

IZTINE VERE

VU

RAZLÀGANYIH Y RÀZGOVORIH

POLEG

VU CZESZARZKO-KRALYEVZKIH DERSAVAH

PREPISZANOGA

KATEKISMUSHA

VU

Cheterdeszetih Nàvukih y Chetireh
Ponavlyanyih iztoga Nàvuka razdélene,

za podvuchanye Kerztchanztva, z-pridanemi na krépoztno dersànye zpadajùchemi Nàvuki szlôsene,

y poleg nemskoga popiszane

PO

FERENCZU KAR. SCHLOISSNIGG,

ztolne Czirkve Zagrebechke Prãbendaru.

ZTRAN I.

OD VÉRE.

Vu ZAGREBU,
stampano vu Szlovarniczi **Franye Suppan.**
1840.

PREDGOVOR.

Ako sze réch Bosja prizpodablya dobromu szémenu, koje, kada na dobru zemlyu opàda, ztoverztnoga száda donasha; — ako sze prizpodablya szvétlozti, koja ztézu nashega vremenitoga putùvanya razszvètchuje, y nam pokasuje, odkud doshli, y kam iti imamo; — ako sze prizpodablya vráchtvu, koje nashu dúshu, ako ova tak neszrechna je bila, da vu gréh opala je, nazad zvrachi; ako sze prizpodablya hráni, koja nasz na pùtu sivlenya jáchi, da dúsnozti nashega zványa y ztalisha zversheno izpuniti moremo; — tak je ochitno, kulika dusnozt duhovnéh Paztirov je, da ovo széme, ovu szvétlozt, ovo vráchtvo, ovu hrànu izruchenèm szebi ovczam prilichno, y neprilichno vu vszoj terplyivnozti podeliju. —

Merzlocha proti vszemu, kaj szvéto je, je obchinzka falinga, koja pri vezdashnih kerztchenikih vidi sze, koja anda tulike vu zkvarjenye porinuti mora — y jeli szlùga Jesusha Kriztusha, koj od nyega poszlan je, da poszla nyegvoga na zemlyi zvershava, y nyegvo Kralyeztvo povekshava, mirno gledel bude, kak kralyeztvo dùha peklenzkoga vu szredini nyemu izruchene chréde razshiravasze? Jeli ovakov bi bil poszlan, da nyén Paztir y Otecz, ali saloztni szvedok nyéne vekivechne szmerti bude? — Zaizto pomiluvanya vreden je duhovni Paztir on, koj tak neszrechen je, da takvoj Obchini predpoztavlyen je, vu koji pomènkanye dobrih dersany ochitno y obchinzko poztalo je; ali ovakov naj sze zpo-

mene, da ravno zato od Boga izebran, y k-nyoj poszlan je, da ovu popravi y na dobri put oberne: zakaj je duhovni Paztir szól zemlye y szvetloszt szvéta, nego da onomu, kaj od gnyiloche popadneno je, pomore, y one, koji vu tmiczi szediju, razszvèti? Néje potrebno vrachitelya zdravem, nego betèsnem. Czeli szvèt lesal je vu bludnoztih, kada pervi szlusbeniki Evangeliuma vu nyega poszlani bili jeszu; y ravno po tom zpoznali szû oni szvetozt y potrebochu poshílanya szvôga; oni dersali szû szami szebe za szlùge, y za orudelje zvelichenya, koje milosszerdnozt bosanzka czelomu pokvarjenomu chlovechanzkomu pokolenyu ponudya. Jeli nészmo y mi nyim vu nyihovem poshílanyu, y vu nyihovi cházti szlédeli?

Jeli miszlimo mi, da Bog vsze hmanye kerztcheniki, k-kojem on nasz poshilya, zbog nasz zkonchal bude? Jeli miszlimo mi, da nyegova miloszerdnozt, kada nasz poszlala, y nam onu iztu chązt, koju pervi vucheniki obnashali jeszu, izruchila je, volyu imala néje, vu nami nyim orudelja y szlüge zvelichenya poszlati? —

Izpunimo anda volyu ovu najvekshega y najszvéteshega Paztira nashega Jesusha Kriztusha, ar z-zpunavanyem ove, czilya nashega poshilanya, y czilya oneh, k-kojem poszlani jeszmo, zadobili budemo; — da sze dobra y krepoztna dersanya med kerztcheniki nazad vpelyaju, tak prez dvojmbe potrebno je, da vu oneh, koja na véru nyihovu

zpadaju, temelyito podvuchiju sze, ar prava véra je jedina, koja szerdcza lyudih popravlya; iz szerdcza pako izhadyaju, veli szam pochetnik vére Jesush Kriztush, vszi chini chloveka — najbolje pako bude, da pri detczi, vu mladozti pochmemo, ar prigiblivesha je shiba, kak ztaro drévo; iz toga czilya takaj ne zdavna od Gozpodina Biskupa, kakti za izruchene szebi ovcze zkerblyivoga velikoga dùhovnoga Paztira, napravlyeno je, da zvun pri raneh Meshah navadnoga kerztchanzkoga podvùchanya, y popoldashno po czeli Biskupii dersati sze ima, da ovak ztem predi pri kerztchenikih chednozt dersanyih vpelya sze y vtemelyi sze, ter iz nyih hasznoviti ko-

trigi domovine, y dopadni szlusbeniki vishnyega Gozpodina Boga poztati moreju.

Da poszla ovoga navùchanya dùhovnem Paztirom leseshega vchinim, tak ja, pokehdob iz kola zkerbitelyov dush tak rekùch izishel jeszem, da vendar za dobro oveh nekaj vchiniti hoteti vidim sze, szledecha podvùchanya vu Vére kerztchanzke iztinah, iz nemskoga vu drage domovine ove jezik, najmre horvatzki, preneszel jeszem; — naj primeju poszla ovoga z-szerdczem onakvem, z-kakvem ja nyega zapochel jeszem, y ja za vesz moj trud obilno naplatchen budem.

Czeli poszel razdelen je na chetiri ztrani. Perva ztran je od vére vu deszetéh Nàvukih. — Druga je

od ufanya y lyubavi vu dvanaiztéh Nàvukih. — Trejta je od szvéteh Shakramentov vu dvanàiztéh Nàvukih. — Chetertaje od dusnozti kerztchanzke vu sheztih Nàvukih, y jednem pridavku od obchinzkéh y najpotrebneshéh Nàvukih vére kerztchanzke vu chetiréh ponovlenih Nàvukih. Czeli ov poszel szlosen je iz cheterdeszetéh Nàvukih y chetiréh ponavlanyih. Vszaki Nàvuk szlosen je iz dvéh, tréh ali najvishe chetiréh pitanyih, koja detchinzki razlosena, zopet poleg szebe razgovore imaju, po kojéh detcza zverhu chujenéh zpitavaju sze. — Najzadnich, kajti ovakva kerztchanzka podvuchanya návadno z-nagovorom dokànchaju sze, tak pridani szû vszigdé tri Nàvuki, jeden iz ztaroga, drugi iz no-

voga zakona, y trejti iz chednih dersany Nàvukih; zmed kojéh jeden vszakiput po dokonchanom Nàvuku potrebuvati sze more. Navuchajuchemu szlobodno je kojega goder zmed oveh pervo, drugo ali trejto leto potrebuvati; y kajti vnogi Nàvuki malo vekshi bi bili, tak mudrozt Navuchitelya dùhovnoga y ovde pomochi szî bude znála.

Piszal szêm vu Zagrebu meszecza Liztopada 1839.

S.

Zàvjetek perve Ztrani.

Poglavje I.
OD VÉRE.

Nàvuk 1.
Kaj je véra, y kak je potrébna.

Nàvuk 2.
Od temelyněh Nàvukov vére Kerztchanzko-katolichanzke.

Nàvuk 3.

Od pervoga kotriga Vére.

Nàvuk 4.

Od preszvetoga Trojztva.

Nàvuk 5.

Od Ztvàrjanya.

Nàvuk 6.

Od drugoga y trejtoga kotriga vére.

Nàvuk 7.

Od cheterloga, peloga y sheztoga kotriga vére.

Nàvuk 8.

Nàvuk 9.

Nàvuk 10.

POGLAVJE I.
Od Vére.

NÀVUK 1.
Kaj je Véra, y kak je potrèbna?

PITANYE 1.
Kaj je kerztchanzko-katholichanzki véruvati?

Razlàganye.

Kajti véra kerztchanzka katholichanzka vu Bosanzkih nazveztchenyih temeli sze, tak potrebno je najpervich znati, jeli, y kak Bog nazveztchenya vchinil je.

Szamo ono je moguche nazveztiti, kaj josche neznano, otajno y zkrito je. Ako komu kaj povedamo, kaj predi vre znal je, tak nyemu nikaj ne nazveztchamo. Nazveztiti znamenuje anda tuliko, kak nekaj neznanoga povedati, ali kaj zkrovnoga ochituvati. Ako nam chlovek kaj nazveztcha, tak je ovo jedno chlovechanzko nazveztchènye — nazveztcha nam pako Bog kaj, tak je to jedno Bosanzko nazveztchenye. *1. Nazveztiti znamenuje kaj neznanoga znano vchiniti.*

Bosanzko nazveztchenye nam na vszaki nachin je potrebno; ar mi moramo Boga na onakov nachin postuvati, kak on od nasz postuvan biti hoche; metemtoga, kak malo mi znamo, kaj chlovek koj hoche, ako on *2. Bosanzko nazveztchenye je potrèbno.*

ovo nam nepové, ravno tak malo moremo mì znati, na koj nachin Bog postuvati sze hoche, ako on nam ovo ne nazvezti.

3. *Bog zaizto nazveztchenya je vchinil.* Bog y zaizto nazveztchenya je vchinil. On, iztina je, y z-vszakem zmed nasz poszebe né govoril; ovo nite né potrebno. Kada kraly vszem szvojem podlosnikom kaj obznaniti hoche, tak ne govori on szam vszakomu poszebe, nego on dozove szamo nekoje k-szebi, ovi poszlushaju rech Kralya, zapísheju ovu, y obznanuju ovu oztalem podlosnikom, ter potverdyuju ovu z-pechatom y z-podpìzkom Kralya. Ravno ovak y Bog vchinil je rech szvoju k-nam dojti. On vu razluchnih vremenih izkazal sze je nekojem szvétem lyudem ochituval nyim, kaj drugem lyudem naj poveju ali pisheju, y podtverdil je rech szvoju z-znamenyem chudochinov. Ovakvi szveti lyudi navlaztito bili szû Mojsesh y Proroki, Jesush Kriztush, y Apostoli.

4. *Kaj szveto piszmo je, y kak sze ovo razdelyiva.* One knige, ali piszma, koja po nadehnenyu Bosjem piszana jeszu, zovu sze knige Bosje, ali szveto piszmo. Pred dosheztkom Jesusha Kriztusha, iliti vu ztarinzkih vrémenih piszali szû Mojsesh y Proroki po nadehnenyu Bosjem: zato sze zoveju nyìhove knige, *knige Bosanzke*, *ali szveto piszmo ztaroga zákona.* Po dosheztku Jesusha Kriztusha, iliti vu novih vrémenih piszali szû Apostolí po nadehnenyu Bosjem, y zato sze zoveju nyihove knige, *knige Bosje*, *ali szveto piszmo novoga Zakona.* Ove Zkorom vszigde marlyivo prepiszavalé sze y chuvale sze jeszu. Zato, imamo ove josche vu rukah, ne, iztina je vu pervom rukopiszu, nego vu prèpiszu.

Kulikoputi szveti lyudi kaj po nadehnenyu Bosanzkem nazveztili ali piszali jeszu, tak vszigdar pridali jeszu: *Ovo Bog veli, ovo Gozpon veli:* y da pokaseju, da ovo ne nyihova laztovita, nego rech Bosja je, tak vchinili szû velika chuda. Mojsesh prepelyal je lyudztvo Izraelzko po szuhom chez cherleno morje. Proroki nazveztchali szû buducha, koja chlovek znati nemre, y koja vendar potlam zpunila sze jeszu. Kriztush y Apostoli zvrachili szû v-hipu betesne, y zbudili mertve: ovo zaizto chlovek z-laztovitum mochjum vchiniti nemrê. Bog anda po nyimi vchinil je chuda, za pokazati, da oni iztinito govorili y piszali jeszu. 5. *Bog takaj po szvêtek lyudih potverdil je vchinyena Nazveztchenya z-chudochini.*

6. *Chùda ovà zaizto szû vchinyenu.* Mi niti dvojiti neszmemo, da chùda ova nebi bila vchinyena; ar vnogi nazochni szvedoki potverdili szû to, vu navuk oveh szveteh lyudih veruvali, y za ovoga kerv szvoju prelejali. Jeli pako gdo zbog laslyivéh y zmishlenih chùdochinih tak ztalno nàvuku veruval bude, da za ovoga vùmre? Ne zaizto! nigdo rad nevùmre zbog iztine, vnogo menye za ochiveztu làs.

7. *Jesush Kriztush nazveztil je novoga Zakona, y podigel Czirkvu kerztchanzku.* Ja malo predi povedal jeszem, da pred dosheztkom Jesusha Kriztusha Mojsesh y Proroki, po dosheztku Jesusha Kriztusha pako Apostoli po nadehnenyu Bosjem piszali jeszu; ar Jesush Kriztush szam nikaj né piszal, on szamo nazveztil je jednoga novoga Zâkona, vu kojega vszi lyudi veruvali jeszu, koje zato kerztchenike, y nyihovu zkupchinu, kerztchanzku Czírkvu imenujemo.

8. *Nahadya sze takaj rech Bosja nepi-* Jesush Kriztush zebralszi je dvanàizt lyudih, koje on Apostole iliti poszlenike imenuval je; kajti oni navuka nyegvoga po czelem

szana, iliti vùztno predavanye. szvetu zazshirili y nazveztchali jeszu. Ovi po szmerti Jesusha Kriztúsha popiszali szû nyégve nàvuke y chine, ali ne vsze, nego óni vnoga navuztno nazveztchali jeszu, koja nigdar popiszali nészu, kak szam sz. Pavel vu liztu na Theszalonitancze valuje, kada nye opominya, da ne szamo naredbe piszane, nego y navuztno dane naj obdersavaju. (2. Thess. 2.) Od ovud vidisze, da rech Bosja nepiszana nahadya sza, y da nam Bog, kakti lyubleni Otecz szvojoj detczi nekoja piszmeno, nekoja pako navuztno dal je. Metemtoga jeden Otecz piszmeno ali navuztno naj kaj reche, tak ova vszigdar rech Otcza oztane; ravno ovak je piszana kak y nepiszana rech Bosja jedna prava rech Bosja, kajti obodvoja od Boga dohadya. Mi zovemo nepiszanu rech Bosju takaj *vuztno predavanye*, *navuk predyih*, kajti ova szamo vuztno nazveztchena je, y od vuzt do vuzt prehadyala je tak, kak vi szami, moja Detcza! morebiti tulika pripovedati chuli, y zopet dalye prîpovedali jezte.

9\. *Czirkva more rech Bosju za verùvati napervoztavlyati.* Ako anda jeden navuk vszigdar y vszigde, ter od vszeh vu kerztchanzkoj Czirkvi zpoznan je, tak ima on od Apostolov szvojega pochetka, y mora sze za Bosanzkoga dersati, akoprem on vu sz. piszmu nenahadya sze. Vendar nijeden kerztchenik vu tom szvoje laztovito mishlenye, nego izrechka Czirkve naj szleduje y poszluhne; ar jeden kerztchenik more faleti, ali czela Czirkva faleti nemre. Czirkva od Apostolov dobila je rech Bosju, ona zna, kaj vszako vreme, vszigde, y od vszeh zpoznano bilo je, ona anda more na-

pervoztavlyati, kaj kakti rech Bosja veruvatisze ima.

Nahadyaju sze vendar vnogi kerztcheniki, koji na navuk Czirkve nepaziju, y nepiszanu rech Bosju za iztinitu nedersiju, ali ovo neszu kerztcheniki katholiki. Kerztcheniki katholiki dersiju vsza za iztinita, kaj Bog nazveztil je, y Czirkva za verúvati napervoztavlya ali piszano je, ali né. Zato velisze: *kerztchanzko katholichanzki verúvati je vsza za iztinito dersati, kaj Bog je nazveztil, y Czirkva za veruvati napervoztavlya, ali je piszano, ali né.* 10. *Kerztcheniki katholiki veruju tak dobro kaj piszano, kak kaj nepiszano je.*

Razgovori.

1.

Kaj znamenuje nazveztiti? — Jeli je mochi ono nazveztiti, kaj predi vre znano bilo je? — Kada anda ti komu kaj znanoga povesh, jeli ti nyemu kaj nazveztchash? kaj znamenuje anda nazveztiti? — Kada tebi chlovek koj kaj nazveztcha, kakvo je to nazveztchenye? — Kada pako Bog? — *Kaj znamenuje nazveztiti, y kuli koverzti je Nazveztchenye?*

2.

Szmemoli mi Boga na drugi nachin postuvati, nego on hoche? — Moremoli ali znati, kak Bog postuvati sze hoche, ako on ovo ne nazvezti? — Je anda Bosanzko Nazveztchenye nam potrebno? Zakaj? *Je bosanzko nazveztchenye potrebno?*

3.

Je Bog nazveztchenya vchinil? Je Bog z-tobum sze zpominyal? Ali z-kojem zmed *Je Bog kaj nazveztil?*

nasz? — Odkud znash, da Nazveztchenya Bosanzka nahadyaju sze? Kada kraly zapovedi dava, jeli on szam z-vszakem podlosnikom zpominyati sze mora? — Kada anda Bog kaj nazveztchuje, morali sze on szam z-vszakem chlovekom zpominyati? Koga zove kraly k-szebi, kada on zapovedi daje? — Y po chem pokasuju szlusheniki, da ovo zapoved kralya je? — Je sze Bog kojem sz. lyudem ochituval? Po chem je Bog szvoju rech za zpoznati vchinil? Zakàj anda velish, da Bosanzko Nazveztchenye nahadya sze? — Po kójeh szvèteh lyudih pako nam je Bog kaj nazveztil? — Jeszi kaj chul od kakvoga Mojsesha etc.? —

4.

Kaj je sz. piszmo vu obchinzkom? Ztaroga y novoga zakona? — kak je k-nam doshlo?

Kak sze zoveju one knige koje iz nadehnenya Bosanzkoga piszane jeszu? — chlovechanzke? — Kojì szvèti lyudi szû pred-dosheztkom Jesusha Kriztusha piszali? — Kada szû Mojsesh y Proroki siveli? — K-kojemu zakonu anda zpadaju knige oveh? Zakaj k-ztaromu? — Koji szveti lyudi szû pako po dosheztku piszali? K-kojemu zakonu zpadaju anda knige Apostolov? — Zakaj k-novomu? Imamo mi josche ove knige? Kak szû ove knige do nasz doshle? — Jeszu one vishe-puti prepiszane? —

5.

Kak szû sz. lyudi rech Bosju podtverdili?

Kada sz. lyudi rech Bosju nazveztchali jeszu, kaj szû pridali? Jeszu oni rekli, ovo velimo mi? — Po chem szû pako sz. lyudi rech Bosju podtverdili? Po kakvih chinih? —

Kak je Mojsesh Izraelcze chez cherleno morje prepelyal? — Kakva dugovanya nazveztchali szû Proroki? koja vre vchinyena jeszu? — Kakva chuda vchinil je Kriztush y Apostoli? Kak szû oni betesne zvrachili? kaj szû oni z-mertvemi vchinili? —

6.

Moreli chlovek z-laztovitum mochjum chùda chiniti? — Gdo je Gozpon narave? Gdo more zverhu naravzkeh jakoztih chiniti? Gdo je anda po szvetih lyudih chùda chinil? Moreli Bog lás podtverditi? — Po chem je Bog rechi oveh sz. lyudih podtverdil? Jeszu ovi sz. lyudi iztinu govorili? Zakaj? —

Gdo je po szvétek lyudih chùda chinil, y nyihove rechi objachil?

7.

Morebiti szû ovi chudochini zmishlyeni? Zakaj ne? — Jeszu ove szamo retki nazochni szvedoki z-szvojum kervjum podtverdili?

Jeszu. sze ovi chudochini vu iztini dogodili?

8.

Je Jesush Kriztush szam takaj koja piszàl? Kojega Zakona je vuchil Jesush K.? — Ztaroga? — Kak zovemo one lyudi, koji vu Jesusha Kriztusha veruvali jeszu? — Y kak sze zove nyihova zkupchina? —

Kojega Zakona je Jesush nazveztil, y koju Czirkvu je on podigel?

9.

Kuliko lyudih zebral szî je Kriztush za Apostole? — Kaj to znamenuje: Apostol? — morebiti tuliko kak poszlenik? — Gde szû morali ovi dvanaizt lyudi navúka Jesusha K. prodekuvati? — Zakaj je anda Kriztush ove lyudi imenuval Apostole? — Jeszu ovi Apostoli vsze popiszali, kaj nyim Bog nazveztil

Jeli sze nahadya takaj rech Bosja nepiszana?

je? Jeli sz. Pavel zapoveda szamo piszanomu navuku veruvati? — Nahadya sze anda y rech Bosja nepiszana? Zakaj? — Kak sze zove rech Bosja nepiszana? — Zakaj zove sze ona *vuztno predavanye?* — Jeli otecz szinu szvojemu vszigdar pishe, ali nyemú vuztmeno kaj poruchi? Jeli vuztmena rech ne ovde rech Otcza? — Jeli nechíni y Bog z-nami kak y Otecz z-detczum? Jeli je Bog szamo piszati dal, jéli nê takaj vuztmeno nam prepizke daval? — Jeli navuztna rech Bosja né takaj jedna prava rech Bosja? — Moràmoli mi na vuztnu rech Bosju kak y piszanu za iztinu dersati? Zakaj?

10.

Gdo more rech Bosju razluchavati, y za veruvati napervoztavlyati?

Kak moremo poznati jeli nepiszani navuk od Apostolov dohadya? Ako on vszako vreme y vszigde za takvoga zpoznan nébil? — Y gdo vishe razme, jeden kerztchenik szam, ali czela kerztchanzka Czírkva? — Moramoli nashu laztovitu miszel, ali obchinzku Czirkvu szleduvati y-ovu poszluhnuti? Zakaj obchinzku Czírkvu? — Jeli je obchinzka Czírva rech Bosju prijela y zachuvala? — Gdo more anda napervoztaviti, kaj veruvati moramo? — Zakaj obchinzka Czírkva? —

11.

Kaj je kerztchanzko-katholichanzki veruvati?

Jeli vszi kerztcheniki obchinzku Czírkvu prestimavaju? Dersiju vszi takaj nepiszanu rech Bosju za iztinitu? Koji kerztcheniki dersiju za iztinito, kaj Czírkva za veruvati napervoztavlya? Nekatholiki? — Y koji kerztcheniki dersiju rech Bosju nepiszanu za iztinitu? Kaj je kerztchanzko - katholichanzki véruvati?

PITANYE 2.

Jeli je Véra vszakomu chloveku, koj zvelichiti sze hoche, potrébna?

Razláganye.

Predi, nego vam, Dragi! potrebochu Vére pokasem, morate znati, kaj ova rech *véruvati* znamenuje. Véruvati neznamenuje za iztinito dersati, kaj szami vidimo y pochutimo, nego za iztinito dersati ono, kaj koj Prestimani nam veli, ako taki ovo szami nevidimo y nepochutimo. Ovak v. p. za iztinzko dersite, da mi vezda vu Czírkvi jeszmo, alí ovo neznamenuje véruvati: ar vi ovo szami vidite, y pochutite. Metemtoga ako vam od korunenya nashega Kralya, y od oneh, koja pri ovem pripetila sze jeszu, bi pripovedal, kaj niti ja, niti vi videli nézte, kaj meni szamo veliki lyudi, koji poleg bili jeszu, bi bili povedali, tak to za iztinzko dersati bi morali, y to znamenuje véruvati. *1. Veruvati znamenuje za iztinito dersati kaj ne vidimo.*

Chlovek szam najmenye videti y zezvedeti more; vú vnogeh mora sze on zapuztchati na zpoznanye y pripovedanye drugeh lyúdih, oszebito vi Detcza! koja josche mlada jezte. Vi metemtoga vendar tuliko vre previdite, da vszakomu véruvati né mochi, ar drugach visheputi bi sze vkanili; szamo prestimanem lyudem moremo véruvati, y z-chem vekshe je prestimanye onóga, koj nam kaj pripoveda, ztem veksha je nasha véra. Prestimanye anda onoga, koj kaj poveda, je temely vére. *2. Vera temelyi sze na prestimanye onoga, koj kaj veli.*

3.
Koj muder, y iztinit je, on ima prestimànye.

Gdo pako ima pri nami prestimanye? — morebiti on, koj nikaj nezna, ali rád láse? Zaizto ne; ar perveshi lehko od drugoga vkaniti sze more, drugi pako rad vkaniti hoche. Szam on anda pri nami prestimanye ima, koj muder, y iztinit je; kajti mudri tak lehko vkanitî sze nemre, iztiniti vkaniti neche.

4.
Bog je izta nepreszesna mudrozt y iztinitozt.

Kaj miszlite, Dragi! je gdo tak múder y iztinít, y ima gdo tuliko prestimànye, kak Bog? On je szam vekivechna iztìnitozt, y nepreszesna mudrozt koja niti vkaniti, niti vkanyen biti more. Kada anda visheputi jednomu chloveku verujemo, kajti on muder y iztinit je, za kuliko vnogo bolye nebúdemo verurali vsza, kaj nam Bog poveda, kada on izta nepreszesna mudrozt y iztinitozt je.

5.
Prez vére néje moguche zvelichiti sze.

Y ova véra Detcza moja! je nam tak potrebna, da prez ove niti Bogu sze dopazti, niti zvelichitì sze moremo; ar sz. Pavel pishe vu lìztú na sidove odperto: *Prez vére né mogùche Bogu dopaztí sze.* (Hèbr. 11) Je pako nemoguche Bogu dopazti sze, tak je takaj nemoguche zvelichiti sze; ar Bog nikoga nezvelichi, koj sze nyemu nedopada: vre pako nyemu sze nijeden chlovek ne dopada, koj na nyegvu rech nikaj ne dersi, y nyega kakti nemudroga y laslyivoga zametava, kak goder y nam sze nedopada, àko gdo nashoj rechi neveruje, ter nasz kakti nezpametne y laslyive lyudi zametava.

6.
Kerztchenik mora véru szvoju, pervich z-

Metemtoga na zvelichenye josche né zadozta, da szamo vu szerdczu vêrujemo, kaj Bog je nazveztil, kerztchenik katholik mora takaj véru szvoju *pervich* z-chinmi po-

kazati. Véru z-chinmi pokazati znamenuje, ono vchiniti, kaj verujemo v. p. mi verujemo, da pokora, molitva, pokornozt potrebna je, y mì vchinimo pokoru, mi molimo, mi szmô pokorni, tak pokasujemo véru v-chinom, y ovo je potrebno, ako zvelichiti sze hochemo; ar vera prez chinov je mertva, kakti télo prez dùha. Zato veli sz. Jakob: *Kak telo prez dushe mertvo je, jednakem nachinom véra prez dobrih del mertva je.* (Jac. 2.) K-chemu je mertvo telo? ono vszigdar oztaje jedno telo, koje chloveka szrechnoga vchiniti nemre, kajti ono mertvo je; ravnò ovak, kaj haszni véra prez chinov? ona iztina je, je jedna véra, ali zvelichiti ona nemre chloveka, kajti mertva je. *Kaj hàszni, Bratja moja!* pita gori recheni Apostol Jakob vu szvojem liztu: *ako gdo veli, da Véru ima, chinov pako néma? moreli gâ takaj Véra zvelichenoga vchiniti?* (Jac. 2.) *chinmi pokazati.*

Kerztchenik katholik mora takaj *drugoch* ona, kaj vu szerdczu véruje, kada je potrebno, z-vuztmi ochivezto valuvati. Dobro pazite, Dragi! *kada je potrebno:* ar néje vszigdar potrebno véru valuvati, y vszem lyudem prez razluke povedati, da kerztcheniki katholiki jeszmo. Ovo szamo onda je potrebno, kada ovo dika Bosja, y dobro blisnyega nashega potrebuje. Dika Bosja ovo potrebuje, vu peldi: ako pred pravdenom szudczem iz Vére bi sze zpítavali. Dobro blisnyega nashega ovo od nasz potrebuje, ako blisnyi nash zbog nashega muchanya vu véri szlab y dvojen bi poztal. Vu obodvójih okoliczah dusnozt je vszakoga kerztchenika katholika, *7. On mora véru szvoju drugoch z-vuztmi ochivezto valuvati.*

da on szvoju véru odperto z-vuztmi valuje, y kak najbolye brani.

Razgovori.

1.

Kaj znamenuje véruvati?

Jeli ti za iztinito dersish, da vezda vu Czírkvi jeszmo? — Jeli pako to znamenuje: veruvati? Zakaj ne? — Ako tebi od korunenya nashega Kralya kaj bi povedal, jeli to za iztinito dersal budesh? — Jeszi ti korunenye videl? Zakaj bi ti vendar korunenye za iztinito dersal? Jeli nészu ovo prestimani lyudi povedali? — Y kada kaj za izitnito dersimo, kaj prestimani lyudi povedali jeszu, kak to zovemo?— Kaj znamenuje anda véruvati? —

2.

Vu chem sze temelyi vera vu obchinzkom?

Morali jeden chlovek vsze videti y zpoznati? Moramoli anda visheputi takaj rechjam drugeh véruvati? — Jeli taki vszakomu véruvati moramo? Jeli sze nebudemó visheputi vkanili? — Kojem lyudem anda véruvati moramo? Neprestimanem? Vu chem sze temelyi anda Véra? Vu prestimanyu drugoga?

3.

Gdo ima pri nami prestimanye?

Gdo ima pri nami prestimanye? koj nikaj nezna, ali koj láse? Zakaj nema on prestimanye, koj nikaj nezna? — Jeli ovakov lehko vkaniti sze more? — Y zakaj nema on prestímanye, koj rad láse? — Jeli jeden laslyivecz rad vkanyuje? Jeli mudri y iztiniti

takaj tak lahko vkanyuje, ali vkaniti sze more? — Zakaj ima anda mudri y iztinzki chlovek prestimanye? —

4.

Je gdo tak muder kak Bog? — Jeli né on izta nepreszesna mudrozt? — Moreli sze anda Bog kada vkaniti? Zakaj ne? — Y jeli Bog vszigdar iztinu govori? Jeli nê on vékivechna ìztina szam? Jeli anda bude Bog kada vkanil? Zakaj ne? — Verujeshli kaj jeden mudri y iztinzki chlovek povéda? Zakaj verujesh? — Gdo je anda nepreszesna múdrozt y iztina szam? Zakaj moremo anda vérúvati, kaj Bog nazveztil je?

Gdo je mudrozt y iztinitozt izta?

5.

Moremoli prez vére Bogu dopazti sze? Y ako sze Bogu nedopadamo, moremoli sze zvelichiti? Komu moramo anda dopadati tersziti sze? Zakaj Bogu? — Jeli sze nam dopada chlovek, koj nikaj neveruje? Jeli nasz ovakov chlovek dersi za zpametne y iztinite? Nego za kakve nasz dersi? Y moremo sze mi Bogu dopazti, ako mi neverujemo, koja on nam poveda? Za kakvoga budemo mi nyega dersáli? Za Neizmerno mudroga y iztinitoga? Nego za kakovoga? — Je anda véra vszakomu chloveka potrebna, koj zvelichiti sze hoche? — Kaj veli Pavel sidovom? — Zakaj je anda véra vszakomu chloveku, koj zvelichiti sze hoche, potrebna? —

Jeli je moguche prez Vére Bogu dopaztisze?

6.

Jeli je na zvelichenye zadozta, da kerztchenik katholik szamo vu szerdczu veruje,

Morali kerztchenik katholik vé-

ru szvoju z-chinmi pokazati?

kaj Bog je nazveztil? Po chem mora anda kerztchenik véru szvoju *pervich* pokazati? Kaj to znamenuje, véru z-chinmi pokazati? V. p. mi vérujemo da molitva potrebna je, ter vendar nemolimo, je to véru z-chinmi pokazati? Jeli mi pokasujemo véru vu chinu, ako ono nevchinimo, kaj vérujemo? — Je télo prez dùha sivo? — Moreli mertvo télo chloveka zvelichíti? Y kakva je Véra prez chinov? Moreli anda véra prez chinov chloveka zvelichiti? Zakaj ne? Kaj veli sz. Apostol Jakob? Zakaj mora anda kerztchenik vêru z-chinmi pokazati?

7.

Morali kerztchenik szvoju véru takaj odperto z-vuztmi valuvati?

Zchem mora kerztchenik katholik szvoju véru *drugoch* pokazati? — Kada mora on tó vchiniti? y kada ne? — Jeli je pako vszigdar potrebno véru szvoju z-vuztmi valuvati? Moremoli vszem lyudem povedati: *ja szêm kerztchenik katholik?* — Jeli ali nepotrebuje dika Bosja visheputi, da véru z-vuztmi valujemo? — Vu peldi, ti sze od tvojeh poglavarov zbog vére pitash, kaj bi moral vchíniti? Zakaj valuvati? Jeli ovo ovde potrebuje díka Bosja? — Jeli kada y dobro blisnyega nashega potrebuje, da véru z-vuztmi valujemo? V. p. Ako gdo zbog tvojega muchanya vu véri bi dvojil, kaj bi ti moral vchíniti? — Zakaj bi valuval? Jeli ovo ovde dobro blisnyega tvojega potrebuje? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Abraham pokasùje szvoju Véru z-chinmi.

Abraham, Dragi! bil je jeden bogabojechi chlovek, on bil je vre ztár zkupa z-szvojum senum Szarum, ter nészu imali deteta, kaj nye jako saloztilo je. Jednoch izkazal sze je Bog Abrahamu, y obechal nyemu, da on nyemu jednoga szina, y od ovoga vnosinu Odvetkov dal bude. Abraham véruval je, kaj nyemu Bog obechal; y ako taki czeli szvét bibil rekel, da tak ztari zakonzki lyudi nikakvu detczu vishe imati nemreju, tak vendar Abraham Bogu bi bil véruval. *Zato* y veli Pavel vu liztu na Rimlyane: *Abraham véruval je Bogu, y ovo pripiszano je nyegvoj pravichnozti.*

Ali kak? jeli vèra Abrahama nikaj drugo nebila, kak jedna nedvojna dopadnozt zverhu obechanya y rechi Bosanzke? Kaj je on drugach vchinil, da véru szvoju takaj z-chinom pokase? chujmo! Bog zapovedal mû je, da vu szvojih ztarih dnevih iz hise szvoga Otcza, od szvojih priatelyov y radyakov naj odide, y vu dalechnì orszàg putuje. Abraham pripravlya sze na put, zprichava sze vszem, y podajesze vu szedemdeszet y petom letu dobe szvoje z-Szarum szvojum senum, y z-Lothom szvojem szinom na put, ter dohadya vu Kanaan jeden plodni orszàg. Ovde jednoch zbog bolshe pashe med paztiri Abrahamovi y Lothovemi naztala je szvadya; Abrahama saloztilo je to, y dopuztil je ztrichichu szvojemu zbog mira szlobodno zebrati szi, y oditi vu koje goder okolìcze Orszaga nyemu sze dopadalo bude. Jednoch szedel je on okolo poldneva nedalko od szvoje kolibe, y zapazil je tri putnike iz dalka dohadyajuche; on ztal sze je, ishel nyim naproti, pozdravil nye poleg navade, y proszil, da k-nyemu sze naj naverneju, da nye nahranil bude; ovi tri putnikí prijeli szû pozivanye ovo, y bili szû od Abrahama

kak najbolye podvorjeni. Putniki ovi bili szû Angeli; jeden zmed nyih ochituval je nyemu, da vu Szodomu y Gomorhu idu, da tam ove greshne varashe z-ognyem y z-sveplom zkonchaju. Abraham pun szmiluvanya proszil je za ove varashe, da Gozpon zbog pravichneh ovem hmanyem bi oproztil. — Kaj zadnich rekel budem od one prevelike podlosnozti nyegve, z-kojum on szam szvojega najdragshega jedinoga szina Izaaka, Bogu alduvati je hotel, y zaizto alduval bi bil, ako Bog po Angelu od szmertnoga vudarcza nyemu odztupiti nebibil zapovedal?

Szami pokazi, da Abraham ne szamo tverdno vu Boga verúval, nego takaj szvoju véru z-szvetemi chini pokazal je. Kaj morem anda onem na pol kerztchenikom, koji stimaju, da vre vsze vchinili jeszu, ako szamo vsze tverdno véruju, kaj Bog rekel y nazveztil je, vu oztalem pako sze malo za dobre chine Vére zkerbiju, na konczu rechi, kak, kaj vre jednoch Jesush Kriztush Sidovom, koji sze ravno zato, kajti iz pokolenya Abrahamovoga izhadyaju, za szvete y zebrane dersali jeszu, odgovoril je: *Ako vi szini Abrahamovi jezte, tak poztavite takaj Chine Abrahamove.* (Ioan. 8.) Dersite Zapovedi vashega Boga, kak Abraham ove dersal je; budite mirni z-blisnyem vashem, kak y Abraham z-ztrichichem szvojem Lothom bil je. Szmilujte sze gladnem y sedynem, okrepite ove kak y Abraham pútnike nahranil y okrepil je. Molite za vashe, y vszeh greshnikov pobolshanye, kak Abraham za Szodomitancze proszil je. Aldujte najzadnich Bogu, vasz szame, vashu detczu, y vsza, koja vam draga jeszu, z-veszelyem, kak Abraham szvojega Szina Izaaka alduval je. Ako vi szini Abrahamovi jezte, tak vchínite takaj, kaj Abraham vchínil je. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Apostoli odperto valuju Bosanztvo Jesusha.

Jesush Kriztush pochetnik vére bil je vre trideszęt lét ztàr, kada on navuchati pochel je. Shimon, koj y Peter ozîva sze, y Andrash, bili szû dva pervi koję on poleg morja Galaleanzkoga za szvoje naszlednike pozval, y za ribiche lyudih vchinil je. Jakob y Janush, dva szini Zebedeushevi ovem szledeli jeszu; zvun oveh pozval je josche oszem drugeh, zvekshinum ribiche, ove ozval je on Apostole, iliti poszlenike. Ovem ochituval sze je Jesush tak po szvojeh navukih, kak y po chudochinih. Po tom vchinyeno je, da nyega vszikam szledúvali, tverdno vu nyega véruvali, y takaj szvoju véru odperto valuvali jeszu. Ar kada nye Jesush jednoch bibil pital, kaj lyudi od nyega veliju, za koga nyega dersiju, tak odgovorili szû, y rekli: Mester! nekoji zmed lyudih dersiju tebe za Ivana kerztitelya, drugi za Eliasha, nekoji za Jeremiasha Proroka, veksha ztran pako dersi tebe za jednoga ztaroga proroka, koj sze od mertveh ztal je. Vezda premenil je Jesush szvoje pitanye, y rekel: *kaj velite pako vi, gdo szém ja?* (Matth. 16) Y taki odgovoril je Peter vu imenu vszeh drugéh: *Ti jeszi Kriztush, szin Boga sivoga:* pravi Mesziash, chekani odkupitely szvèta.

Ztanimo ovde, y vidimo, kakov navuk od ovud za nasz izpelyati sze more. Kak, Dragi! ako Peter, ako vszi oztali Apostoli ztem zadovolyni bili nészu, da vu szerdczu vu Jesusha véruvali jeszu, nego dapache ovu véru odperto valuvali jeszu, nebudemoli mi takaj ovo za jednu nashih naj perveshih dusnoztih dersali, da nashu véru, kada potrebno je, vszigdar nepreztrasheno valujemo? Jeli znate, koja vre Jesush Kriztush od onoga plashlyivcza rekel je, koj sze szramuval bude, odperto za kerztchenika, tojezt za Vuchenika, koj vu

Jesusha veruje, izdati sze? Koj zbog mene y rechi moje pred lyudmi szramuje sze, z-onem sze takaj szín chlovechji szramuval bude, kada on vu szvoje y Otcza szvojega y szveteh Angelov Velichanztvo dojde. (Luc. 9.) Kakva ovo ztrahovita grosnya za one, koji íz ztraha praznoga zespotavanya, odperte dusnozti vére zapuztchaju! koji sze szramuju vezdashno vreme vu kolu razvuzdaneh mudriashev za kerztchenika izdatisze, véru, czirkvu, nenye szlusbenike y obichaje braniti y zagovorjati! Ovakvi zaizto temelyito bojati sze imaju, da y Jesush na szudnyem dnevu z-nyimi sze szramuval, y za szvoje vuchenike zpoznal nebude.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Obchinzka důsnozt Kerztchenikov je, Véru szvoju temelyito navchiti sze.

Véra, Dragi! koju mi valujemo, vszakomu kerztcheniku tů dusnozt nalase, da sze nyu temelyito navchi. Tergovecz vu tergovini, pravdoznanecz vu znanozti pravicz, vojnik vu potrebnih nyemu, y vszaki chlovek vu dusnoztih ztalisha szvojega podvuchiti sze y temelyito vputiti sze terszi. Vszaki, koj szrechu po kakví znanozti, mestriji ali rukotvorztvu vchiniti, y vu ovoj napreduvati hoche ove temelyito navchiti terszil sze bude. Med vszemi znanozti pako né nijedna, koja tak jako na nasz zpada, y nam tak oszebujna biti mora, kak Véra! Ova takaj ima szvoje naredbe y dusnozti, koje, ako dobri kerztcheniki poztati selimo, temelyito poznati, y znati moramo; dusnozt anda je vszakoga, ovu z-vszum marlyivoztjum navchiti sze. Nigdo ovoj dusnozti odrechi sze praviczu néma: ar kakgoder kerztchenik vu Boga véruvati, vu nyega sze

ufati, y nyega lyubiti dusen je, ovak takajshe vszaki ovoga Boga zpoznati, nyegva obechanya znati, y nyegve zapovedi navchiti sze dusen je.

K-tomu pitam ja: Gdo szmô mi kakti kerztcheniki? Jeli nészmo vucheniki Jesusha Kriztusha? On, on je nash, y to nash jedini Navuchitely. *Vash Mester je jeden jedini, Kriztush, vi pako vszi jezte Bratja med vami, y vucheniki ovoga Mestra.* (Matth. 23.)

Jeli anda né jedna zmed najperveshih dusnoztih ova, da mi nyegva podvuchanya poszlushamo, navuku nyegvomu sze aldujemo, y ovoga nam znanoga y laztovitoga vchínímo? Mi szmô kerztcheniki predi, nego varaschani, vojniki, pravdoznanczi, rukotvorczi jeszmo, anda je perva zmed vszeh dusnoztih nashih, da sze vu oneh podvuchimo, koja na Véru nashu zpadaju.

O terszite sze anda ovu pervu dusnozt verno izpuniti, Kerztcheniki dragi! Terszite sze Boga, y Jesusha Kriztusha prav zpoznati, y vu ovoj znanozti, koja k-vekivechnomu sivlenyu pelya, bolye y bolye napréduvati. Terszite sze vashu véru, k-kojoj po miloszerdnozti najdobrotivneshega Boga pred tulikemi milioni lyudi pozvani jezte, zkrovnozti, koje ona vuchí; dobra, koja ona obechuje; dusnozti, koje ona prepiszava pravo y temelyito poznati navchiti sze. Poprimite na ov czily vam szlusechega nachina, koj pred vszemi drugemi vu jednem marlyivom pohadyanyu kerztchanzkih Navuchànyih poztavlyen je. Vu oveh vam razlosno y temelyito iztine vére y dusnozti kerztchanzke napervoztavlyaju sze, vu oveh zopet vam vu pamet donashala sze budeju, koja morebiti vre pozabili jezte, vu oveh pamet vasha razbiztrila sze, volya vasha genula sze, y kerztchanztvo vashe objachilo sze bude. Amen.

NÀVUK 2.

Od temelynéh navukov Vére kerztchanzko-katholichanzké.

PITANYE 1.

Kaj vszaki chlovek, poklam kam k-vsivanyu razuma dojde, potrebno znati y véruvati mora, da zvelichenye zadobi?

Razláganye.

1. *Chlovek dohadya k-vsivanyu razuma, kada zna, kaj dobro ali zlo je.* Chlovek dohadya k-vsivanyu razuma, kak berse zna, kaj dobro, ali kaj zlo je. V. p. Vi moja Detcza! vre znate, da sheptati, szmejati sze, zgledavati sze vu Czírkvi kaj zlocheztoga je; szuprotivno pako, da molitva, pobosnozt y chednozt kaj dobroga je. Vi anda vre znate dobro od zla razluchiti, vi imate vsivanye razuma.

2. *Vszaki chlovek, mora najpérvich temelyite navuke znati, y véruvati.* Vèra, kak zadnich rekel jeszem, k-zvelíchenyu je potrebna. Metemtoga chlovek ztoprav onda pocheti more kaj znati y véruvati, koja Bog nazveztil je, kada k-sivanyu razuma dojde Poleg toga, néje zadozta, da chlovek szamo vu obchinzkom véruje, y miszli: *ja Bogu vsza vérujem.* Ne zaizto! ar Bog k-nam odperto y vu oszebnom govoril je, mi anda nyemu odperto, y vu oszebnom takaj veruvati moramo. Nahadyaju sze nekoji nàvuki Vére, prez kojeh mi druge véruvati nemrémo, y zoveju sze zato te

melyni navuki Vere kerztchanzko-katholichanzke. Mi vszigdar poztavlyamo predi temelya, nego zidamo, anda takaj predi temelyne nàvuke Vére kerztchanzko-katholichanzke znati y véruvati moramo. Ove temelyne nàvuke vam danasz raztolnachiti hochu

Pervi temelyni nàvuk Vére kerztchanko-katholichanzke je, *da jeden Bog je.* Nejé Boga, tak néje niti Bosanzkih nazveztchenyih iliti ochituvanyih, anda nìti vére. Néje Boga, tak néje niti postuvanya Boga, anda niti vére, koja vu nachinu Boga postuvati poztavlyena je. Czela Véra temelyi sze vu Bogu. Nàvuk od jednoga Boga je jeden temelyni navuk. Mi znamo ali takaj íz razuma, y iz Bosanzkih ochituvanyih, da je jeden Bog. — 3. *Navuk, da jeden Bog je, je jeden temelyni navuk.*

Y zaizto dragi! oglejte sze pravo po szvètu. Szvèt ov szlosen je íz neba y zemlye. Na nebu szvetiju szuncze, meszecz y neízbrojene zvezde. Na zemlyi nahadya sze vnosina zaszada, drevja, kamenya, sivine. Ove ztvari nészu szame sze napravile: ar jeden chlovek dohadya od drugoga, jedno sivinche od drugoga. Drevja takajshe nészu szama sze napravila, nego ona iz zemlye dohadyaju. Josche menye napravila szû szama sze kamenye; zemlya, szuncze, meszecz y zvezde; ar ova szû szama mertva téla. — 4. *Ztvari ovoga szvéta nészu szè szame napravile.*

Ztvari ovoga szvéta nészu takaj pripetcze poztale, ar szuncze, meszecz y zvezde imaju szvojega narednoga techaja: chetiri ztranke lèta, protuletje, leto, jeszen, zima szlediju naredno jedna za drugum. Zemlya naredno donasha szàda. Tela lyudih y nèmeh ztvarih jeszu naredno szlosena, vsze je onak, kak, — 5. *Ztvari ovoga szvéta nészu pripetcze poztale.*

kada, y gde biti mora. Vu szvetu anda je najlepshi red. Ako anda nijedna hisa prez mestra, nijeden vert prez vertlara, naztati nemre, kak bibil mogel ov tak lepi szvet pripetcze, y prez pochetnika poztati?

6. *Pochetnik ovoga szveta ne chlovek, nego Bog.*

Ztvari ovoga szveta imaju anda Pochetnika, koj ove napravil, y tak naredno y lepo vredil je. Gdo pako bi mogel biti ov pochetnik? Morebiti jeden chlovek? o zaizto ne! vszi lyudi zkupa nebibili mogli jednoga jedinoga sivoga cherva, jedno jedino polyzko czvetje, vnogo menye jednoga czeloga szvèta napraviti. Pochetnik ovoga szvèta mora vishe nego chlovek ali szvèt izti biti. Mi zovemo nyega *Bog*. Je anda jeden Bog, kajti ztvari ovoga szvéta niti od szebe szameh, niti pripetcze, niti od lyudih poztati nészu mogle.

7. *Vszaki chlovek mora potrebno nati y véruvati: pervich, da je jeden Bog.*

Bog odperto je ochituval y veruvati zapovedal, da je jeden Bog; ar sz. Pavel odperto pishe vu szvojem liztu na sidove: *koj k-Bogu dojti hoche, on mora veruvati, da on je.* (Hebr. 11.) Hoche rechi: koj jednoch zvelichiti sze hoche, on za tverdno dersati mora, da je jeden Bog. Chlovek, kada k-vsivanyu razuma dojde, mora potrebno znati y véruvati, pervich: *dá je jeden Bog.*

8. *Naplachuvanye y kastiga jeszu za ohchinzko dobro potrebna.*

Drugi temelyni navuk vére kerztchanzko-katholichanzke je: *Da Bog pravichni szudecz je, koj dobro naplachuje, zlo pako kastiguje.* Ovo poveda nam nash laztoviti razum; ar premiszlite szami, moja detcza! kakov izgled bi bil vu jednem Orszagu, ako lyudem vsze vchiniti bi bilo dopuztcheno. Poztavimo, da sze detczi vu skoli sheptanye y igra dopuzti, tak nikaj drugo nebudu vchi-

nila, kak sheptala y igrala sze. Ali poztavimo, da sze lyudem robiti y krazti dopuzti, tak onì josche bolye budu robili y krali. Oni, iztina je znaju prepoved chizto dobro, y mi nye visheputi opominyamo; ali rechi szame nészu zadozta nye od zla zdersati, y k-dobromu pritirati. Glavni nachin, nye od zla zdersati jeszu josche kastige, y glavni nachin, nye na dobro zbudíti, je josche naplachùvanye.

Vi znate, draga detcza! da jeden zpametni y dobri Otecz dobru detczu, y jeden zpametni y dobri Gozpon dobre podlosnike lyubi. Bog je nash najvekshi Gozpon y Otecz, on je zevszema muder y dobrotiven, on hoche lyudi szrechne imati, on nye anda takaj od zla zdersati mora. Bog anda kastiguje zlo. Po naplachuvanyu zbudyavaju sze lyudi na dobro, Bog anda dobro naplacha. — 9. *Bog kastiguje y naplacha. On je pravichen szudecz.*

Bog dobro zna, kaj vszaki zaszlusi, kajti on vszaznajuchi je, nyega niti chazt pershone, níti prikazi zaszlepíti nemreju, kajti zevszema szvét je. Bog naplachuje y kastiguje peleg zaszlusbe, on je anda pravichni szudecz.

Bog takaj odperto je ochituval, y veruvatì zapovedal, da on pravichni szudecz je; ar sz. Pavel ne veli szamo: *koj k-Bogu dojti hoche, on veruvati mora, da on je*, nego on josche pridaje: *y da on oneh, koji nyega iztchu, naplatitely je.* (Hebr. 11.) Vszaki chlovek mora anda *drugóch* potrebno znati y veruvati, da Bog pravichni szudecz je, koj dobro naplachuje, zlo pako kastiguje. Lyudi retko puti naplachuju poleg zaszlusbe, kajti — 10. *Vszaki chlovek mora znati y veruvati da Bog pravichni szudecz je.*

szlabi, bludni y hmanyi jeszu. Ako anda Bog pravichni szudecz nebibil, tak hotenye y selya k-dobrem chinom frisko bi preztala. Nut! kakov temelyni nàvuk je, nàvuk od jednoga szudcza Bosanzkoga!

11. Vszaki chlovek mora znati y veruvati, da tri bosanzke pershone jeszu.

Trejti temelyni nàvuk Vére kerztchanzko-katholichanzke je: *Da szû tri pershone Bosanzke vu jednom bitju, y naravi Otecz, szin y Dùh szveti.* Ovo, iztina je, nepoveda nam razum nash, ali Bog nam je to ochituval, ar sz. Janush Apostol pishe: *Tri jeszu, koji szvedochanztvo davaju vu nebu, Otecz, Szín y Dùh szveti, y ovi tri jedno jeszu.* (I Joann. 5.) Vszaki chlovek mora anda véruvati, da tri Bosanzke pershone jeszu, y da vsze tri jedno bitje, y jednu naravu imaju. Bogu Otczu pripishuje sze ztvorjenye, szinu odkuplenye, Dùhu szvetomu poszvetchenye. Vsza dobrochinztva, koja mi vérujemo, temelyiju sze vu tréh Bosanzkih pershon: nàvuk od treh Bosanzkeh pershon je anda jeden temelyni nàvuk.

12. Vszaki chlovek mora Vtelovlenye y szmert szina Bosanzkoga veruvati.

Cheterti temelyni navuk Vére kerztchanzko-katholichanzke je: *Da druga pershona Bosanzka je chlovek poztala, da nasz po szvojoj szmerti na krisu odkupi, y na veke zvelichene vchini.* Ovo takaj nam razum nash nepoveda, ali Kriztush nam je to ochituval, y za veruvati potrebno napervoztavil, kada Nikodemushu rekel je: *tak lyubil je Bog szvéta, da szina szvojega jedinorodyenoga dal je, da vszi, koji vu nyega véruju, ne zkvariju sze, nego sivlenye vekivechno imaju.* (Joann. 3.) Po gréhu najmre vszi lyudi dozpeli szû vu szusanztvo dùha peklenzkoga. Jeden chlovek drugoga nebibil mogel odkupiti,

kajti vszi vu szusanztvu ovem bili jeszu; tak poszlal je Bog szina szvojega, koj chlovekom poztalje, da nasz po szmerti na krisu odkupi. Vu ovo vtelovlenye szina Bosanzkoga temelyi sze vsze oproztchenye y vsza miloztcha. Navuk od vtelovlenya szina Bosanzkoga je anda temelyni navuk Vére kerztchanzko-katholichanzke.

Razgovori.

1.

Kada dohadya chlovek k-vsivanyu razuma?

Kada dohadya chlovek k-vsivanyu razuma? — Dersishli ti sheptanye vu Czírkvi za zlo? Dersishli pako moliti vu Czírkvi za dobro? znashli anda dobro od zla razluchavati? — Imash anda vre vsivanye razuma? Zakaj? Kada dohadya chlovek k-vsivanyu razuma? —

2.

Koje navuke Vére kerztchanzko-katholichanzke moramo najpervich znati, y veruvati?

Je véra vszakomu chloveku k-zvelichényu potrebna? Mora chlovek predi véruvati, nego k-vsivanyu ràzuma dojde? Kada mora anda vszaki chlovek znati y véruvati, kaj Bog nazveztil je? — Jeli je zadozta, miszliti szi: *ja Bogu vsza vérujem?* — Jeli Bog né odperto y vu oszebnom govoril? Moramoli anda y mi Bogu odperto y vu oszebnom véruvati? Zakaj? — Kak sze zoveju oni navuki Vére, vu kojeh sze vszi drugi temelyiju? Kada hisu delamo, kaj najpervich poztavlyamo? Koje nàvuke Vére kerztchanzko-katholichanzke moramo najpervich znati?

3.

Je navuk, da jeden Bog je, jeden temelyni navuk?

Koj je pervi temelyni nàvuk vére kerztchanzko-katholichanzke? Ako nebi biło Boga, bili onda Bosanzka ochituvanya bila? Ako pako Bosanzkih ochituvanyih nebi bilo, bili véra nahadyati sze mogla? Znashli, kaj véra je? Kak sze zove nachin Boga postuvati? Ako Boga nebi bilo, bilì onda postuvanye Boga iliti véra nahadyati sze mogla? Vu chem temelyi sze auda czela véra? Je nàvuk, da jeden Bog je, jeden temelyni návuk? Znamoli mi, da jeden Bog je? Odkud? Szamo ÿz Bosanzkih ochituvanyih? —

4.

Kaj je szvét? y koje Ztvari nahadyaju sze vu szvétu?

Jeszi sze ti vre kada ogledel vu szvétu? Iz chesza je szvét? Vidishli nèbo y zemlyu? Kakve ztvari zpasujesh na nébu? Kaj szvèti po dnevu? V-nochi? — Y kakve ztvari jeszu na zemlyi? Vidishli drevja, kamenye, nème ztvari? —

5.

Jeszu sze ove ztvari szveta szame napravile?

Jeszu sze lyudi y nème ztvari szame napravile? Moreli kaj szebe szamo napraviti? Jeli nedohadya chlovek od chloveka, jedno sivinche od drugoga? — Morebiti sze je y pervi chlovek szam napravil? Zakaj ne? — Jeli je pervi chlovek kaj drugo bil, nego chlovek? Jeli je imal on vech Jakoztih, kak drugi lyudi? — Jeszuli y drevja szebe szama napravila? Odkud ova izhadyaju? Jeli sze je pako zemlya szama napravila? Zakaj ne? Je ona kaj sivoga? — Jeszu sze szuncze y zvezde szame napravile? Zakaj ne? Kakva szû to téla? siva? —

6.

Morebiti szû pako ztvari ovoga szvéta pripetcze naztale? Jeli szuncze vszako leto jednako izhadya? — Jeszu ruke y noge pri chloveků na krivem meztu? Jeszu anda vsza na szvetu tak vredyena, kak biti mora? — Je anda red vu szvétu? Zakaj? Moreli lepa hisa pripetcze naztati? Gdo' jé k-podignenyu hise potreben? Y jeli né szvet naredno y lepo napravlyen? — Jeli je mogel anda szvét pripetcze naztati? Zakaj ne? —

Jeszu ztvari ovoga szveta pripetcze naztale?

7.

Ali morebiti szû lyudi pochetnik szvéta? Morejuli vszi lyudi zkupa jednoga sivoga cherva nachiniti? Zakaj anda nemre chlovek pochetnik szvéta biti? —

Jeli je chlovek pochetnik szvèta?

8.

Kak imenujemo pochetnika Szvéta? Jeszu ztvari szvéta szame od szebe naztale? Ali szú ztvari szvéta pripetcze, ali od lyudih vchinyene? Je anda vu iztini jeden Bog? Zakaj?

Je vu iztini jeden Bog?

9.

Jeli je Bog takaj ochituval, da je jeden Bog? Kaj veli sz. Pavel, koj k-Bogu dojti hoche, kaj mora véruvati? Je anda potrebno k-zvelichenyu, da vu jednoga Boga vérujemo? Zakaj?

Je véra vu jednoga Boga k-zvelichenyu potrebna?

10.

Koj je drugi temelyni navuk vére kerztchanzko - katholichanzke? — Kak bi izgledalo vu skoli, ako detczi vsze bi bilo dopuztcheno? V. p. Ako detczi sheptanye bi bilo dopuztcheno, kaj bi oni vchinili? Ali kak bi

Jeli je potrebno zlo kastiguvati dobro pako naplachati?

zgledalo vu jednem Orszagu, ako lyudem vsze vchiniti bibilo dopuztcheno? V. p. Ako lyudem tatbine bi bile dopuztchane, kaj bi oni vchinili? — Jeli lyudi nikakve zapovedi neznaju? Jeli sze oni visheputi opominyaju? Jeli szû rechi zadozta, da sze od zla odvrachaju? koj je zglavni nachin lyudi od zla zdersati? — Kaj chini navuchitely, kada detcza za rèchi vishe nikaj nemaraju? -- Koj je zglavni nachin lyudi na dobro zbuditi? Kaj obechuje navuchitely na konczu léta, ako marlyivi jezte? —

11.

Jeli Bog kastiguje zlo, y naplacha dobro?

Kakvu detczu lyubi jeden mudri v dobri Otecz? zlocheztu? — Y kakve podlosnike lyubi jeden mudri y dobr Gozpon? Gdo je nash najvekshi Gozpon y Otecz? — Gdo je zevszema muder y dobrotiven? Hocheli Bog lyudi szrechne imati? Zakaj? — Kaj chini lyude szrechne? Na kaj mora Bog lyude zbuditi? — Kaj chini lyude neszrechne? Od chesza mora Bog lyudi odvrachati? Po chem sze lyudi od zla odvrachaju? — Jeli Bog zlo kastiguje? Zakaj? Po chem sze pako lyudi na dobro zbudyavaju? Jeli Bog naplacha dobro? Zakaj?

12.

Je Bog pravichen szudecz?

Znali Bog zversheno, kaj gdo zaszlusi? Zakaj? — Ali morèbiti pazi Bog na chazt pershone, ali na prikaze? Zakaj ne? — Gdo je zevszema szvet? — Kak zovemo mi onoga szudcza, koj poleg zaszlusbe naplachuje ali kastiguje? — Poleg chesza Bog anda naplachuje ali kastiguje? — Kakov Szudecz je Bog? — Zakaj pravichen szudecz? —

13.

Je Bog takaj véruvati zapovedal, da on pravichni szudecz je? — Jeli sz. Pavel szamo veli: koj k-Bogu dojti hoche, on mora véruvati, da on je? Kaj on josche pridaje? — Moramoli véruvati, da Bog pravichen szudecz je? Zakaj? Y bili mi vnogo dobro vchinili, ako naplachuvanye nebi véruvali? — Bili pako naplachuvanye véruvali, ako pravichnoga szudcza nebi vêruvali? — Je nàvuk, da Bog pravichen szudecz je, jeden temelyni nàvuk? Zakaj?

Morali vszaki chlovek potrebno znati, y véruvati, da Bog pravichni szudecz je?

14.

Koj je trejti temelyni navuk Vére kerztchanzko - katholichanzke —? Jelí ovo nam razum nash poveda? — Gdo je ovo nam ochituval? Kaj pishe sz. Janush: kuliko nyih je, koji szvedochanztvo davaju vu nèbu? Y kaj szû ovi tri zkupa? — Zakaj moramo mi véruvati, da trí Bosanzke pershone jeszú vu jednem bitju y naravi? — Gdo nasz je ztvoril? — Gdo nasz je odkupil? — Gdo nasz je poszvetil? Vu chem sze temelyiju anda vsza dobrochinztva koja vérujemo? Szamo vu Otczu Bosanzkem? Je nàvuk od treh Bosanzkih pershon jeden temelyni nàvuk? Zakaj? —

Morali chlovek znati y véruvati, da tri Bosanzke pèrshone jeszu?

15.

Koj je cheterti temelyni nàvuk Vére kerztchanzko - katholichanzke? — Jeli nam to nash laztoviti razum poveda? — Gdo je ovo ochituval? — Kaj je rekel Kriztush Nikodemushu? — Kak je Bog szvéta lyubil? Y koji sze nebudu zkvarilì? — Jeli je k-

Morali vszaki chlovek znati y veruvati, da druga pershona Bosanzka chlo-

vekom poztala je? zvelichenyu potrebno véruvati, da druga pershona Bosanzka chlovekom poztala je? Zakaj? — Vu kakvo szusanztvo dozpeli szû vszi lyudi po gréhu? Jeli je mogel chlovek chloveka odkupiti? Moreli szùsni szùsnoga odkupiti? Jeli nészu vszi lyudi bili szùsni dùha peklenzkoga? — Koga je anda Bog poszlal? Y gdo je szin Bosji poztal? Y ako szin Bosji nebi bil chlovek poztal, y nebi bil na krisu vmerl, bili mi bili odkupleni? Vu chem sze temelyi anda nashe odkuplenye? Vu chijem vtelovlenyu y szmerti? Je nàvuk od vtelovlenya y szmerti Szina Bosanzkoga jeden témelyni nàvuk? Zakaj? —

PITANYE 2.

Kaj vszaki kerztchenik katholik zván gorirechenéh temelyiteh kerztchánzko-katholichanzkeh Vére nàvukov josche znáti y véruvati mora?

Razláganye.

1. Kerztchenik katholik mora takaj znati y véruvati pervich da dusha chlovechanzka nevmertelna je.

Vi do vezda chuli jezte, moja Detcza! koje iztine vszaki kerztchenik, poklamkam k-ysivanyu razuma dojde, potrebno znati y véruvati mora, da zvelichenye zadobi. Ali josche né zadozta, da kerztchenik szamo ove perve temelyne nàvuke Vére kerztchanzko-katholichanzke znà, nego on zvun oveh takaj znati y véruvati mora: *pervich, da dusha chlovechanzku nevmertelna. je.*

2. Chlovek dushu ima.

Chlovek szlosen je iz téla y iz dushe. Morebiti ztê vre videli mertvo telo; mertvo te-

lo takaj ima ochi, vuha, ruke, noge, y oztale kotrige, ali ono nikaj nechuti, y ako nikaj ne chùti, tak josche menye kaj miszliti more; kada anda szamo telo nikaj chutiti y miszliti nemre, tak mora josche nekaj drugoga vu télu biti, kaj chùti y miszli, y ovo Bitje imenujemo mi *dushu.* Vszaki sivi chlovek ima anda dushu.

Vendar dushu chloveka videti nemremo. Zchem vekshe kakve dugovanye je, z-tem lese ovo videti moremo, kajti ovo vishe ztranih vu szebi ima. Vi lese vidite jednoga turna, kak jednoga dimnyaka, kajti jeden turen vishe kamenya vu szebi ima, kak dimnyak. Telovne ztvari moremo razdeliti, potreti; one szlosene szû iz ztrankih, y zato nye videti ali chutiti moremo. Kaj nikakve ztranke nema, ono niti videti nemremo, y kaj chizto nikak videti nemremo, ono niti nikakve ztranke néma. Mi imenujemo takvo dugovanye, jedno *jednoverztno* dugovanye. Akoprem tuliki lyudi vre vmerli jeszu, tak vendar pri nijednem dushu izhadyati videli neszmo; mi dushu chloveka videti y chutiti nemremo, ona nema ztranke, ona je jedno jednoverztno bitje. Ona vendar ima pamet y volyu. Jedno jednoverztno bitje, koje pamet y volyu ima, imenujemo mi *dùha*: dusha chloveka je anda dùh. 3. *Dusha chloveka je jeden dùh.*

Telo chloveka vumira, y gnije vu grobu. Metemtoga ovo néje chùdo; ar telo sive zpomochjum dushe, ono anda vumira, ako sze dusha od tela razluchava. Telo ima meszo, kerv, kozti y druge ztranke, tak ono anda gniti y razszipati sze more. Vnogo drugach 4. *Dusha chloveka nerazpada sze, kak télo vgrobu, nego ona sive.*

pripetcha sze pako z-dushum. Dusha néma nikakve ztranke, ona anda nemre gnyiti y razszipati sze. Dusha ne sive z- pomochjim téla, ona y prez téla siveti more.

5. *Dusha chloveka je nevmertelna.*

Bog, iztina je, z-jakoztjum szvoje vszamoguchnozti dushu chlóveka zkonchati bi mogel, tak kak on nyu íz nistara ztvoril je, metemtoga nyegva mudrozt y dobrotivnozt ovo nedopuztcha; ar vszi lyudi seliju za naveke zvelicheni poztati, y k-ovi selyi nészu sze dogovorili: ova lesi vu naravi, Bog je ovu zaszadil. Kaj metemtoga haszhila bi ova selya, ako mi za naveke zvelicheni poztati nebi mogli. Jeli ne ovo vnogo bolye jedna muka za nasz, ako szî vsze zmirom kaj selimo, ter ono imati nemremo kaj selimo? — Mudri Bog ali nikaj ne vchini zapztuny, y dobrotivni Bog nedusnomu chloveku nezrokuje nikakvu muku, on selyu za vekìvechnem zvelichenyem néje zapztuny, y za muku vu chlóveka zaszadil. Dusha chloveka more anda vekoma zvelichiti sze. Ako Bog pako dushu chloveka zkonchati bi hotel, tak ona vekoma zvelichiti sze nebi mogla. Bog anda dushu chloveka nebude zkonchal, nego ovu nepreztancze vu sivlenyu zdersal; dusha chloveka je anda nevmertelna.

6. *Bog szam takaj ochituval je nam nevmertelnozt dushe.*

Bog takaj nam je ochituval, da dusha chlovechanzke nevmertelna je; ar rekel je vuchenikom szvojem: *Nebojt e sze oneh, koji télo vmarjajú. dushu pako vmoriti nemreju.* (Matth. 10.) Kaj vmoriti sze nemre, ono je nevmertelno; kada anda Kriztush veli, da dusha chlovechanzka vmoriti sze nemre, ták vuchil je on, da ona nevmertelna je. Vszaki

kerztchenik katholik anda josche znati y véruvati mora, da dusha chlovechanzka nevmertelna je.

7. *Kerztchenik katholik takaj drugoch znati y veruvati mora, da miloztcha Bosja za Zvelichenye potrebna je.*

Drugoch vszaki kerztchenik katholik takaj josche znati y véruvati mora, *da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je, y da chlovek prez miloztche Bosje nikaj najemnoga za zvelichenye vchiniti nemore.*

8. *Miloztcha vu obchinzkom je dár, kojeganezaszlusimo.*

Vi za ztanovito moja Detcza! vre vishe puti rech ovu: *miloztcha*, chuli jezte: kada vam gdo kaj ponudi, kaj vi radi imate, tak navadni ztê rechi: *to mî je jedna miloztcha.* Ali izplachuvanye jednoga drusincheta nebudete dersali za miloztchu, ar ovo neizplacha sze zapztuny, ono mora szvoju plachu zaszlusiti. Dár, kojega zaszlusimo, je jedna placha, ali dár, kojega nezaszlusimo, je jedna miloztcha.

9. *Miloztcha Bosja raztolnachuje sze.*

Mi imamo telo y dushu, chutenya y kotrige, y vsze nashe jakozti od Boga. Bog vsza je ztvoril. Mi ali pred ztvarjanyem za ztanovito josche nikaj zaszlusili nészmo, vsza anda koja imamo, jeszu szamo miloztcha Bosja. Kada pako od miloztche na zvelichenye potrebne zpomenek je, tak nerazmevajusze ovi naravzki dári: nego jedna nuterna, zverhunaravzka pomoch, da nekaj dobroga za zvelichenye vchinimo. Mi ovakvu pomoch zaizto zaszlusili nészmo, pokehdob greshniki bili jeszmo; ova zverhunaravzka pomoch je anda jedna miloztcha Bosja.

10. *Miloztcha Bosja je za zvelichenye potrebna.*

Bog, kakti pochetnik narave, je zverhu czele narave, on je jedno zverhunaravzko Bitje, on je zviralische vszega blasenztva, vu nyim temelyi sze vekivechnó sívlenye; veki-

vechno sivlenye je anda takaj jedno zverhunaravzko sivlenye. Vi dobro znate, moja detcza! da zaszlusba vszigdar plachi primerna biti mora. Jedna velika placha potrebuje velike, jedna mala placha male zaszlusbe. Vekívechno sivlenye je jedna zverhunaravzka placha, mi moramo anda takaj zverhunaravzke zaszlusbe za ovu imati. Ali mi nészmo zverhu narave, jakozti nashe nészu zverhunaravzke, mi íz nashe mochi nemremo zverhunaravzki chiniti, miloztcha Bosja anda nam je potrebna.

11\. *Miloztcha ova ztem bolye nam je potrebna, kajti dusha nasha po grehu pokvarjena je.*

Ako nam miloztcha Bosja pako poleg zdravíh naravzkih jakóztih potrebna je, da kaj dobroga za zvelichenye vchinimo, tak ona nam poleg oszlableneh jakoztih ztem bolye potrebna bude. Szlepecz zaizto nevidi bolye, y szlabi k-delu ztem neprikladneshi bude. Nut po grehu je nasha dusha szlepa y szlaba poztala, nam anda potlam greha miloztcha Bosja ztem potrebnesha je.

12\. *Mi moramo véruvati, da miloztcha Bosja za zvelichenye potrebna je.*

Bog odperto je ochituval, da miloztcha Bósja na zvelichenye potrebna je. *Prez mene nikaj nemrete vchiniti*, veli Kriztush. (Joann. 15.) Dobro pazite! on ne veli: *malo*, nego nikaj, chízto nikaj po nami szamemi, poleg izrechka Jesusha Kriztusha, za zvelichenye vchiniti nemremo.

Vszaki kerztchenik katholik anda takaj znati y véruvati mora, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je, y da chlovek prez miloztche Bosje nikaj najemnoga za zvelichenye vchiniti nemore.

Razgovori.

1.

Znashli anda vre temelyne nàvuke, koje vszaki kerztchenik katholik, kada k-vsivanyu razuma dojde, znati y véruvati mora? Koji szû ovi? — Jeli je ali zadozta da kerztchenik katholik szamo ova chetvera znà? — Kaj mora vszaki kerztchenik katholik zvan gori recheneh temelyiteh kerztchanzko-katholichanzkeh Vére nàvukov josche znati y véruvati? *Kaj vszaki kerztchenik katholik josche znati y véruvati mora, pervich?*

2.

Iz chesza je chlovek? szamo iz téla? Jeszi vre videl mertvecza? Imali ochi, vuha, kotrige? Chuti y miszli mertvi kaj? — Moreli szamo télo chutíti y miszliti? Zakaj ne? Kak sze zove ono Bitje, koje vu télu chuti y miszli? — Ima vszaki sívi chlovek dushu? Odkuda to szudish? Jeli on chuti y miszli? *Imali Chlovek dushu?*

3.

Moremoli dushu chlovechanzku videti? Kaj vidìsh ti lese jednoga turna ali jednoga dimnyaka? Zakaj jednoga turna? — Zakaj je jeden turen vekshi nego dimnyak? — Kaj ima vishe kamenya, turen ali dimnyak? — Moremoli telovne ztvari razdeliti ali potreti? Drevo razrezati? kamenye treti? Sitek razmleti? Imajulì telovne ztvari ztranke? — moremoli telovne ztvari videti ali chutiti? Zakaj? — Kaj pako nikakve ztranke néma, moremoli to videti? ali chutiti? Je vre gdo dushu iz chloveka izhadyajuchu videl? Moremoli dushu chloveka videti ali popipati? Je dusha chloveka jedno jednoverztno, (sim- *Je dusha chlovechanzka jeden dùh?*

plex) Bitje? Zakaj? — Kakve jakozti ima pako dusha? — Kak sze zove jedno jednoverztno Bítje, koje razum y volyu ima? — Telo? — Je dusha chloveka jeden dùh? Zakaj?

4.

Jeli sze dusha z-telom zkoncha?

Jeli chlovek naveke sive na zemlyi? Kam sze noszi mertvo télo? — Y kaj sze pripetcha z-telom vu grobu? — Zakaj more pako télo chloveka zegnyíti? Iz chesza je télo chlovechanzko? Jeli nema ono mesza, kerv y druge ztranke? — Po chem sive télo? Moreli anda telo prez dushe siveti? Zakaj ne? Ima dusha takaj ztranke? — Moreli dusha takaj zegnyiti y razpazti? Siveli dusha po telu? Kada télo vumre jeli onda y dusha siveti preztaje? Zakaj ne? —

5.

Je dusha chlovechanzka nevmertelna?

Ali Bog more dushu chlovechanzku zkonchati? Jeli pako ovo nyegva mudrozt y dobrota dopuztcha? Kaj seliju szî vszi lyudi? Szamo za jedno vreme szrechni poztati? — Jeszu sze lyudi k-ovi selyi dogovorili? Gdo je vu chloveka selyu za vekivechnem blasenztvom zaszadil? Gdo je pochetnik narave? — Kaj haszni pako selya y hotenye, ako kakvo dugovanye nigdar imati nemremo? — Jeszi ti zadovolyen, ako ti imati nemresh, kaj szî selish? — Jeli je Bog selyu za vekivechnem blasenztvom zapztuny vu chloveka zaszadil? Moreli dobri Bog nedusnomu chloveku kaj za muku nyemu vchiniti. — Moreli anda dusha chloveka vekoma zvelichiti sze? Zakaj? — Ako pako Bog dushu chloveka zkonchal bi, jeli bi mogla ónda ona vekoma zve-

lichiti sze? — Kaj bude anda Bog vchinil? Je dùsha chloveka vmertelna? Zakaj nevmertelna?

6.

Jeli je Bog takaj ochituval, da dusha chlovechanzka nevmertelna je? — Jeli je ono nevmertelno, kaj vmoriti sze nemre? — Kaj veli pako Kriztush, morejuli lyudi dushu vmoriti? — Moramoli véruvati, da dusha chlovechanzka nevmertelna je? Zakaj? —

Moramoli takaj veruvati, da dusha chlovechanzka nevmertelna je?

7.

Kaj mora vszaki kerztchenîk katholik josche *drugoch* znati y véruvati? Jeli szî ti rech ovu: *miloztcha* chúl? Kada tebi gdo kaj ponudi, kaj ti potrebujesh, kaj na to odgovorish? Dersish ti izplachúvanye drusincheta takaj za miloztchu? Zakaj ne? — Jeli sze drusinche zapztuny zplacha? Kak sze zove on dâr, kojega zaszlusimo. Miloztcha ali placha? Kak sze zove dár, kojega ne zaszlusimo?

Kaj mora vszaki kerztchenîk katholik josche drugoch znati y veruvati?

8.

Od koga imamo mi télo y dushu? Od koga imamo chutenya y kotrige têla? — Od koga imamo jakozti dushe? Gdo je vsza ztvoril? Jeszmo mi pred ztvarjanyem vre kaj zaszlusili? Je vsze kaj imamo jedna miloztcha Bosja? Zakaj? — Ako pako od miloztche na zvelichenye govorenye je, jeli sze onda naravzki dari razmevaju? — Kaj je miloztcha na zvelichenye? Ako Bog dushi pomore, moremoli za zvelichenye dobro vchiniti? Je ova pomoch zvunzka y naravzka? — Jeli zaszlusi greshnik od Boga pomoch? Ako tê gdo zbantuje jeli on zaszlusi tvoju pomoch?

Kaj je miloztcha Bosja?

Jeszmo mi pravichni ali greshniki bili? Jeszmo od Boga pomoch na zvelichenye zaszlusili? Je nuterna zverhunaravzka pomoch k-zvelichenyu jedna placha? Zakaj jedna miloztcha? —

9.

Je miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna?

Gdo je zverhu czele narave? — Gdo je pochetnik narave? Je Bog jedno naravzko Bitje? Zakaj jedno zverhunaravzko? — Gdo je zviralische vszega blasenztva? — Vu chem temelyi sze anda vekivechno sivlenye? Vu vremeniteh Dobréh? Je vekivechno sivlenye jedno naravzko sivlenye? Zakaj jedno zverhunaravzko? — Jedna velika placha, kakve potrebuje zaszlusbe? — Kakve zaszlusbe potrebuje pako jedna mala placha? — Morali zaszlusba plachi primerna biti? Je vekivechno sivlenye jedna naravzka placha? Nego kakva? Moramoli takaj zverhunaravzke zaszlusbe imati? Zakaj? Jeszu pako nashe jakozti zverhunaravzke? Moremo mi iz nashih jakoztih zverhunaravzke chine poztaviti? — Je nam miloztcha Bosja potrebna? — Zakaj?

10.

Moramoli takaj veruvati, da miloztcha Bosja na Zvelichenyé potrebna je?

Jeli szlepecz bolye vidi? Jeli szlabi lese poszluje? Kakva je pako dusha nasha po gréhih poztala? Jeli je ona vida, ali jakozt po nyih dobila? Kaj nam je anda potlam gréha ztem bolye potrebno? Moramoli takaj véruvati, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je? Jeli veli Kriztush, prez mene morete malo vchiniti? Zakaj moramo véruvati, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je?

PITANYE 8.

Kaj je vszakomu kerztcheniku katholiku zapovedano znati?

Razlàganye.

Zvàn gori zpomenuteh iztin josche nahadyaju sze vnoge druge, koje mi iz jedne ztrani véruvati y iz druge ztrani obvershavati moramo, da zvelichenye zadobimo. Mi moramo sze anda terszititi, da y ove znamo, drugach nye véruvati y obvershavati nebi mogli. Ove josche oztale iztine zadersavaju sze tak vu rechi piszane, kak y nepiszàne. Kajti pako vszi kerztcheniki szveto piszmo, y oztale prèdane navuke Czirkve na pamet navchiti sze nemreju, tak napravlyeni szû kratki izvodi iz oveh, koje vszaki lehko na pamet navchiti sze more, y ravno zato znati zapovedaju sze. *1. Koja vszaki kerztchenik katholik pod zapoved znati mora?*

Ovi szû szledechi: **1.** Veruvanye Apostolzko. **2.** Molitva gozponova iliti Otecz nàsh. **3.** Deszet zapovedi Bosje, y petere zapovedi Czirkvene. **4.** Szedem szveti Shakramenti. **5.** Kerztchanzka dùsnozt.

Koja kerztchenik katholik véruvati mora, ova oszebito vu véruvanyu Apostolzkom zadersavaju sze. Vêruvanye Apostolzko je jeden izvod iliti zkupzpravlenye Vére nàvukov; y zove sze zato Apostolzko, kajti najztareshe, y od vremen Apostolov je, y ovo vszaki kerztchenik katholik na pamet znati mora. *2. Veruvanye Apostolzko je izvod vere navukov.*

Ovo szlosено je iz dvanaizteh kotrigov iliti delih, koje vam vu szledechéh podvuchanyih vre odperteje raztolnachil budem.

Razgovori.

1.

Jeli sze nahadyaju josche druge iztine koje kerztchenik katholik znati mora?

Jeli je Bog zvun gori rechenih iztin jósche druge ochituval? Je Bog nye zapztuny ochituval? — Moramoli anda y druge iztine znati? Zakaj? — Vu koji rechi Bosji zadersavajú sze josche oztali navuki? Je szveto piszmo, jedna mala kníga? — Morejuli vszi kerztcheniki szveto piszmo na pamet znati? Zakaj ne? — Moreli sze pako vszaki kerztchenik kratke izvode lehko navchitì? — Morali anda vszaki kerztchenik ove kratke izvode Bosanzkih iztin znati? — Zakaj? Bilí on nye drugach mogel veruvati, y obdersavati?

2.

Koja szû ova vszakomu kerztcheniku katholiku za znati potrebna?

Gde sze zadersavaju vu izvodu nàvuki vere? Zakaj sze ovo zove véruvanye Apostolzko? Od kojeh vremen je ovo? Gde sze zadersavaju vsza, za koja mi moliti moramo? Vu kakvi molitvi? — Gde sze zadersavaju vsza, koja obvershavati ali besati moramo? Vu kojeh zapovedih? — Koji szû nam od Jesusha prepiszani zvelichenya nachini? — Jeli neszu to szedem szveti Shakramenti? — Vu chem podvucha nasz kerztchanzka dusnozt? — Jeli mi nemoramo znati, kaj dobro ali zlo je? — Kaj je anda vszakomu kerztcheniku katholiku zapovedano znati?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Tobiash podvucha szvôga Szina vu ztrahu Bosjem.

Poklamkam jednoch ztaracz Tobiash szebe vre szmerti blizu bi bil miszlil, tak dozval je szína, ter ponavlyal josche jedenput navuke, na koje vu mladozti nyega tulikoputi nagovarjal je. Szinko! rekel je on, poszluhni josche jedenput, kaj tî rekel budem, y zaszádi rechi moje gluboko vu szerdcze tvoje. Kada Bog dushu moju k-szebi vzeme, tak zakopaj telo moje. Postuj tvoju mater kak dugo ona sivela bude. — Boga vszevdily pred ochmi ímaj, y chuvaj sze, da nikakvomu gréhu neprivolish. — Budi miloszerden proti szíromaskem. — Zdersavaj sze od vszake hmanyoche. — Nedaj od oholnozti niti vu tvojem mishlenyu, niti vu govorenyu ladati sze, ar ona je zvìralische vszega zkvarjenya. — Kaj nechesh, da sze tebi vchini, to y ti drugem naj vchiniti. Hvali vu vszem Boga, y proszi gâ, da on vsze tvoje chine ravna. (Tob. 6.)

Kak sze, Dragi! vam dopadaju ovi temelyiti navuki, koje jeden vmirajuchi Otecz szvojemu szinu vu szerdcze zaszaditi terszi sze? Jeli neszu ovi temely vsze Bogabojazlyivozti y pravichnozti? Y kaj bi moglo íz ovakvoga szina, koj ovakve lepe navuke íz vuzt szvojega Otcza chul je, drugo poztati, kak jedno zerczalo vsze pobosnozti y krepozti? — Otecz, najlyubleneshi Otecz, odgovorìl je z-zdihavajuchem y derhtajuchem glaszom mladi Tobiash, Otecz, vsza budem vchinil, koja meni zapovedal jeszi. Kada ti vre vu grobu lesal budesh, kada kozti tvoje vre prah y pepel budû, tak ja zmishlavajuchi sze íz tvojeh rechih, nikaj od vszega onoga nezpunyeno prepuztil nebudem, kaj ti meni izruchil jeszi. Y nut, kaj szin Otczu szvomû tak szveto obechal je, to on y szveto izpunil je. — O! kak bla-

goszlavlyal je on Otcza vre na drugom szvétu poztavlyenoga! Vu kulikem postenyu dersal je on szvoju ztaru Mater! kak miloszerden bil je on proti sziromakom! Kak chizt y nedusen vu szvojem sívlenyu! Kak ponizen proti vszakomu! Kak lyubezlyiv proti szvojemu blisnyemu, y kak povdan volyi Bosji takaj vu naj szuprotivneshih dogodyajih! — Z-rechjum, mladi Tobiash bil je sivi kip szvoga Otcza, najpravichneshi chlovek, najverneshi szluga Bosji.

Nut, Dragi! kaj szveti nàvuki, y dobra temelyita nakanenya moreju; jeli ova tak lepa pelda nebi morala y vasz kerztchanzke rodítelye zbuditi, da y vi dragoj detczi vashoj od vremena do vremena zpodobne nàvuke podelyite; jeli nebi moralì y vi od perve mladozti nyu podvuchati, da sze Boga bojiju, blisnyega lyubiju, y pravichno siveju; jeli nebi moralì nyu konchemar k-tomu pridersati, da oni k-kerztchanzkomu nàvuku, vu kojem iztine y dusnozti vere nashe razlasemo, vszako vréme marlyivo dohadyaju. O kak obilno bi vasz Bog po vashi laztoviti detczi naplachuval? Ova zaizto na vashu batrivozt, veszelye, radozt, zadovolynozt, postenye y nevmertelnu diku bi odraszla, ter szami mladi, pokorni, bogabojechi, y pravichni Tobiashi poztala. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush poziva malahne (Detczu) k-szebi.

Jednoch dopelyana bila szû k-Zvelichitelyu nashemu Jesushu mala detcza, da on na nyu ruke poztavî, y ovu blagoszlovi. Vucheniki, koji pri Jesushu bili jeszu, dersali szû za nevredno, da sze mester nyihov z-detczum bi zabavlyal, y zato odtiràvali szû vsze one, koji ovu depelyali jeszu. Ali kaj sze je pripetilo?

Poklamkam ovo Jesush bi bil zpazil, tak saloztilo je to nyega, da Vucheniki nyegvi tak nepriatelzki z-lyudmi vchinili jeszu; ter dáje nyim szvoju pravichnu szerditozt zatem za zpoznati, kada nyim rekel je: Kaj chinite vi? vi odpravlyate malahne od mene, *puztite ove k-meni dojti, y najte nyim prechiti, ar nyihovo je kralyeztvo Bosje.* (Marc. 10.) Oni szû najprikladneshi, da navuke mojega Evangeliuma primeju, y zkrovnozti kralyeztva Bosanzkoga, koje vam tak teske za razmeti vidijusze, z-poniznoztjum véruju, y, moju zapoved z-podlosnoztjum izpuniju. Dapache ja vam velim, koj kralyeztvo Bosje, tojezt moju véru, mojega Evangeliuma kakti dete neprime, on nedojde vu ovo, on néje pravovernik, on néje kerztchenik. Na to objel je Jesush malahnu detczu, poztavil na nye ruke, y dal nyim szvòga blagoszlova.

Dragi! kakvi lepi navuki zadersavaju sze za nasz vu ovem pripetchenyu! Nàvuki za Roditelye! Nàvuki za vsze lyudi. Nàvuki za Roditelye? Ali jeli morebiti vi kerztchanzki Roditelyi poleg lyubezlyivoga zvanya vashega Odkupitelya, po kojem on malahnem k-szebi dojti zapoveda, dusnozt nevidite, da y vi vashu detczu zaran k-Jesushu pelyati, hochu rechi, ovu k-marlyivomu y pazlyivomu dohadyanyu k-nashemu kerztchanzkomu nàvuku pridersati morate? Ar vezda vu pervi dobi szvoje mladozti szû ona najprikladnesha, szeme Bosanzkih nàvukih vu pamet pobrati, zkrovnozti Kralyeztva Bosjega navchiti sze, y z-dusnoztjami Vêre zpoznati sze. *Puztite malahne k-meni dojti, y ne prechite nyim, ar nyihovo je kralyeztvo Bosje.* Ali y vi, mojì Poszlushitelyi! koji goder jezte, jeli nevidite vu iztem ovem zvanyu Malahneh y vashu dusnozt, da nàvuke vére ponizno primete? Premiszlite jedenput priproztochu szerdcz malahneh, oni vsze veruju, kaj sze nyim veli, oni nemudruju zverhu oveh, oni dersiju

vsza, koja chuju, za iztinita y nedvojna, oni podlaseju vu vszem szvojega razuma prestimanyu onoga, koj nye vu dugovanyih podvucha. akoprem pamet nyihovu prekorachuju. Y ravno ovakva mora biti véra kerztchenika katholika. O dabi y vi vszigdar zkrovnozti kralyeztva Bosjega z-priproztochum szerdcza veruvali! o dabi y vi prez vszakoga mudrùvanya vszigdar nàvuke Zvelichenya, y vére nashe poszlushali! o dabi y vi vashega razuma vu vszeh vérì podlosili, koja zverhu vashe pameti jészu; — *ar ja vam velim, koj kralyeztvo Bosje kakti dete neprime, on nedojde vu ovo. Amen.*

III. Dokànchanye Nàvuka,

Dùsnozt Roditelyih, da szvoju detczu za ran vu pervih temelyitih navukih vére podvuchiju.

Roditelyi, Dragi! vu perveshih vremenih bili szû jedini navuchitelyi detcze szvoje, y nészu sze nahadyale druge skole, kak hise Roditelyih. Kulika bila je radozt, jednoga ztaroga Otcza, jednu pobosnu Mater ztanovite vure vu szredini detcze szedeche videti, y ove poszlushati, kak oni od vklananya Bogu, od dobrochinztvih ovoga, od Jesusha razpetoga, od molitve, od zapovedih Bosjeh, od szvéteh Shakramentov, ovu podvuchali jeszu! Ztoprav potlam pochele szû sze obchinzke skole podigavati, y vu oveh navuchitelyi poztavlyati sze, kojem podvuchanye mladozti izrucheno bilo je. Metemtoga jeli vasz morebiti, o Roditelyi! od ove dusnozti, da detczu vashu vu pervih temelyih navuka Kerztchanzkoga podvuchite, oszlobodyene imati hoteli jeszmo? Ne zaizto; po tom szamo opraviti sze

je hotelo to, da sze ov oszebujni poszel razdeli, y da sze morebiti ono nadomezti, kaj vi szami vchiniti nête mogli. Vi jezte y oztanete josche vszigdar pervi navuchitelyi y Apostoli detcze vashe, kojeh dusnozt je, da vu hisah vasheh navuchate, kak Biskupi alì Plebanushi vu Czirkvi navuchati moraju. Zato vasz y opominya sz. Pavel Apostol, kada vu liztu na Efezianicze ovak pishe: *Otczi! odhranite detczu vashu vu nàvuku y ztrahu Bosjem* (Ephes. 6.) Vuchite nyu vu pervi dobi mladozti Boga ztvoritelya poznati, y preporachajte nyoj, da sze íz nyega guzto puti naj zmiszliju. Vuchite nyu krisati sze, y z-pobosnoztjum ime trojjednoga Boga zgovarjati; povechte nyoj, da Jesush Kriztush druga Bosanzka pershona, íz lyubavi proti lyudem, chlovek poztal, y na krisu vumerl je. Pripovedajte nyoj ona velika veszelja, koja nyu vu nebu chakaju, ako pobosno y krepoztno sivela budû; y grozite sze nyoj z-vekivechnemi kastigami, z-kojemi Bog hmanye y razvuzdane lyudi kastiguje. Zaszadite nyoj na ov nachin ztraha Bosjega, lyubav k-krepozti, y merzenye na grehe vu vremenu vu szerdcza, ter vuchite nyu zadnich ztanovite molitve, k-kojeh zvershavanyu nyu rano y vecher oshtro pridersite; *Otczi odhranite detczu vashu vu navuku y ztrahu gozponovem.*

Szudite vezda szami, Dragi! kaj od oneh Roditelyih dersati moramo, koji ovu tak oszebujnu dusnozt zapuztchaju, ter szvoju detczu kakti nerazumne ztvari, prez nàvuka nahrazti puztchaju? Ovakvi Roditelyi nészu Otczi, oni szû vnogobolye vmoritelyi szvoje detcze, pokehdob oni zrok jeszu, da po prepuztchenyu pervih temelyih Vére, hmanyoche predi nego krepozti vu szerdczu detcze zbudijusze, y vu oveh razteju. O kak tesko bude jednoch ovakvem Roditelyom! ar Bog íz nyihoveh ruk potrebuval bude dushe nyihove. O! dopuztite anda, kerztchanzki Roditelyi! da vam opomen-

ka Apostola josche jedenput ponavlyam, odhranite detczu vashu od mladozti vu navuku y vu ztrahu Bosjem. Ne budite ztem zadovolyni, da nyu szamo pred Czírkvu donezti, ovde nyu z-vodum kerzta poszvetiti, y vu naruchaj Czírkve prijeti dali jezte, nego budite taki pri pervom odpiranyu nyihovoga razuma nyihovi pervi navuchitelyi, podvuchite nyu vu pervih temelyiteh iztinah vere kerztchanzke, budite velim nyihovi pervi navuchitelyi, kak poleg narave nyihovi Otczi poztali jezte. *Otczi! odhranite vashu detczu vu navuku y vu ztrahu Gozponovem. Amen.*

NÀVUK 3.

Od pervoga kotriga Vére. Od Boga.

PITANYE 1.

Kaj je Bog?

Razlaganye.

1. *Bog je najvekshi Gozpon, vreden da nyega poznati sze navchimo.*

Pervi kotrig vére zgovarja sze ovak: *Ja vérujem vu Boga Otcza vszamogùchega ztvoritelya néba y zemlye.* Vi vre znate, Detcza moja! da jeden Pochetnik vszeh ztvarih nahadya sze, koga mi *Boga* ozívamo. Tak je, dragi! Bog napravil je vsze ztvari na nebu y na zemlyi, vsza vu nebu y na zemlyi od nyega dohadyaju, on je najvekshi Gozpon. Nasha dusnozt je anda, da nyega poznati sze navchimo. Ja josche danasz

nyega poznati vasz vuchil budem, y vam povedal, kaj Bog je.

2. Bog je chizti Dùh.

Ali vi hochete morebiti Boga z-vashemi telovnemi ochmi videti, kak kojega drugoga gozpona videti morete, onda zaizto vam ovoga pokazati ne bi mogel, ar nigdo josche néje Boga z-telovnemi ochmi videl, ali z-telovnemi chutenyi pochutil, kajti on tela néma. Ali akoprem Bog te'a néma, tak on je vendar nekaj, ar drugach on szveta nebi bil mogel napraviti: y nut! kak mudro, kak lepo, kak naredno je on ovoga vredil, on mora anda jako velikoga, dopache najzvershenesshega razuma ali takaj najzvershenesshu volyu imati, kajti on nyega tak lépo, tak dobro vrediti je hotel. Vre pako Bitje, koje razum y volyu ima, téla pako néma, imenujemo *Dùha.* Kajti pako Bog najzvershenesshega razuma y volyu ima, téla pako néma, tak je on chizti Dùh.

3. Bog je szam od szebe.

Prez dvojmbe budete vi takaj hoteli znati, od koga Bog je, pokehdob nijedna ztvar na szvétu od szebe szama néje, nego jedna od druge dohadya. Ali chujte: Bog od nikakve ztvari nedohadya, kajti on vsze ztvari napravil je. Neli, Dragi! Malar nedohadya od kipa, y mester od rukotvora; pokehdob malar kipa, y mester rukotvora napravil je; ravno ovak nemre niti Bog od nijednoga ztvorenya izhadyati, kajti on vsza napravil je; on je anda szam od szebe.

4. Bog je bil vszako vreme.

Ali kak dugo je vre Bog? Morebiti tak dugo kak czeli szvét, kak nebo y zemlya? Jeli ne Dervodelavecz vszigdar predi tù, kak hisa? Bog ztvoril je szvèta, on anda takaj

pred szvetom moral je biti. Ter kak dugo je Bog pred szvetom bil? Nigdo nyemu né dal pochetka, kajti od nikoga vchinyen néje, on takaj pripetcze naztati né mogel, ar ako szvét pripetcze naztati né mogel, tak zaizto y Bog, koj vnogo prestìmaneshi je od czeloga szvéta, pripetcze naztati né mogel; ako pako Bog pripetcze naztal néje, ako on od drugoga vchinyen nije, y vendar pred szvetom vre bil je, tak moral je vszigdar biti.

5. *Bog takaj vszigdar bude.* Bog takaj buduch vszigdar bude, ar Bog sive za szê, y nepotrebuje za zdersavanye szvoje nikakve ztvari; ar on sivel je predi, nego y kaj bilo je. Nyemu takaj nikaj naskodeti nemre, ar on je Gozpon jakoztih. Kaj pako vszigdar bilo je, y vszigdar bude, to zovemo *vekivechno*, Bog je anda vekivechen.

6. *Bog je Bitje najzversheneshe.* Vszako dugovanye med ztvorjenemi ztvarmi ima oszebita znamenya na szebi, po kojeh ovo poznamo, y od drugeh razluchavati moremo. Jedno je prestimaneshe, lepshe, zvershenesh kak drugo. Ovak vu peldi: drevo je zversheneshe od kamena, ar kamen né tak napravlyen, da on szóka íz zemlye bi vlekel, ter tak raszel, kak drevo, trava. Zopet zvèri szu zversheneshe od trave, ar zvéri imaju jakozt genuti sze, hoditi, leteti, chutiti, trave ova némaju. Zopet lyudi szû zversheneshi kak zvéri, ar lyudi imaju pamet, razum, koja zverjam faliju. Nut! ovak razluchne jeszu ztvari szvéta; vszaka ima ztanovita znamenya y zvershenozti. Ali gdo je pako vszem ztvarjam szvèta ovakve zvershenozti podelyil? neli Bog?

Nemorali anda Bog vnogo lepshi y zversheneshi biti, kak vsze ztvari szvéta? Y kak

zvershen mora Bog biti, pokehdob on vsza ima, y nyemu nîkaj pomenkatì ali pofaleti nemre, kajti on od nikoga, nego od szebe szamoga je, anda od szebe szamoga vsze takaj ima! — Bitje anda, koje vsze naredne y moguche zvershenozti ima, imenujemo *najzversheneshe*, Bog je anda Bitje najzversheneshe.

Bog vu vszeh szvojeh zvershenoztih néma megye ali graju. Mi, Dragi! jeszmo ztéshnyeni zpreseni, mi nemremo vsza vídeti, razmeti ali vchiniti. Nashe ochi nevidiju dalko, nashe ruke y noge frisko zatrudiju sze, nash razum nemre vsza preszechi y razmeti. Ali Bog nema vu szvojih zvershenoztih nikakve megye: pokehdob od nikoga, kak szam od szebe jè. Ono Bitje pako, koje nikakve megye néma, imenujemo *prez koncza;* Bog je, anda vu szvojih zvershenoztih prez koncza. *7. Bog je prez koncza.*

Bog nigdar premeniti sze nemre; on niti bolshi, niti gorshi poztati nemrè. Bog anda néje kak lyudi, koji danasz ovak, zutra pako vre drugach jeszu; on je szam od szebe najzversheneshe Bitje, koje prez koncza vu szvojih zvershenoztih je, íz nyega niti kaj bolshega, niti kaj gorshega poztati more; anda je nepremenĺyiv. *8. Bog je nepremenlyiv.*

Ravno íz ovoga zroka, kajti Bog najzversheneshe, y vu szvojih zvershenoztih jedno Bitje prez koncza je, tak szlędi, da szamo jeden Bog je. Vuchenik, koj vishe szebi jednake ima, najbolshi ozvati sze nemre, y ako anda Bog jednoga szebi jednakoga bi imal, ako vishe kak jeden Bog bisze nahadyal, tak *9. Szamo jeden je Bog.*

nebi bil on najzvershenesha Bitje: ali Bog szebi jednakoga imati nemre, anda szamo jeden Bog biti more.

Razgovori.

1.

Gdo je najvekshi Gozpon vszeh ztvarih?

Kak sze zgovorja pervi kotrig Vére? Jeli je Bog? Morajuli ztvari ovoga szveta pochetnika imati? Zakaj velish anda, da jeden Bog je? — Ako Boga nebi bilo, bili ztvari szvéta bile? — Gdo je ztvari szveta napravil? Jeszuli anda ztvari szvétà poszel Bosanzki? Zakaj? — Kaj miszlish ti, jeli poszel dohadya od mestra, ali mester od poszla? Bili bil poszel, ako mestra nebi bilo? Gdo je poszla napravil? — Zakaj anda poszel od mestra dohadya? — Od koga dohadyaju anda vsze ztvari szveta? — Zakaj od Boga? Je dusnozt nasha Boga poznati?

2.

Je Bog Duh?

Moremoli mi Boga takaj tak videti, kak drugoga kojega Gozpona? — Gdo je Boga videl kada, ali ovoga sze teknul? — Moremoli Boga videti, ali ovoga sze teknuti? — Ima Bog télo? Zakaj ne? Je Bog zato Nikaj, kajti tela néma? Ako Bog nikaj nebi bil, bili on bil mogel szvéta napraviti? Y kak je Bog szveta napravil? Je on ovoga lepoga y narednoga nachinil? — Imali anda Bog razuma? kakvoga? Zakaj najvekshega, najzversheneshega? — Ako pako Bog ovoga szvéta tak lepoga y narednoga nebi bil hotel nachiniti, bili on bil onda tak lep y nareden? —

Jeli je anda Bog szveta ovoga tak lepoga y narednoga imati hotel? Imali anda Bog volyu? Kakvu? Zakaj najzversheneshu? Kak sze zove jedno Bitje, koje razuma y volyu ima, téla pako néma? — Je Bog anda jeden chizti Duh? Zakaj?

3.

Jeli vu szvétu dohadya koja ztvar szama od szebe? Jeli anda jedna od druge dohadya? — Od koga dohadyaju pako vsze ztvari? Jeli y Bog od koga dohadya? — Jeli ti miszlish da malar od kipa dohadya? Zakaj ne? — Gdo je kipa napravil? — Moreli anda Bog od kakve ztvorjene ztvari dohadyati? Zakaj ne? Jeli né Bog vsze ztvari ztvoril? — Y ako Bog od nikakve ztvari nedohadya, od koga je anda on? Zakaj od szebe szamoga? *Je Bog szam od szebe?*

4.

Gdo pervlye na szvetu biti mora, jeli dervodelavecz, ali hisa? Zakaj dervodelavecz? Gdo hisu dela? — Gdo je szvéta napravil? Gdo je anda pred szvétom bil? Zakaj Bog? — Jeli je pred szvètom takaj drugi gdo vre bil zvun Boga? Je Bog od koga napravlyen? Zakaj ne? — Ali morebiti je Bog pripetcze naztal? Je szvét pripetcze naztal? — Gdo je prestimaneshi od szvéta? — Zakaj né Bog pripetcze naztal? Kak dugo je pako bil Bog pred szvétom? Zakaj vszigdar? Je Bog od koga vchinyen, ali je on pripetcze naztal? *Jeli je Bog vszigdar bil?*

5.

Jeli Bog naveke bude? Jeli Bog potrebuje kakvu ztvar za szvoje zdersavanye? — *Jeli Bog naveke bude?*

Jeli Bog né vre predi sivel, nego josche y kaj bilo je? Moreli Bogu kaj naskodeti? Gdo je Gozpon vszeh jakoztih? — Zakaj anda Bogu nikaj naskodeti nemre? Kaj pako vszigdar bilo je, y vszigdar bude, kak to imenujemo? — Je Bog pako vszigdar bil, y jeli on vszigdar bude? — Je anda Bog vekivechni? Zakaj? —

6.

Je Bog zvershen?

Moremoli mi ztvari szvéta jednu od druge razluchavati? — Znash ti kamena od trave, chloveka od neme sivine razluchavati? — Jeli ima vszaka ztvar szvoja znamenya? — Jeszu vsze ztvari jednako lepe, y zvershene? kaj je zversheneshe kamen, ali trava? — Zakaj trava? Jeli je pako trava tak zvershena kak nema ztvar? Zakaj ne? Imajuli trave ali dreva chutenya, morejuli sze ova gibati od mezta do mezta? — Jeszuli pako neme ztvari tak zvershene kak chlovek? Kaj fali nemem ztvarjam? — Gdo je pako vszem ztvarjam ove zvershenozti podelil? — Gdo mora anda vnogo zversheneshi biti, kak vsze ztvari szvéta? Zakaj? — Kada je pako koja ztvar zvershena? V. p. Da bi ti szamo jedno oko, ali jednu ruku imal, bili ti bil zvershen? Kaj bi tebi falelo? — Moreli Bogu od zvershenoztih kaj pomenkati? — Od koga je Bog? Od koga ima anda Bog szvoje zvershenozti? — Kakvo Bitje je anda Bog? Zakaj?

7.

Je Bog prez koncza?

Vidishli ti preko brega? Ali jeli moresh ti vishe Czentov zdignuti? — Jeszi anda vu tvojih jakoztih ztishnyen y zpresen? Zakaj?

Od koga? Od tebe szamoga? Od koga je pako Bog? Moreli y Bog megye imati? Zakaj né? kak sze zove ono Bitje, koje megye ima? Dokonchàno? (finitum) Imali Bog vu szvojih zvershenoztih megye? Je anda Bog vu szvojih zvershenoztih prez koncza? Zakaj?

8.

Je Bog premenlyiv? Zakaj ne? — Moreli Bog bolshi ali gorshi poztati? Zakaj ne? Kaj je Bog? — Jeszu lyudi takaj najzvershe-neshe Bitje? — Zakaj sze anda lyudi tulikoputi premenyaju? — *Jè Bog nepremenlyiv?*

9.

Moreli Bog zpodobnoga szebi imati? — Je vishe Bogov? Zakaj je szamo jeden Bog? Zakaj nemre pako Bog szebi zpodobnoga imati? Bili ti bil najbolshi vuchenik, ako ti zpodobnoga szebi bi imal? — Bili Bog bil Bitje najzversheneshe, ako on zpodobnoga szebi bi imal? — Kaj je pako Bog? — Zakaj nemre anda Bog zpodobnoga szebi imati? *Kuliko je Bogov?*

PITANYE 2.

Koje zvershenozti ilili laztovitozti Bosje imamo oszebujno vpamet vzeti?

Razlàganye.

Vre ztê chuli, m. Dragi! da Bog neizbrojeno vnoge laztovitozti y zvershenozti ima koje vsze iz nyegvoga Bitja izzviraju, y zmed oveh szledeche oszebujno vpamet vzeti morate.

1. *Bog je vszamoguchi.* Bog néje szvéta z-telovnemi rukami, niti z-orudeljem, niti z-pomochjum drugeh ztvoril; ar Bog téla néma, y pred szvétom né bilo orudelja niti pomochnika, Bog je anda szvéta po szvoji laztoviti volyi ztvoril. Dervodelavecz koj vre vnoge hise podigel je, zaizto josche vishe podignuti bude mogel. Bog vre vnoge ztvari je vchinil, on anda prez dvojmbe josche neizbrojene vchiniti bi mogel. Onoga, koj vsze z-laztovitum szvojum volyum ztvoritì more imenujemo vszamoguchega: kada anda Bog vsze z-szvojum laztovitum volyum ztvoriti more, tak je Bog jeden vszamoguchi ztvoritel.

2. *Bog je naj mudreshi.* Bog je najmudreshi. Mi imenujemo mudroga onoga, koj dobroga czilya ima, y k-tomu naj prikladneshe náchine zbira. Czíly je ono, kaj zadobìti selimo; náchin je ono, po chem kaj zadobiti selimo. Betesnik seli zdravje zadobiti, zdravje je anda nyegov czily; da ovo zadobi, tak potrebuje on vrachtvo; vrachtvo anda je nachin. Bog pri ztvarjanyu szvéta né imal drugoga czilya, kak szvoje postenye, y nashe zvelichenye; jeli ovo nészu naj bolshi czilji? Premiszlimo, moji Dragi! jedno malo ztvorjene ztvari, y budemo zpoznali, da vsze kak naj bolye na zvelichenye lyudih y na diku Bosju czilyaju. Zemlya donasha száda, y da chlovek nigdar nikakvo pomenkanye nepochuti, tak ovoga vszako leto donasha. Szuncze je, da szvetlozt y toplinu daje, y da od szuncza vsza ne zgoriju, tak je desdy, koj móchi y hladi. Neme ztvari neszlusiju chloveku szamo za hranu, nego y za opravu y oztalu dvorbu, kak za

oranye, vosnyu, y. t. d. Zrak szlusi za oddihavanye; drévo, kamenye za delanye his y za ogeny; Chutenya chloveku szlusiju, da z-nyimi videti, chuti, dihati, kushati y pipati more; kotrigi pako szû za vszakoverztna hasznovita gibanya. Vsze ztvorjene ztvari nazveztchaju Boga, one szlusiju za diku Bosju. Bog anda je najmudreshi, kajti on najbolshe Czilye ima, y k-ovem najbolshe nachine potrebuje.

Bog je najbolshi. Mi imenujemo dobroga onoga, koj nam kakvo dobro izkasuje. Lyudi iztina je, nam vnogo dobro chiniju, oni delaju nashe hise, nashe oprave, oni pripravlyaju nashe jeztvine, oni nam pomaseju, y nasz podvuchaju. Metemtoga ako Bog zemlyu nebi bil ztvoril, gde bi za delanye his potrebna vzeli? Ako Bog na zemlyi nikaj razti nebi puztil, odkud bi jelo, y opravu imali? Ako Bog pervoga chloveka nebi bil podvuchil, gdo bi nasz podvuchal? Ako Bog lyudem jakozti nebi bil dal, kaj bi mogli oni vchiniti? Prez Boga nemreju lyudi nikaj dobroga vchiniti, vsze dobro dohadya anda od Boga. Bog szvoje szuncze nepuztcha za jednoga chloveka, nego za vsze izhadyati; on ne puztcha száda zemlye za jednoga, nego za vsze razti; on nedaje jednomu, nego vszem potrebne jakozti. Bog anda je naj bolshi, kajti vszem lyudem vsze dobro podelyuje.

3. Bog je naj bolshi.

Bog vsza zdersava. Dugovanye zkoncha sze, ako ovo ne zdersava sze. Metemtoga, moja Detcza! vi vidite, da nebo y zemlya josche zkonchala sze nészu; dapache, zverhu chesza zadozta chuditi sze nemremo, szuncze,

4. Bog vsza zdersáva.

meszecz, zvezde, zemlya na nichem ne ztojiju, niti ne visziju na lanczih ali vusinczih, ter vendar neporushiju sze, vnogo bolye ova vszigdar imaju szvojega narednoga techaja. Jeli ova morebiti szama szebe zdersavaju? Ona nészu szama szebe napravila, ona anda y szebe szama zdersavati nemreju. Jeden dervodelavecz more hisu vu dobrem ztalishu zdersavati, kajti on ovu szam napravil je. Bog vchinil je vsza na nebu y na zemlyi, on anda vsza zdersava.

5. *Bog je vszigde nazochen.* Bog je vszigde nazochen. Nijeden chlovek nikaj vchíniti nemre, ako on onde néje, gde kaj vchiniti ima. Kak bi mogel dervodelavecz krova pokrivati, ako on na krovu nebi bil? Ali kak bi sze vi vu skoli kaj navchiti mogli, ako vu skolu nebi hodili? Nut! Bog vszigde poszluje, kajti on vsze na nebu y na zemlyi, y najnuternesha szercz nashih zdersava; Bog je anda vszigde, takaj vu najnuterneshem szercz nashih, nazochen.

6. *Bog je vszaznajuchi.* Nigdo nebude dvojil, da mester koj vure dela, nebi znal, kuliko kotachev vu vuri nahadyaju sze. Nyemu nészu szamo vekshe, nego y najmenshe ztranke vure znane, kajti on vuru napravil je. Bog napravil je szvéta; on ne napravil szamo vekshe ztranke szvéta, kakti szuncze, meszecza, zvèzde, lyudi, nego y najmenshe; najmenshe szemenzko zerno, naj menshega cherva je on napravil; on vsza zdersava, takaj najmenshe ztvari szveta; tak mora on takaj za vsze ztvari znati. On je vszem ztvorenyam vu najnuternesheh nazochen, on zna anda vsza mishlenya y chinenya ztvorenyih. Lyudi némaju neizmerno-

ga razuma, ter vendar vnoga preszèchi moreju. Bog ima neizmernoga razuma, on vidi vsze okolícze y laztovitozti, czeloga zaveza ztvarih, on zna anda ne szamo, kaj pripetcha sze, ali vre vchinyeno je, nego takaj, koja pripetila sze budû, Bog more vsza vchiniti, kajti vszamoguchi je, tak mora anda takaj vsze ztvari znati. Nut jednoga, koj vsza zna, imenujemo vsza znajuchega; Bog zna vsza presheztna y buducha, on zna koja sze vu iztíni pripetila, y koja sze josche pripetiti moreju, Bog je anda vszaznajuchi.

Bog je naj szveteshi. Mi imenujemo szvetoga onoga, koj pravo dobro lyubi, ter pravo zlo odurjava. Lyudi nészu vszigdar pobosni y szveti, kajti pravo dobro vszigdar nezpoznavaju, nelyubiju. Bog je vsza znajuchi, on zpoznava pravo dobro y pravo zlo; Bog je neizmerno dober, on lyubi pravo dobro, y odurjava pravo zlo; anda Bog je naj szveteshi. *7. Bog je naj szveteshi.*

Miloszerden y miloztiven je on, koj sze nevolyi drugoga szmiluje. Najveksha neszrecha ali nevolya za nasz je grêh, kajti nasz ov nepriatelye Bosje, y krivcze vekivechne szmerti chini. Vi znate, kulika jeden dobri Otecz terpi, ako detcza nyegva vu potrebochi y nevolyi poztavlyena jeszu; kuliko pomiluvanye on z-nyimi ima, y kak sze terszi, da sziromaskoj detczi szvojoj pomore. Y ako taki dete Otczu nepokorno bilo je, ter ovo z-saloztjum y z-szuzami k-otczu dohadya, tak opraztcha Otecz detetu szvomu, y veszeli sze, da sze ovo pobolshati hoche, ter ovo vu miloztchu szvoju nazad prime. Jeli Bog *8. Bog je naj miloszerdneshi.*

proti detczi szvoji drugach sze zadersaval bude? Ne zaizto! ar David prorok odperto veli: *Kak sze Otecz detczi szvoji szmiluje, ovak szmiluje sze takaj Gozpon onem, koji sze nyega bojiju.* (Psal. 102.) Bog je anda naj miloszerdneshi.

9. *Bog je naj iztiniteshi.* Koj kakvo dugovanye drugach pripoveda nego ono vu szebi je, on néje iztinit. Szamo onoga moremo iztinitoga ozvati, koj dugovanye kakvo onak pripoveda, kak ono vu iztini je. Mi od narave imamo gibanye na iztinu; ar mi selimo vsza onak znati, kak ona vu iztini jeszu. Bludimo mi, ali zapelya nasz drugi vu bludnozt, tak poztajemo nezadovolyni. Lyudi nemreju vszigdar iztinu povedati, kajti vszigdar iztinu neznaju: oni necheju vszigdar íztinu povedati, kajti szvojhasznozt lyubiju, y veszeliju sze, ako drugoga vkaniti y napelyati moreju; lyudi nészu anda vszigdar iztiniti. Pri Bogu druga zpasujemo. Bog more iztinu govoriti, ar on je vszaznajuchi. Bog lyubi iztinu, ar on zaszadil je vu nasz nagnenye k-iztini. On takaj ne ische szvoju haszen, ar on od nasz nikaj nepotrebuje. On ne veszelisze, ako mi vkanyujemo sze, ar on je zevszema dober proti nam, on hoche anda vszigdar iztinu govoriti. Kada anda Bog vszigdar iztinu govoriti more, y hoche, tak zaizto nebudete dvojili, detcza moja! da Bog najiztiniteshi je.

Razgovori.

1.

Je Bog vszamoguchi? Gdo je szvéta ztvoril? — Je Bog szvéta z-télovnemi rukami napravil? Zakaj ne-

Ima Bog télo? — Je Bog orudelje, ali pomochnike potrebuval, kada je szvéta napravil? — Zakaj ne? Jeli szû sze ova pred szvétom nahadyala? — Z-chem je anda Bog szvéta napravil? Zakaj z szvojum laztovitum volyum? — Moreli jeden dervodelavecz (Zimmermann) szamo jednu hisu napraviti? Jeli né Bog vre tulike ztvari napravil? Jeli bude anda on y josche vishe napraviti mogel? — Kak ozivamo onoga, koj vsza z-szvojum laztovitum volyum ztvoriti more? Kak moguchega? Po chem Bog vsza ztvori? Kak moguchen je anda Bog? Zakaj vszamoguchen? —

2.

Kaj je mudrozt, czily nachin?

Koga ozivamo mudroga? V. p. jeden hoche krazti, je ov muder? Zakaj ne? Ima on dobroga czilya? Ali v. p. jeden hoche z-komadom dreva piszati, je ov muder? Zakaj ne? Jeli szî ovakov zebira naj bolshega nachina k-piszanyu? Ako gdo dobroga czilya néma y dobroga nachina neizbira, je ovakov muder? Gdo anda? Kaj to znamenuje: *Czily* Kaj hoche betesnik zadobiti? Koj je anda czily betesnika? — Ako kaj zadobiti hochemo, kak to imenujemo? — Kaj to znamenuje: *nachin?* Kaj potrebuje betesnik, da ozdravi? Je vrachtvo nachin? Zakaj? Kada anda kaj chinimo, da czílya zadobimo, kak sze to zove? — Zakaj je Bog szvéta ztvoril? Na chije postenye y diku? Na chije zvelichenye? — Je imal Bog najbolshega czílya? Zakaj? — Jeli pako szlusiju ztvari szvetà na zvelichenye lyudih, y na diku Bosju? K-chemu je zemlya? kaj donasha ona

lyudem? — Ako pako nikaj nebi priraszlo, kak dugo bi mi siveli? K-chemu je anda prirazt? — K-chemu je szuncze? Kaj nam ovo daje? Nikakvu szetlozt y toplinu? Ako pako vszevdily szuncze bi szvetilo, kaj bi sze onda pripetilo? Bili sze zemlya razhladila, y rodovita poztala? — Po chem sze zemlya razhladyuje, y plodna poztaje? — K-chemu je desdy? — K-chemu je zrak? Moreshli ti dihati prez zraka? — K-chemu szû chutenya? Móreshli prez chuteny videti, chuti? K-chemu szû kotrigi? Moreshli sze prez oveh pregibati? — Vsze ztvorjene ztvari, koga nam davaju za zpoznati? K-chemu szû anda vsze ztvari? — Imali anda Bog szamo najbolshega czilya? Jeli on nezbira takaj najbolshe nachine k-ovomu? Gdo je anda naj mudreshi? Zakaj, Bog?

3.

Je Bog naj bolshi?

Gdo je dober, jeli on, koj tebi kaj zloga chini? Jeli nam lyudi dobro chiniju? Gdo dela hise? Gdo dela oprave? Gdo nasz podvùcha? Ako pako Bog zemlyu nebi bil ztvòril, jeli bi mogli onda lyudi hise delati? — Ako Bog na zemlyi nikaj razti nebi puztil, bili sze mi mogli hraniti, opravlyati? — Ako Bog pervoga chloveka nebi bil podvuchal, gdo bibil druge kaj navchil? — Od koga imaju lyudi szvoje jakozti? — Morejuli lyudi prez Boga kaj vzeti, ali napraviti? — Od koga dóhadya vsze dobro? Zakaj od Boga? — Jeli Bog szamo tebi dobra podelyuje? Komu josche? — Gdo je anda zevszema dober? Zakaj, Bog?

4.

Jeli jedno dugovanye dugo terpi, ako ovo ne zdersavamo? — Jeszu sze nebo y zemlya vre kada zkonchala? Jeli szuncze na chem ztoji? ali jeli zemlya morebiti na vusinczu viszi? — Jeli sze nebo y zemlya szama zdersavaju? — Zakaj ne? Jeszu sze szama napravila? — Gdo je vsza napravil? Gdo vsza zdersava? Zakaj, Bog? *Gdo vsza zdersava?*

5.

Jeli more dervodelavecz na krovu poszluvati, ako on gori nebi bil? — Ako gde kaj delamo, jeli moramo tam nahadyati sze? Gdo vsza zdersava na nebu y na zemlyi? — Gde je anda Bog nazochen? Zakaj vszigdé? Jeli Bog y najnuternesha szercz nashih zdersava? — Je Bog vu najnuterneshem szercz nashih? Zakaj? *Je Bog vszigde nazochen?*

6.

Kaj miszlish, jeli zna mester koj vure dela, kuliko kotachev vu vuri nahadyaju sze? Jeli on szamo za vekshe kotache zna? — Zakaj zna on za vsza, koja vu vuri nahadyaju sze? Jeli moremo ono znati kaj szami napravili jeszmo? Gdo Vure szlase? — Jeli je Bog szamo vekshe ztravi szveta napravil? — Y gdo zdersava takaj najmenshe ztvari szveta? Gdo mora anda za vsze ztvari szveta znati? Zakaj Bog? — Gdo je vszem ztvarjam najnuterneshe nazochen? Gdo zna vsza mishlenya y vsze chine lyudih? Zakaj Bog? — Imajuli lyudi nepreszesnoga razuma? Morejuli oni zato vnoga prevideti? Gdo ima nepreszesnoga razuma? Gdo previdi vsze okolicze y la- *Je Bog vsza znajuchi?*

ztovitozti ztvarih? Znali Bog takaj kaj buduch pripetilo sze bude? Zakaj? — Gdo more vsze moguche ztvari napraviti? Gdo je vszamoguchi? — Gdo mora vsze moguche ztvari znati? Zakaj Bog? — Kak imenujemo onoga, koj vsze zna? — Gdo zna vsze presheztne y buduche ztvari? — Je Bog vszaznajuchi? Zakaj? —

7.

Je Bog naj szveteshi?

Koga imenujemo szvetoga? Onoga, koj dobro odurjava, zlo pako lyubi? — Jeli lyudi vszigdar pravo dobro zpoznavaju? Jeli oni ovo y vszigdar lyubiju? — Jeszu lyudí vszigdar pobosni y szveti? Zakaj ne? — Gdo je pako vszaznajuchi? — Gdo zna pravo dobro? Zakaj Bog? — Gdo je zevszema dober? — Gdo lyubi anda pravo dobro? — Y gdo je anda najszveteshi? Zakaj Bog? Kaj on lyubi, kaj pako odurjava?

8.

Je Bog naj miloszerdneshi?

Je Bog takaj najmiloszerdneshi? Koga dersímo za miloszerdnoga? Kada sze gdo vu nevolyi poztavlyenomu neszmiluje, je ovakov miloszerden? — Koja je najveksha nevolya za nasz lyudih? — Kaj nasz chini nepriatelye Bosje, y krivcze vekivechne szmerti? — Jeli dobri Otecz ima pomiluvanye z-szvojum nevolynum deczum? Jeli je to nevolya za dete, ako ovo Otcza szvoga zbantuje? — Kaj chini pako otecz, kada dete falingu szvoju zpoznaje, y zaradi ove posaluje sze? Jeli Otecz ovakvomu detetu rad opraztcha? — Néli y Bog jeden dobri Otecz? Jeli ne on zevszema dober proti nam? Ako

mi zbog nashih vchinyenih grehov posalujemo sze, jeli on nam rad oprozti? — Je ánda Bog naj miloszerdneshi? Zakaj?

9.

Je Bog naj iztiniteshi?

Koj dugovanye kakvo drugach pripoveda, nego ono je, je ovakov iztinit? — Y jeli mi vszigdar selimo duguvanye kakvo onak znati, kak ono vu iztini je? — Imamo mi od narave nagnenye k-iztini? Zakaj? — Ako mi bludimo, ali ako nasz drugi vkanyuje, je nam to drago? Jeli lyudi vszigdar iztinu znaju? — Morejuli oni vszigdar iztinu povedati? Zakaj ne? Jeli nelyubiju oni szvojhasznozt? Jeli ne veszeliju sze, ako koga napelyati moreju? — Hochejuli lyudi vszigdar iztinu govoriti? Zakaj ne? — Moreli pako Bog iztinu povedati? Zakaj? Né on vszaznajuchi? — Jeli Bog od nasz kaj potrebuje? Ali jeli sze Bog veszeli, ako sze vkanyujemo? Zakaj ne? Kak dober je on nam? — Hocheli anda Bog vszigdar iztinu govoriti? Zakaj? Jelì on iztche szvû haszen? Ali jeli sze on veszeli, ako sze vkanimo? Kak iztinit je anda Bog?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Bog ochituje szebe Mojseshu.

Mojsesh, poklamkam od dvora Aegyptonzkoga odishel, y vu dersavu Madian pobegel bi bil, pazku imal je zverhu chrede jednoga Aldovnika vu onom iztom méztu, koj Jetro zval sze je, y kojega kcher on za senu vzel je. Jednoch paszel je on chredu szvoju pod go-

rum Horeb, y na jedenput zpazil je ognya, ter nyemu videlo sze je, da germ jeden gori. On chudil sze je, kada zpazil je, da plamen germu nikaj ne skodi, y hotel je ravno blise priztupiti, da vidi kaj to bi bilo, kada on na jedenput iz germa glasza chul je, koj nyemu rekel je, da blise naj ne priztupi, pokehdob mezto ovo szveto bi bilo. — Oszupnen odztupil je on nazad, y chul je: da szam Bog Abrahama, Izaaka y Jakoba nyega opominya, da v-dvor Kralya Faraona josche jedenput naj sze poverne, od nyega oszlobodyenye vu Aegyptonzkem szusanztvu tugujuche detcze Izraelzke naj potrebuje, y ovu íz Aegyptusha zopet vu obechanu zemlyu Kanaan odpelya, kak Bog nyihovem pobosnem otczem obechal je bil.

Mojsesh íz pochetka bil je oszupnyen, ar zpoznal je, kak neprikladen, kak mal bi bil, da ovak veliko odredyenye izpuni, y zato proszil je Boga, da gâ odtoga odvese; ali zapztuyn. Mojsesh moral je iti. Szamo josche terszil sze je od Boga zeznati, kaj iztoj detczi Izraela odgovoriti bi imal, ako ova nyega za ime onoga pitala budû, koj nyega poszlal je. Bog anda rekel je nyemu: *Ja jeszem, koj jeszem, odgovori szamo detczi Izraela: koj je, on mê je k-vami poszlal.* (2 Moj. 3.) Ov izgovor naj bude tebi zadozta y nyim velichanztvo mojega imena ochituvati. *Ja jeszem, koj jeszem,* o velike y puno znamenujuche rechi! *Ja jeszem koj jeszem,* on vszamoguchi Bog, koga ztvarjanye szveta szamo jednu jedinu rech ztalo je. *Ja jeszem, koj jeszem,* on mudri Bog, kojega providnozt od jednoga do drugoga koncza szveta pretese sze. *Ja jeszem, koj jeszem,* on najbolshi Bog, koj nebo y zemlyu z-szvojum nepreszesnoztjum napunuje. *Ja jeszem, koj jeszem,* on naj szveteshi y naj pravichneshi Bog, koj krepozt lyubi y naplachuje, hmanyochu pako odurjava y kastiguje. *Ja jeszem, koj jeszem.*

O Detcza draga! da bi y mi íz ovoga kratkoga izrechka velikochu nashega Boga zpoznali! da bí zpoznali, da pred Bógom nikaj, kak szam prah y pepel jeszmo! da bi mi vu vszeh premembam podversenih dogodyajih ovoga sivlenya na Boga zmiszlili sze, prez kojega volye niti jeden lasz íz glav nashih neopada! O da bi vu nashih potrebochah vszigdar vu onoga zaufali sze, koj dobrota izta je; da bi pri vszakem zkushavanyu na onoga pomiszlili, koj vsza vidi, vsza chuje, y vszigde nazochen je! O dabi zadnich vu vszeh nashih chinih onomu dopazti sze terszili; kojega volya nashe zvelichenye je, y szuprotivno pred onem derhtali, koj moch ima telo y dushu vu pekel porinuti! Ovo, ovo bi bil szàd zpoznanya onoga, koj szam od szebe veli: *Ja jeszem, koj jeszem.* Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pavel nazveztcha vu Atheni pravoga Boga.

Pavel, kada jednoch glaszoviti varash Athenu bi prehadyal, vusgal sze je vu serdczu, da on tulike Bolvane vu nyim zapazil je, zato zapochel je z-vszakoverztnemi ztanovniki navuka pune razgovore voditi. Nekoji zmed mudroznanczev pravdalì szû sze z-nyim, y rekli: kaj hoche nam ov rechlyivecz povedati; drugi pako rekli szû, da ov lyudi ztranzke Boge moliti vuchi; kajti nyim Evangeliuma od Jesusha, y goreztajanya mertveh nazveztchal je, zato odpelyalí szû nyega na Areopaga, jeden pijacz gde sze odperto govorilo, y szudi dersali jeszu, da ovde nyim od szvojega nàvuka rachuna da. Pavel dersal je ovde szledéche govorenye. Vi lyudi od Athene! ja po vashem varashu hodil jeszem, y videl szêm, da vi prevnoge Bolvane imatē, vszemu szê vklanyate, szamo pravomu Bogu ne. Med

oztalemi nashel szêm jednoga Oltara, na kojem napiszano ztalo je, *neznanomu Bogu*, (Actor. 17.) Onoga anda, kojemu sze vi vklanyate, prez da nyega poznate, ja vam nazveztcham. On je ztvoritely neba y zemlye, pochetnik vszeh ztvarih. On nemre sze vu Czirkvih z-chlovechanzkemi rukami napravlenih zapreti. On je nepreszesni, on takaj nepotrebuje aldove ruk chlovechanzkih, ar on szam je, koj vszem sivlenye, y vsza oztala podeluje. Iz jednoga chloveka izpelyal je on czelo chlovechanzko pokolenye, y napunil je vszu zemlyu. Ako taki on nashem ochjam nevidlyív je, tak vendar nê on dalko od vszakoga zmed nasz; ar vu nyim imamo mi nashe sivlenye, nashe kretanye, y bitje. Odhitite anda vasha bludna mishlenya y nemiszlite, da Bosanztvo szrebru ali zlatu, ali lepo zrezanomu kamenu zpodobno je. Znajte vnogo bolye, da dan doshel bude, vu kojem on czeloga szvéta, ne kak vashi Bogi poleg nazloba ali nagnenya, nego poleg pravicze szudil bude.

Gdo ne vidi vu ovem govorenyu sz. Pavla one lepe oszebitozti y zvershenozti Bosanzke, zmed kojeh vam nekoje danasz raztolnachil jeszem? O zmishlyavajte sze iz ovoga najmiloszerdneshega Boga, koj dopuztil je, da vu naruchaju prave vére rodili sze jezte, y vasz tak lepo vu vszeh od Boga vputchuje! Ali pazite da ova znanozt, koju ona vam od laztovitoztih Boga daje, jedna prazna znanozt nebude; ova vnogo bolye naj vu vami postuvanye y lyubav proti Bogu zbudi, y povekshava. Zmiszlite sze visheputi, da Bog jeden vszamoguchi nepreszesni, zevszema mudri, dobri, szveti y pravichni Bog je, ter k-ovem mishlenyam naj vam vera, ufanye y lyubav szlusiju. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Boga poznati, je perva vszeh znanoztih.

Boga poznati, Dragi! je najveksha znanozt. Koj Boga nepozna, on nikaj nezna, ako taki od drugeh ztvarih josche tak vnogo zna. Ter jeli je tesko tebe, o Bose! poznati navchiti sze? Ti ztanujesh vu neizmernoj szvetlozti, ali ova szamo onda bantuje ochi nashe, kada tebe kakti Boga premishlyavati, ne pako, kada tebe kakti ztvoritelya zpoznati hochemo. Kam goder pogledimo, kam goder sze podamo, tak nahadyamo najodpertesha znamenya od Boga: *Nebo*, veli David: *pripoveda nam nyegvu odichenozt*, *y tverdyina nebezka nazveztcha nam chine ruk nyegovih.* (Psal. 18.) Podignimo ochi nashe, tak vidimo neizmernoga prortora neba, koj poszel ruk nyegvih je; mi vidimo ona velika tela szvetlozti, koja zverhu nasz tak naredno y zmosno gìblyeju sze; mi vidimo neízbrojene zvezde, koje tverdyinu nebezku z-velikum szvetloztjum kinchiju. Oglejmo sze na zemlyi, tak vidimo potoke y morja, koja ne szamo zemlyu mochiju, nego koja takaj z-vnosinum rib napunyena jeszu; mi vidimo jednu z-travami vugodno nakinchenu, z-czvetjem y z-drevjem odevenu, y z-vszevdilynum plodnoztjum nadelenu zemlyu; dopache mi vidimo jezero fel razluchneh ztvarih y sivin; — gdo je vszem ovem bitje dal? gdo je on mudrotvorecz, kojega vszamoguchnozt ovę ztvari izpalyala je? Jeli szû ova szama po szebi, pripetcze y íz nishtara izhadyati mogla? Ne zaizto! nego ona jeszu poszel jednoga zevszema mudroga y moguchega Bitja, koje mi *Bog* imenujemo.

Naj mùchi anda Boga nebojechi, y naj negovori vishe: *néje Boga.* On zapztuny szê trudi onoga tajitì, kojega nebo y zemlya, y vsza, koja jeszu, z-tak razlosnem glaszom nazveztchaju; ako taki, ti o Bose! vu

tvojem ochituvanyu nam nebì bil povedal, da *ti Gozpon jeszi, y da zvun tebe Boga néje*, tak vre zadozta je szvetlozt razuma nashega, da nasz od bitja tvojega vputi. *Ti jeszi vsza iz nishtara napravil. Predi nego gore ztvorjene, y zemlya pelduvana bila je, jeszi ti, Bog od véka do véka. Ti jeszi izrekel, y vchinyeno je. Nebo jeszi ti z-oblaki nàkril, y zemlyi desdya pripravil. Ti davash chloveku hranu, y karvanu zdersavanje.* Tvoja providnozt pretese sze na najmenshegâ cherva. Daj anda, da te zpoznamo, o dobri Bose! ochituj sze Boga nebojechemu szvétu, da sze jedenput oberne, y zpozna, da ti vszamoguchi, vekivechni, chudnoviti y jaki Bog jeszi. Amen.

NÀVUK 4.

Od preszvètoga Trojztva.

PITANYE 1.

Jeli je vech Bosanzkéh Pershon?

Razláganye.

1. *Tri jeszu bosanzke Pershone.* Zadnyiput, moja Detcza! vam od Boga takva raztolnachil jeszem, koja takaj razum nash nam poveda; danasz pako vam takva napervo donashal budem, koja nam razum nash nigdar povedati nebi bil mogel, y kaj nijeden chlovek chez chetiri jezera let znal néje, doklam szam Jesush Kriztush ova lyudem povedal néje. Nash razum nigdar nebi

bil mogel znati, da vishe bosanzkih oszobih nahadya sze, ali Jesush Kriztush nam je povedal, da tri bosanzke oszobe jeszu *Kerztite* rekel je Jesush Apostolom, *vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga.* Tri szû anda bosanzke oszobe, perva je Otecz, druga Szin, trejta Dùh szveti.

Otecz je szam od szebe od véka, Szín je od Otcza rodyen od véka, Dùh szvéti izhadya od Otcza y Szina takaj od véka. Szin anda néje Otecz, Dùh szvèti néje Szin ali Otecz, nego ove tri bosanzke oszobe med szobum razluchne jeszu. *2. Ove tri bosanzke oszobe med szobum razluchne jeszu.*

Je pako Szín y Duh szveti kak y Otecz pravi Bog, kajti nyìm vu szvetom piszmu bosanzka narava, hitje y ime, bosanzke laztovitozti, bosanzki chini, y bosanzko postuvanye daje sze, y laztovito je. Tak Szín, kak y Dùh szveti vu szvetom piszmu *Bog* oziva sze. Szinu vszamoguchnozt pridaje sze, kajti sz. Janush Evangelista veli: *Da vsza po nyim vchinyena jeszu.* (Joan. 1.) Dùhu szvetomu vszaznanozt pridaje sze, kajti sz. Pavel veli: *Dùh szveti vsza dugovanya pretreszava.* (1 Cor. 2.) Zadních tak Szinu kak Duhu szvetomu daje sze bosanzko postuvanye, kajti Kriztush ne szamo vu ime Otcza, nego y szina y Duha szvetoga kerztiti zapoveda. Vszaka bosanzka Oszoba je anda pravi Bog, nijedna né ztaresha niti moguchnesha, nego vsze tri szû jednake. Y ako taki na kipih Otecz kakti jeden ztari, Szín pako kakti mladi chlovek, Duh szveti vu zpodobi goluba napervoztavlyaju sze; tak vendar nepripetcha sze ovo zbog nejednakoche oszobih, nego *3. Vszaka Oszoba je pravi Bog.*

szamo, kajti vu oveh zpodobah izkazale sze jeszu.

4. Tri bosanzke Oszobe imaju szamo jednu bosanzku naravu y bitje.

Tri chlovechanzke oszobe chiniju iztina je tri lyude, ali tri bosanzke oszobe ne chíniju tri Boge, nego szamo jednoga Boga. Vszaka oszoba je Bog, ali nijeden drugi, nego on izti Bog. Vu oszobah jeszu razluchne, ali vu bitju jeszu jednake y jedine; kajti ne vishe, nego szamo jeden Bog nahadyati sze more. Ovo, iztina je, preszèchi nemremo, ali vendar je iztina, kajti ovo Bog rekel je; y kajti Bog neizmeren je, tak on vishe zkrovnoztih vu szebi zadersavati more, nego mi preszèchi moremo. Tri oszobe bosanzke zkupvzete imenuju sze preszvéto Trojztvo.

Razgovori.

1.

Jeli je vech bosanzkéh Pershon?

Jeli je vech bosanzkéh oszobih? — Jeszu ovo lyudi pred dosheztkom Jesusha Kriztusha vre znali? — Gdo je najpervich ochituval, da szû tri bosanzke pershone? — Vu chijem imenu zapovedal je Kriztush kerztiti? Zakaj velish anda da szû tri bosanzke ószobe? — Kak sze imenuju ove tri bosanzke Oszobe?

2.

Jeszu ove tri bosanzke oszobe med szobum razluchne?

Je Otecz rodyen? — Ali jeli on od koga ízhadya? Od koga je Otecz? — Od koga je Szín rodyen? — Je anda Szin druga pershona nego Otecz? Zakaj? — Od koga izhadya Duh szveti? Szamo od Otcza? — Je Dùh szveti druga Pershona nego Otecz y Szin?

Zakaj? Kaj je anda vu Bogu razluchnoga? Narava ali Pershona? — Jeli néje druga Pershona Otecz, druga Szín, druga Dùh szveti?

3.

Jeli szamo Otczu bosanzko ime y bosanzko postuvanye daje sze? Ali jeli szamo Otczu bosanzke laztovitozti davaju sze? — Jeli Szin y Dùh szveti néje pravi Bog? Zakaj je pravi Bog? Kakvo ime, kakvo postuvanye y laztovitozti sze nyim davaju? — Je vszamoguchnozt jedna Bosanzka laztovitozt? Kaj veli sz. Janush, po kem szû vsza vchinyena? — Je vszaznanozt takaj jedna bosanzka laztovitozt? Kaj veli sz. Pavel gdo vsza pretreszava? — Jeli Kriztush zapoveda szamo vu imenu Otcza kerztiti? Kakvo postuvanye anda ovde Szinu y Duhu szvetomu daje sze? Zakaj jedno bosanzko?

Jeli je Szin y Duh szveti takaj pravi Bog?

Koja bosanzka pershona je ztaresha ali moguchnesha? — Jeli szin néje od Otcza rodyen. Anda je Otecz ztareshi od Szina? Zakaj ne Otecz ztareshi od Szina? — Jeszi ti kada kipa videl preszvetoga Trojztva? Vu kakvi zpodobi malasze Otecz? Szin? — Duh szveti? — Anda ove tri bosanzke Pershone jeszu razluchne, nejednake? — Zakaj sze ovak razluchno malaju? Vu kakvi zpodobi szû sze ove izkazale?

Jeszu ove tri bosanzke pershone jednake?

4.

Tri chlovechanzke Oszobe, kuliko chiniju lyudih? Y tri bosanzke oszobe, kuliko chiniju Bogov? Zakaj szamo jednoga? More li vishe kak jeden Bog biti? — Ali jeli néje vszaka bosanzka pershona pravi Bog? Anda

Jeszu zato tri Bogi, kajti tri Pershone jeszu?

szû tri Bogi? Zakaj ne? — Imajuli ove tri bosanzke Pershone vishe naravih y bítjih? Moremoli to z-razumom preszèchi? Anda to nebude iztina? Zakaj je vendar iztina? Gdo je to nam povedal? — Moreli Bog vishe zkrovnoztih vu szebi imati, nego mi preszèchi moremo? Zakaj? Jeli je Bog neizmeren? Kak sze imenuju ove tri bosanzke Pershone zkupvzeto?

PITANYE 8.

Kak y po chem valuje kerztchenik katholik preszveto Trojztvo?

Razlàganye.

1\. *Kerztchenik katholik valuje po znamenyu sz. Krisa preszveto Trojztvo, y nashe odkuplenye.*

Kerztchenik katholik valuje preszveto Trojztvo po znamenyu szvetoga Krisa. Vi vre znate, draga Detcza! kak sze kris napravi. Ov sze dela z-desznum rukum, kada z-nyum chelo, persza, y ramena od levoga na deszno znamenuje sze, govorech: *vu ime Otcza* †, *y Szina* †, *y Duha szvetoga* †, *Amen.* Kada anda kerztchenik katholik pri napravlanyu krisa vszaku zmed treh bosanzkih Pershon imenuje, tak valuje on preszveto Trojztvo. Poleg toga je Jesush Kriztush na krisu vumerl, y nasz z-szmertjum odkupil. *Kerztchenik katholik valuje anda po znamenyu szvetoga Krisa takaj, da Jesush Kriztush nasz z-szvojum szmertjum je odkupil, kada je na krisu vumerl.*

Nikaj né navadneshega pri kerztchenikih katholkih, kak napravlanye szvetoga Krísa, ali dobra mishlenya pri tom vnogiput pomènkaju. Nekoji nikaj nemiszliju, drugi neznaju, kaj bi miszlili, nekoji pako napraviju krisa pravo, y ovak selel bi, da vszaki bi vchinil. Nut anda, kaj morate vu szerdczu miszliti, kada z-rukum krisa napravlyate? Néli, kris pelduje nashe odkuplenye y pomirenye z-Bogom? Da nebi bil Kriztush na krìsu vumerl, tak bi mi bili josche vszigdar nepriatelyi Bosji, mi Boga nebi szmeli Otcza nashega ozvati, mi nebi szmeli rechì: *vu ime Otcza:* kada anda z-rukum kris napravlyamo, tak moramo vu szerdczu miszliti, da mi po krisni szmerti Jesusha Kriztusha odkupleni y vredni poztali jeszmo, Boga kakti nashega Otcza zazvati. 2. *Dobra mishlenya pri napravlanyu Krisa.*

Vu ime Otcza, znamenuje pervich tuliko, kakti na zapoved Otcza. Néli, dobri Bog je zapovedal, da mi zpimo, jémo, delamo, molimo y zpodobne chine poztavlyamo? Y Bog je Otecz, Szin y Duh szvéti. Koj anda pri napravlanyu szvetoga krisa veli: *Vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga*, on mora pri tom miszliti: kajti ti dobri Bose Otecz, Szin, y Duh szvéti zapovedal jeszi, tak hochu vezda moliti, jézti, zpati, delati, y ovo ali ono vchiniti. Ovde morete pako lehko zpaziti, moji Dragi! da szamo pri dobréh ztvaréh, koje Bog lyubi, krisa napravlyati szmèmo, nigdar pako pri zlochezteh, koje Bog ne dopuztcha. 3. *Pervo znamenuvanye rechih: Vu ime Otcza.*

Vu ime Otcza, znamenuje drugoch tuliko, kak z-jakoztjum Otcza. Kada, vu pel- 4. *Drugo znamenuvanye*

rechih: vu ime Otcza. di, koje smehko dervo zdignuti szami nemremo[, ali kojega teskoga poszla szami zvershiti nészmo vu ztalishu, tak zovemo druge lyudi na pomoch, y to po nyihovem imenu, da ovi nam z-szvojum mochjum y jakoztjum pripomoreju. Ovak moremo takaj k-Bogu krichati, kada kaj dobroga vchiniti hochemo. Mi szami z-nashum laztovitum jakoztjum nikaj dobroga vchiniti nemremo, Bog nam more pomochi dobro zapocheti, y dovershiti. Y kajti Bog szlabomu chloveku rad pomase, y szvoju pomoch obechal je, tak velimo taki, vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga; tojezt: z-tvojum pomochjum o Bose Otecz, Szin, y Duh szveti hochu ja moliti, poszluvati, ovo ali ono vchiniti, ali terpeti.

5. Napravlanye krisa je jedna odichena y hasznovita navada. Od ovud vidite, moja Detcza! kakva odichena y hasznovita navada napravlanye szvetoga krisa je. Mi valujemo po znamenyu szvetoga krisa zglavne otajnozti vére nashe, najmre preszveto Trojztvo, y Jesusha Kriztusha nashega odkupitelya. Mi zvershavamo y valujemo po tom véru nashu. Mi krichimo pri napravlanyu szvetoga Krisa k-Bogu za nyegvu jakozt y miloztchu; mi pokasujemo anda po tom ufanye nashe. Mi pokasujemo po napravlanyu szvetoga Krisa, da na zapoved Bosju chiniti, y nyegve zapovedi obdersavati hochemo; mi ochituiemo anda nashu lyubav.

Razgovori.

1.

Kak y pochem valuje kerztchenik Po chem valuje kerztchenik katholik preszveto Trojztvo? — Kak sze kris napra-

vlya? — Kaj zgovarjamo, kada krisa napravlyamo? — Koje bosanzke pershone imenujemo pri napravlanyu szvetoga krisa? — Zakaj valuje kerztchenik katholik anda preszveto Trojztvó po znamenyu szvetoga krisa? Kaj valuje kerztchenik katholik josche vishe po znamenyu szvetoga krisa? — Gdo je za nasz na krisu vmerl? Po chem nasz je Jesush Kriztush odkupil? — Kaj valuje anda kerztchenik katholik josche vishe po znamenyu szvetoga krisa? *katholik preszveto Trojztvo?*

2.

Jeli vidish ti visheputi lyudi krisa napravlyati? Jeli je pako zadozta szamo krisa napravlyati, y rèchi k-tomu izgovarjati? — Kaj moramo anda pri napravlanya krisa vu szerdczu imati? Jelí prez dobrih mishleny poszluvali budemo? — Kaj bi mi bili, ako Jesush Kriztush nasz nebi bil odkupil? Jeli bi mi szmeli onda rechi: vu ime Otcza? Zakaj ne? Po chem je nasz pako Kriztush odkupil? — Po chem je nasz Jesush z-Bogom pomiril? — Kaj moramo anda miszliti, kada krisa napravlyamo? Gdo je nasz z-szmertjum na krisu odkupil, y z-Bogom pomiril? *Kaj moramo miszliti, kada kris napravlyamo?*

3.

Kaj to znamenuje: vu ime Otcza? Vu chíjem ìmenu poszluje jeden kralyevzki poszlenik? Zakaj vu imenu kralyevzkom? — Y kaj to znamenuje vu imenu Bosjem? — Je Bog zapovedal moliti? Jeli hoche szamo Bog Otecz, da molimo? Jeli né Szin y Duh szveti pravi Bog? — Kada anda pred molitvum velimo: *Vu ime Otcza*, kaj moramo pri tom *Kaj moramo pervich miszliti, kadà velimo: vu ime Otcza?*

miszliti? — Moremoli takaj pri zléh chinih rechi: *Vù ime Otcza*? Zakaj né? Ję Bog takaj zlochezte chine zapovedal?

4.

Kaj moramo drugoch miszliti, kada velimo: Vu ime Otcza?

Ako ti kakvoga teskoga poszla szam zvershiti nebi mogel, kaj bi ti vchinil? — Y ako koga zmed vnogeh na pomoch bi zval, bili nyega po imenu zazval? — Moremoli mi szami nam kaj dobroga vchiniti? Koga moramo za jakozt y miloztchu proszititi? — Kaj anda to znamenuje drugoch: *Vu ime Otcza?* Jeli da Boga za jakozt y miloztchu proszimo?

5.

Jeli je napravlyanye krisa jedna hasznovita navada?

Jeli mi po napravlanyu szvetoga krisa valujemo y zvershavamo véru? Zakaj? Kaj valujemo mi po znamenyu szvetoga Krisa? Jeli zvershavamo takaj ufanye? Zakaj? Chiju pomoch zazavamo? — Y po chem ochitujemo mi lyubav proti Bogu? Na chiju zapoved hochemo mi poszluvati, kada krisa napravlyamo? — Jeli zvershavamo anda lyubav po napravlanyu krisa? Zakaj? Jeli je anda napravlanye szvetoga krisa jedna hasznovita navada? Zakaj? kaj po tom pokasujemo?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Pogled brúnchene káche oszlobadya od ognenih kách vgrisnyene Izraelcze.

Akoprem dobrochinztvo veliko bilo je, koje Bog jednoch lyudztvu izraelzkomu po tom ízkazal je, da

nye na chudnoviti nachin íz szusanztva Aegyptonzkoga oszlobodil, y chez puztchinu vu obechanu zemlyu Kánaan szam zapelyati hotel je, tak vendar nezahvalna bila je veksha ztran zmed nyih; vezda tusili szû sze oni zverhu pomenkanya dobreh jeztvin, vezda zverhu pomenkanya vode, vezda morgavali szû oni proti szvojemu vodyi Mojseshu y Aaronu, vezda proti manni, koju nyim Bog vszaki dan íz neba padati puztil je, y zdihavali szû za Aegyptonzkem meszom, koje oztavili bili jeszu. Dapache, oni oztavili szû pravu szlusbu Bosju, ter napravili szû szi íz zlata Bolvana, koj kakti téle izgledel je. Ovoga kipa podignuli szû oni odperto, ovomu alduvali szû kakti Bogu, obvershavali szvetechna veszelja, jéli y pili, pleszali okolo nyega y krichali: *Ovo jeszu Bogi tvoji, o Izrael! koji tebe íz Aegyptusha izpelyali jeszu.* (1 Mojs. 32.)

Bog, koj vszigdar muden na kastiguvanye, berz pako na oproztchenye je, zadnich ództupil je od szvoje terplivnozti, y poszlal na nye ognene káche, od kojeh vgrisnenya vnogi vumerli jeszu. Kaj sze je pripetilo? Hitro derchali szû vnogi k-Mojseshu, y zpoznali posalujuchi szvoje gréhe, ter proszili gâ, da pri Bogu za nye naj moli, da nye od oveh kách oszlobodi. Mojsesh proszil je za lyudztvo, y Bog ochituval je nyemu taki nachina, kak ranyeni od kách zvrachiti sze moreju. On moral je najmre zpodobnu káchu íz bruncza napraviti, y ovu na viszoki ztup obesziti, tak, da sze íz vszeh shatorov videti je mogla. Koj anda od káche vgrisnyen bil je, y ovu brunchenu káchu pogledel je, on taki bil je zdrav.

Iz ovoga pripetchenya, Dragi! izpelajmo navuka za nasz, kakvoga y zvelichitely nash hotel je, da szi za nasz izpelyamo. *Kak goder Mojsesh*, rekel je on, *kachu vu puztchini podigel je, ovak mora y szin chlovechji podignyen biti; da ovak vszi, koji vu nyegá vé-*

ruju, ne zkvariju sze, nego vekivechno sivlenye imaju. (Joan. 10.) Ovde anda szam Jesush szebe prizpodablya onoj na viszokom ztupu od Mojsesha podignenoj káchi, y daje nam po ovoj priliki jakozt Krisa zpoznati, na kojem on zbog vszeh nasz, koji od chemera peklenzke káche ranyeni bili jeszmo, za zvrachiti víszel je. O da szamo y mi od jakozti ovoga krisa pravo vputcheni bi bili! da y mi na zpodobu Izraelczem na ovo znamenye Krisa z-velikum zaufanoztjum y z-pravem duhom pokore bi pogledeli! Da y mi nasz szame z-ovem jakozti punem krisom pri vszakdashnéh poszlih oszebito pako pri pogibelnih zkushavanyih duha peklenzkoga, vszigdar bi zaznamenuvali! O kak chudnovito bi y mi jakozt ovoga pochutili! Nebi sze zaizto nahadyala nijedna neszrecha, koju mi od nasz nebi pretirali, nijedno zkushavanye, koje nebi raztepli, nijedna salozt, koju nam vugodnu, nijeden chin, kojega szvétoga nebi vchinili. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pri kerztu Jesusha vu Jordanu ochituju sze tri bosanzke Oszobe.

Ivan, predhodnik Kriztusha, takaj *kerztitely* oziva sze, kajti on íz one ztrani Jordana potoka one, koji za gréhe szvoje pokoru chinili jeszu, vu vodi kerztil je. Zkoro vszi ztanovniki Jeruzalema, y czele dersave sidovzke dali szû sze od nyega kerztiti. Jednoch doshel je y Jesush, y potrebuval je da gâ kerzti. Kak to, odgovoril je Ivan, tì dohadyash k-meni, ter potrebujesh od mene, da tê kerztim, jeli nemoram ja vnogo bolye k-tebi dojti, da sze od tebe kerztim? Od tebe, koj zaizto agnecz Bosji jeszi, koj odjimlye gre-

he szvela! Metemtoga Jesush oztaje pri szvojem potrebuvanyu, da vszu pravichnozt izpuni. Vre ztupluje on vu potok Jordan, vre kerzti nyega Ivan, kak y oztale Izraelcze kerztil je, y vre izhadya Jesush zopet íz vode, nut, zmosno y odìcheno pripetchenye! Nebo odpira sze, y íz viszine chuje sze razlosni glasz: *Ovo je Szín moj lyubleni, vu kojem szêm sze jako vdobrovolyil.* (Matth. 3.) Y izkazal sze je takaj Dùh szveti vu zpodobi jednoga goluba, koj sze zverhu Jesusha zpuztil je.

Zpoznajte, Dragi Kerztcheniki! vu ovem chudnovitem pripetchenyu jednu zkrovnozt, koju vam danasz raztolnachil jeszem. Zpoznajte jednoga Boga vu treh oszobih, Otcza, Szina y Dùha szvètoga. Otcza, koj íz neba krichal je: *Ovo je Szin moj lyubleni, vu kojem szêm sze jako vdobrovolyil.* Szina, koj sze vu potoku Jordanu kerztiti dal je. Dùha szvètoga, koj vu zpodobi goluba zverhu glave Jesusha doshel je. Nikaj vasz vu ztalnozti vére gledech na ovu zkrovnozt naj ne zbludi! — Naj bude ovo taki zverhu vashega razuma, naj dapache ovo chlovechanzkomu razumu szuprotivno vidi sze, zadozta naj vam bude to, da Bog ovo ochituval je; Jesush Kriztush je ovo odperto vèruvati, y vu imenu Otcza, y Szina, y Dùha szvètoga kerztiti zapovedal, y Czírkva dersi ovo vszigdar za temely vére nashe kerztchanzke, za ztup y podpor nashega ufánya, y za ochivezti pokaz lyubavi Bosanzke: ar vu ime Otcza, Szina y Dùha szvétoga jeszmo mi kerztcheniki poztali. Vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvétoga ufamo sze mi od szvéta ovoga oddrusiti sze, y vu imenu Otcza, y Szina, y Dùha szvètoga selimo mi Boga jednoch od licza do licza vekoma lyubiti. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Napravlanye Krisa je jedna ztarinzka, y hasznovita navada.

Tertulian, jeden chizto ztari piszecz drugoga ztoletja nam obznanuje, da vre nyegvih vremen med kerztchenikí jedna obchinzka navada bila je, pred vszakem poszlom z-znamenyem szvetoga krisa zaznamenuvati sze. Kulikoputi, tak pishe on; kulikoputi sze krenemo, domom dohadyamo, ali van odhadyamo, nasz opravlyamo ali szlachimo, peremo y k-ztolu szednemo, szvetchu vusisemo, ali vu poztely lesemo, poszlujemo ali pochivamo, tak zaznamenujemo nasz z-znamenyem szvetoga krisa. (Libr. de corona milit.) Iz oveh rechih odperto je, da napravlenye krisa ne vu keszneshih vremenih znajdyeno, nego jedna ztarinzka navada vu Czírkvi je. Muchim od zrokov, koji Czírkvu genuli jeszu, da ovu navadu vpelyala je, ar ove vre chuli jeszmo. Szamo josche nekuliko rechih od jakozti y zrokuvanyih krisa yam povedati hochu.

Chtejem, da vre szvéti Janush, poklamkam chemera piti pritruczan bil je, po znamenyu szvétoga krisa vszu skodlyivozt ovomu prevzel je; da szveti Levita Lovrencz po znamenyu szvetoga krisa szlepe videti vchinil; da szveta Devicza y muchenicza Thekla po ovem znamenyu vu szredini goruche lomache nevrasena zdersala sze je, da szveti Benedikt jednu z-chemerom napunyenu poszudu po znamenyu szvètoga krisa raztepel je; muchim od drugéh odicheneh zrokuvanyih, koja znamenye krisà tak vu telovneh kak y vu duhovneh prilikah donashaló je. Szamo to vasz josche zpomenuti moram, da szamo oni, koji ne íz szame navade, nego z-pravum vérum y zaufanoztjum ovo znamenye napravlyaju, zverhu odicheneh szàdov veszeliti sze mogû. *Ar kaj more haszneti*, pita szveti Rupert, *ako gdo na*

szvojem chelu z-krisem zaznamenuje sze, ter Razpetoga vu szerdczu ne noszi.

Selim anda, Dragi! da vi ne szamo peldi perveh kerztchenikov szledujete, y ovoga moguchega schita vu vszem vashem poszluvanyu y pochinku potrebujete, nego da vi takaj znamenye szvètoga krisa vszako vréme z-tverdnum vérum y zaufanoztjum napravlyate. Bose! kulikoga kincha miloztchih, kulikoga blagoszlova pri vashem gozpodarztvu, kuliku jakozt vu zkushavanyih, kuliku batrivozt vu vashih szuprotivchinah, kuliko dobro dushe vu iztoj vashoj szmerti vam ova ztarinzka y hasznovita navada donashala bude! Amen.

NÀVUK 5.

Od Ztvàrjanya.

PITANYE 1.

Gdo je vsza ztvoril?

Razláganye.

Vi do vezda. Dragi! navchili sze jezte Boga poznati poleg nyegvoga bitja, zvershenoztih y oszobih; vezda morate nyega takaj poleg nyegvih chinih poznati navchiti sze. Pervi chin Boga je, ztvarjanye szvéta. Pod imenom *szvéta* razmevaju sze Nebo y zemlya, y vsza koja vu nyih zadersavaju sze. Ov szvét, kak vre znate, ima jednoga pochetnika, od koga napravlyen je; on anda néje vszigdar

1. Szvét néje vszigdar bil; pred szvétom nikaj nè bilo.

bil, nego je vu vremenu vchinyen. Predi nego sze koje dugovanye zachme, ovo nahadyati sze nemre; vsze ztvari szvéta pako imaju pochetka, pred szvétom anda nikaj né bilo.

2. *Bog ztvoril je nebo y zemlyu, y vsza koja jeszu.*

Pochetnik, koj szvéta napravil je, je Bog. Rech ova ztvoriti znamenuje kakvo dugovanye íz nishtara izpelyati. Lyudi takaj moreju vszakojachke ztvari, kakti hise, oprave, poszude y zpodobna napraviti; oni delaju, ali ovakve ztvari szamo íz drugéh dugovanyih, koja vre predi bila jeszu: hise ìz kamenya ali dreva, pezka y vapna; oprave íz szukna ali platna ali szvile, y, t. d. Iz nishtara nijeden chlovek nikaj napraviti nemrê. Bog ztvoril je nebo y zemlyu y vsza koja jeszu íz nishtara, kajti predi nikaj bilo néje, kak szam Bog. Bog anda ztvoril je Nebo y zemlyu, y vsza koja jeszu.

3. *Bog ztvoril je szveta prez orudeljay prez pomochnika.*

Lyudi, kada íz drugéh nenahadyajucheh ztvarih kaj delaju, potrebuju vszigdar orudelje y pomochnike. Ako dervodelavecz najlepshe drevje za hisu ima, tak ov vendar *z-rechjum* ztanye íz ovoga napravil nebude, on potrebuje orudelje, y pomochnike. Kada Bog szvéta ztvoril je, tak josche nichesza né bilo, nego Bog szam je bil. Bog anda ztvoril je szvéta prez orudelja, y prez pomochnikov. Szvèto piszmo, iztina je, poveda, da Bog vsza po szinu szvomû ztvoril je, ali metemtoga vendar iztina oztaje, da Bog pri ztvàrjanyu szvéta nikakvoga pomochnika imal nêje; ar szin néje drugi Bog nego Otecz. Kada anda Szin pri ztvarjanyu szvêta pripomogel je, tak néje drugi Bog, niti nikakva druga moch pripomagala, anda je Bog josche vszi-

gdar szveta prez pomochnika chizto szam ztvoril.

Vi budete radi znati hoteli, kak ztvàrjanye szvêta vchinyeno bilo je; ali néjeden chlovek pri ovem nahadyal sze néje, nijeden chlovek anda ovo znati nemre; metemtoga vendar dobri Bog, koj szvéta napravil je, je ovo ochituval, kak szveta nachinil je. Mojsesh takaj po nadehnenyu Bosjem pripovedanye od Ztvàrjanya szvéta razlosno zpiszal je vu szvoji knigi od ztvàrjanya. Od ovud znamo mi pripovedanye od ztvàrjanya, y moramo ovo véruvati.

4. *Mi znamo y vérujemo pripovedanye ztvárjanya iz bosanzkoga ochituvanya.*

Kak nam kniga od ztvarjanya pripoveda, tak ztvoril je Bog vsza szvojum rechjum. On je rekel: naj bude, y ztvari naztale jeszu. Bog hotel je, da ztvàri naj poztaju, y one szû poztale, kak Bog hotel je. Bog szvéta vu jednem oka megnenyu bi bil mogel ztvoriti, ali on hotel je ovoga vu shezteh dnevih izpelyati, kaj szledechem nachinom pripetilo sze je.

5. *Bog vsza po szvojoj rechi ztovril je vu shezteh dnevih.*

Na prichetku ztvoril je Bog nebo y zemlyu, y ovde bile szû josche vsze ztvari zmeshane, oszebito zemlya bila je puzta y prazna, ter ód vod pokrita tak, da josche nikakvo ztvorenye na ovoj siveti ne moglo. Dapache vsza bila szû z-tmiczum zakrivana na zemlyi, zato Bog pervi dan ztvoril je szvétlozt, drugi dan ztvoril je tverdinu y zraka, trejti dan morja y száda na zemlyi, cheterti dan szuncze, meszecz y zvézde, peti dan ribe morja, y pticze vu zraku, shezti dan sivinu zemlye, y lyudi.

6. *Chini shezt dnevov.*

6*

7. *Pripovedanye od ztvàrjanya chloveka.* Ztvarjanye chloveka pripetilo sze je na szledechi nachin. Bog íz ilovache zemlye napravil je télo chloveka, y nadehnul dushu, y tak pervi chlovek je naztal. Bog dal je nyemu ime Adam, koja rech znamenuje zemelzkoga chloveka. Kada Adam bi bil zazpal, tak zpèchemu zvadil je rebro, y napravil íz ovoga drugoga chloveka, y ov bil je sèna, od Boga Eva nazvana. Od oveh dvéh lyudîh dohadyaju vszi drugi lyudi, y zato ozivaju szè oni pervi roditelyi nashi.

8. *Pochivanye na szedmi dan, kak sze razmeti mora.* Szedmi dan pochinul je Bog, poklamkam poszle szvoje bi bil dokonchal. Ovde nemoramo miszliti, kak da po ztvàrjanyu bisze bil vtrudil; nego pochinul je, tojezt, preztal je ztvàrjati nove ztvari, ar Bog vszigdar poszluje, kada szvèta zdersava, ravna, y dushe lyudih ztvàrja.

9. *Czily y konecz ztvàrjanya szvèta* Vszaki mester szvojega pervoga mudrotvora dela za szvoje postenye. Szvét je najodicheneshi mudrotvor Bosji, Bog anda ztvoril je szveta za szvoje postenye. Szvét takaj szlusi na diku y postenye Bosje, ar on zbudyava vu nami zpoznanye Boga y hvalu szûprot nyemu. Vsze kaj vu szvetu je, szlusi poleg toga za szrechu y veszelye lyudih. Bog anda ztvoril je szvéta takaj za nashu szrechu. Ovde imate, draga detcza! czilya y koncza ztvàrjanya. K-tomu szlusiju vsza vu szvetu; zato veli szveto piszmo: *Bog videl je vsza, koja napravil je, y bila szû jako dobra.*

Razgovori.

1.

Jeli je bilo pred szvétom kaj zvun Boga?

Koj je pervi zmed chinov Bosjih? Kaj sze razmeva po imenu szvéta? — Gde szvetî szuncze? — Gde razte drevje? Jeli sze nikakve ztvari ne nahadyaju niti na nebu, niti na zemlyì? Jeli ima szvét pochetnika od kojega napravlyen je? Jeli je szvét vszigdar bil? Zakaj ne? — Jeli nahadya sze hisa predi nego sze ova napravi? Jeszu anda vsze ztvari szvéta pochetka imale? — Jeli je bilo pred szvétom kaj zvun Boga? Zakaj ne?

2.

Gdo je vsza ztvoril?

Gdo je pochetnik szvéta? — Kaj znamenuje réch ztvoriti? — Y kak sze zove on, koj íz nishtara kaj napravi? — Moreju lyudi kaj ztvoriti? Jeli lyudi nedelaju hiše, opraye, poszude? Iz chesza? Morejuli y lyudi íz nishtara kaj napraviti? Zakaj ne? Iz chesza je pako Bog nebo y zemlyú, y vsza koja jeszu, napravil? Zakaj iz nishtara? Jeli je predi vre kaj bilo? — Gdo je anda vsza ztvoril? Zakaj Bog? Iz chesza je Bog vsza ztvoril?

3.

Jeli je Bog pri ztvárjanyu szveta orudelje ali pomochnika imal?

Moreli jeden dervodelavecz hisu z-szamum rechjum napraviti? Kaj potrebuje on k-tomu? Moreli on veliko drevo szam noсziti? — kaj potrebuju anda lyudi, kada kaj napraviti hocheju? Jeli je y Bog pri ztvàrjanyu szvéta orudelje y pomochnike imal? Zakaj ne? Jeli ova pred szvétom nahadyala sze jeszu? — Ali szveto piszmo veli da Bog vsza po szvojem szinu ztvoril je? — On an-

da Szina imal je za pomochnika? — Je szin drugi Bog nego Otecz? — Ali jeli ima szin drugu mọch kak Otecz? Vu chem razluchava sze Szin od Otcza? Vu Oszobi, ali vu Naravi? Vu chem je pako Szin z-Otczem jednak? — Zakaj anda Otecz né imal vu Szinu pomochnika?

4.

Odkud znamo mi pripovedanye ztvàrjanya?

Jeli bi ti rad znati kak ztvàrjanye vchinyeno je? Gdo je pri tom bil? Moremoli mi szami po nami pripovedanye od ztvarjanya znati? Zakaj ne? Gdo nam je pako ovo ochìtuval? Moramoli ovo véruvati? Zakaj? Gdo je pripovedanye od ztvarjanya po nadehnenyu Bosjem popiszal?

5.

Po chem je Bog vsza ztvoril?

Po chem je Bog vsza ztvoril? — Kaj je Bog vszigdar rekel, kada kaj ztvoril je? — Y kada Bog hotel je, da kaj biva, kak je to vchinyeno? Jeli Bog czeloga szvéta nebi bil mogel vu jednem oka megnenya ztvoriti? Zakaj? Je on vszamoguchi? — Vu kulikih dnevih ztvoril je pako Bog szvéta?

6.

Kaj je Bog ztvoril vu vszakem zmed shezt dnevov?

Kaj je Bog ztvoril na prichetku? — Jeli szû ovde vre vsze ztvari bile razdelene? — Y kak je zgledala zemlya? Jeli je ona vre z-travami y z-sivinum bila napunyena? — Z-chem je zemlya bila pokrita? — Jeli je bila szvétlozt na zemlyi? Kaj je Bog zato pervi dan ztvoril? — Kaj je ztvoril Bog drugi dan? — Kaj trejti dan? Kùda sze vozimo z-velikemi ladjami? Kaj je napravil Bog che-

terti dan? Kaj szvéti na nebu? — Kaj je Bog ztvoril pèti dan? Kaj plava vu vodi? Kaj leti po zraku? — Kaj je napravil Bog shezti dan? Jeli sze nahadyaju szamo vu zraku, y vu vodi ztvàri? Koja ztvàr je z-razumom nadelena?

7.

Kak je bivalo ztvàrjanye perveh lyudih?

Iz chesza je Bog télo chloveka napravil? Kaj je Bog nadehnul vu télo? — Jeli je pervi chlovek bil musko ali senzko? — Kak je zval Bog pervoga chloveka? — Jeli je drugi chlovek takaj bil musko? Iz chesza je Bog senu napravil? Kak sze zvala perva sena? — Od koga izhadyaju vszi lyudi? Koji szû anda nashi pervi roditelyi?

8.

Kaj je Bog szèdmi dan vchinil?

Kaj je Bog szèdmi dar vchinil? Je sze Bog vu szvojem délu zatrudil? Jeli to vnogo truda ztoji, kaj hoteti, ali rechi? Po chem je Bog szvéta ztvoril? Je sze anda Bog zatrudil? — Kaj hoche anda to rechi: Bog pochinul je szèdmi dan? Moremoli preztati delati? Jeli to vre ne znamenuje pochinuti? — Jeli Bog vezda vre nikaj vishe neposzluje vu szvétu? — Gdo zdersava y ravna szvéta? Gdo ztvàrja dushe lyudih? Jeli ztvàrja Bog takaj nove fele ztvorenyih? — Kak je anda Bog poszluvati preztal?

9.

Zakaj je Bog szveta ztvoril?

Jeli jeden mester szvojega pervoga mudrotvora dela za szvoju szramotu ali za szvoje postenye? Chiji mudrotvor je szvét? Zakaj je Bog szvéta ztvoril? — Jeli nasz szvét zbudyava na zpoznanye y dichenye Boga?

Jeli szlusi anda szvét na diku y postenye Boga? Zakaj? K-chemu szlusiju josche vsza na szvétu? Jeli mi ovde némamo szrechu, y veszelje? — Jeli je Bog szvéta takaj za nashe zvelichenye ztvoril? Zakaj to velish? — Koj je czily y konecz ztvarjanya szvéta? Szamo dika Bosja? — Kada Bog vsza pogledal je, koja napravil je, kaj je rekel? Y zakaj je vsza za dobro dersal? K-chemu vsza szlusiju?

PITANYE 2.

Zakaj je Bog Angele ztvoril?

Razlàganye.

1. *Nahadyaju sze Angeli, y oni jeszu chizti Dùhi.* Naj prestimanesha ztvorénya Bosja jeszu angeli y lyudi. Kada Bog angele ztvoril je, znati nemremo; ar vu szvétom piszmu nikaj od toga ne ztoji. Da Bog pako takaj angele ztvoril je, to véruvati moramo; kajti szvèto piszmo vszigde od nyih govori. Mi angele nemremo videti, niti ove z-rukami pipati, oni némaju anda téla, imaju vendar razuma y volyu; ar David veli: *da oni Boga dichiju, y nyegve zapovedi zvershavaju.* (Psal. 102.) Angeli anda jeszu chizti Dùhi, koji razuma y volyu imaju, téla pako némaju. Oni jeszu zvershenesha ztvorénya nego lyudi, kajti Dùhi prez téla jeszu, tak kak Bog najzversheneshi Dùh takaj tela néma.

2. *Angeli jeszu ztvorjeni da* Da czilya y koncza zpoznate, zakaj Bog Angele ztvoril je, tak morate szamo na ona

pazili, koja angeli zvershavati dusni jeszu. Pervich moraju Angeli Boga postuvati, lyubiti y nyemu sze vklanyati. Ovo nam poveda szveto piszmo visheputi, oszebito David veli: *Dîchite Boga, vi vszi Angeli nyegovi* (Psal. 102.) *Boga postuju.*

Drugoch moraju Angeli Bogu szlusiti. Szveto piszmo nam poveda, da Angeli nepreztancze okolo Tronusha Bosanzkoga jeszu. (Daniel 10.) Jeli morebiti szlusbeniki jednoga kralya zapztuyn pred nyegvem tronushu ztojiju? Ali jeli morebiti neztojiju zato, da nyegve zapovedi zvershavaju? Ravno ovak okolo tronusha Bosjega vu nebu ztojiju takaj Angeli, da oni zapovedi zpuniju. Kakgoder szlusbeniki gozpona zprevadyaju, kada on kam ide, ovak y Angeli zprevadyali y vklanyali szû sze Kriztushu Gozponu szvômu, kada vu szvét doshel je. (Hebr. 1.) Oni zprevadyali budu nyega takaj, kada on kakti szudecz doshel bude. (Matth. 16.) Y kak goder jeden Gozpon szlusbenike szvoje z-vszakoverztnemi poruchki razposhilya, ovak poshilya takaj Bog szvoje Angele. Gabriela poszlal je on k-Marii. (Luc. 1.) Angela Rafaela k-Tobiashu. (Tob. 2.) y ovak poszlal je Bog visheputi Angele szvoje k-lyudem. *3. Da Bogu szlusiju.*

Trejtich moraju angeli lyudi chuvati. Vszaki chlovek ima szvôga szvètoga Angela chuvara, to zopet David veli govorechi: *Bog izruchil je tebe szvojem angelom, da te na vszeh tvojeh puteh chuvaju.* (Psal. 90.) Takaj mala detcza imaju szvojega angela chuvara; ar Kriztush opominya szvoje Vuchenike, da nijednoga zmed malahneh naj nezametava- *4. Bog takaj ztvoril je Angele da lyudi chuvaju.*

ju, kajti angeli nyihovi vu nebu vszigdar licze Oicza vidiju. (Matth. 18.) Vezda anda znate, zakaj Bog angele ztvoril je, najmre da nyega postuju, lyubíju, nyemu sze vklanyaju, y szlusiju, ter lyudi chuvaju.

5. *Neszrecha Angelov.* Vezda vam josche neszrechu angelov, koja z-nyimi pripetila sze je, pripovedati hochu. Vszi Angeli ztvorjeni bili szû vu miloztchi, y z-vnogemi zvershenoztjami. Metemtoga oni imali szû szlobodnu volyu, y morali szû szî vekivechno blasenztvo po szvoji pokornozti zaszlusiti. Od ovud vchinyeno je, da vnogi zbog szvoje lepote gizdavi y oholni poztali jeszu, da sze Bogu podlositi hoteli nészu, nego da nyemu jednaki biti hoteli jeszu. Zbog ovoga gréha gizdozti porinul je Bog nye taki vu pekel, kak to szvéti Peter pripoveda (2 Epist. 2.) Ovi vu pekel hityeni Angeli zoveju sze vragi.

Razgovori.

1.

Jeli sze nahadyaju Angeli? Koja szû najprestimanesha ztvorenya Bosja? — Jeli y szvèto piszmo govori od Angelov? Jeli moramo véruvati, da Bog takaj angele ztvoril je? Zakaj? Y jeli né Bog zemlyu z-vnogemi lépemi ztvorenyi napunil? Jelì miszlish da Bog nebo prazno puztil je?

2.

Kaj szû Angeli? Jeszi ti vre kada Angela videl? — Moremoli ove videti ali z-rukami pipati? — Imaju Angeli téla? Zakaj ne? — Kaj veli

pako David? Jeli dichiju Angeli Boga? Jelì zvershavaju oni nyegve zapovedi? — Imàju Angeli razuma y volyu? — Zakaj miszlish ti to, da Angeli razuma y volyu imaju? — Kaj szû anda Angeli?

3.

Jeszù Angeli za postuvanye Boga ztvorjeni?

Jeli miszlish ti, da Bog Angele zapztuyn ztvoril je? — Jeli vu nebu nebudu nikakvi Dùhi, koji Boga postuju y nyemu sze vklanyaju? — Na kaj opominya David Angele? Zakaj szû anda Angeli pervich ztvorjeni?

4.

Jeszu Angeli takaj szlusbeniki Bosji?

Gdo je okolo Tronusha vu nebu? Jeli szlusbeniki jednoga Kralya zapztuyn ztoje pred Tronushem? Nego zakaj? — Zakaj szû anda Angeli okolo Tronusha Bosjega? Ako Kraly kam van ide, jeli on szam ide? Gdo je íz neba na zemlyu doshel, da nasz odkupi? Gdo je Kriztusha zprevadyal? — Gdo bude nyega zprevadyal, kada on kakti szudecz dojde? Kada koj Gozpon kakvoga poruchka komu poshilya, koga poshilya? — Koga je Bog k-Marii poszlal da nyu kakti mater Bosju pozdravi? Koga je k-Tobiashu poszlal, da nyega zvrachi? — Jeli Bog poshilya Angele k-lyudem? Jeszu Angeli szlugi Bosji? Zakaj?

5.

Jeli Angeli takaj lyudi chuvaju?

Koga je Bog lyudem za chuvare odluchil? Jeli ima vszaki chlovek szvojega angela chuvara? Odkud to znash? Jeli neveli David; Bog je tebe szvojem Angelom izruchil? Ali malahna detcza némaju szvoga Angela chuvara? Kaj veli Kriztush od Angelov ma-

lahneh? Chije lícze vidiju? — Zakaj je anda Bog Angele ztvoril? —

6.

Jeszuli takaj Angeli vu miloztchi Bojsi ztalni oztali?

Kak je Bog Angele ztvoril? Jeli je pako Bog hotel Angelom vekivechno blasenztvo prez zaszlusbe nyihove dati? — Jeszu vszi Angeli vekivechno blasenztvo zaszlusili? Kak szû sze oni zoholili? Komu hoteli szû oni jednaki poztati? — Po chem szû anda vnogi angeli miloztchu Bosju zgubili? — Jeli je Bog vchinyeno prekershenye nyim oproztil? Nego? Kak zovemo zahitchene angele?

PITANYE 8.

Zakaj je Bog lyùdi ztvoril?

Razlàganye.

1. *Chlovek je najlepshe ztvorenye na zemlyi.*

Naj prestimanesha ztvorenya Bosja za Angeli jeszu lyudi. Oni szloseni szû iz jednoga téla, y iz jedne nevmertelne dùshe. Ali jezte, moja Detcza! vre visheputi premishlyavali, kak prestimano vashe télo y vasha dùsha vredyena je? Kaj budete rekli od jednoga chloveka, koj najlepshe zlato y drago kamenye z-szobum noszi, koj metemtoga nigdar videti ali znati nebi hotel, kaj ima? Chlovek je najlepshe ztvorenye na zemlyi, tak je y pravo, da szam szebe poznati navchi sze.

2. *Chutenya téla chlovechanzkoga*

Premiszlite jedenput vashe télo. Ovo ima kotrige y chutenya potrebna. Chutenya, koja jeh petera jeszu, szlusiju k-tomu, da z-nyi-

mi videti, chuti, delati, kushati y pipati moremo; y kuliko veszelje mora to za nasz biti, da mi lepe ztvari neba y zemlye videti, lepo pripovedanye poszluhnuti, chuti y duhu y czvetje dishati moremo, szlatke jeztvine, y pitvine nam tèk y smaha imaju, ter razhladyenye y toplinu chutiti moremo. Kuliko dobrochinztvo jeszu anda chutenya téla za nasz kada ova tuliko razveszelenye nam zrokuju! Y kak hasznovito y primerno vredyeni szû nashi kotrigi! Mi ne puzimo, kak druga sivina na chetiri nogah, z-k-zemlyi prignyenum glavum, niti ne pobiramo jeztvine nashe z-zubmi; nego mi ravno ztojimo na dveh nogah, noszimo glavu proti nebu oszovlyenu, ter prijemlyemo jeztvine z-rukami nashemi. Ruke szlusiju nam za délo, noge za iti, jezik za govoriti, vszi kotrigi za najhasznovitesha gibanya. Kuliko dobrochinztvo jeszu anda kotrigi tela nashega! *jeszu dobrochinztva Bosanzka.*

Vezda premiszlimo ztoprav dushu, kakve oszebujne jakozti ima ona! Ona vu nami miszli, premishlyava, rachuna, prizpodablya, pretreszava, razszudyuje, ona ima anda razuma. Dusha more ono, kaj sze navchila, ali razmela je, zapametiti, iz ovoga vishe puti zmiszljti sze, ona ima anda pamet. Ona more z-tolnachom kaj potrebuvati ali zahitavati, ona ima anda volyu. Od ovud dohadyaju takaj vnogoverztna chutenya (affectus) vu dushi. Zverhu nazochnoga dobra veszeli sze ona, jedno buduche ufa sze. Zverhu nazochnoga zla salozti sze ona, buduchega sze pako boji. Veszelye, ufanye, salozt, ztrah jeszu anda chutenya dushe. *3. Jakozti y chutenya (affectus) dushe.*

4. *Dusha chlovechanzka je kip Bosji.* Iz ovoga izpisza lehko szuditi morete, zakaj chlovek vu szvètom piszmu kip Bosji oziva sze. Chlovek néje poleg téla kip Bosji, ar Bog tèla néma, nego poleg dushe. Dusha je kip Bosji, ne, kak da ona Bogu chizto jednaka bi bila, nego kajti ona nyemu zpodobna je. Ar Bog je Dùh, koj razuma y volyu ima. Dusha takaj je Dùh, koj razuma y volyu ima, vu tom anda je ona Bogu zpodobna.

5. *Czily y konecz chloveka.* Ovak prestiman je anda chlovek. Kamenye y trave nikaj néchutiju, jedini chlovek sive, chuti, razme, on anda je najprestimaneshe ztvorenye na zemlyi. Ali k-chemu je Bog chloveku tulike zvershenozti podelyil? Jeli morebiti zato, da szvojega najvekshega dobrochinitelya zametava, proti ovomu sze podigne, y szam szebe neszrechnoga vchini? Ne zaizto, moja Détcza! vi vre znate, da Bog czeloga szvéta za szvoju diku y postenye, y za nashe zvelichenye ztvoril je. Chlovek jedini zmed vszèh ztvorenyih zemlye je prikladen Bogu vklanyati sze, nyemu szlusiti, y zvelichiti sze. *Bog anda ztvoril je lyudi, da nyega zpoznaju, lyùbiju, nyemu sze vklanyaju, szlusiju, pokorni budu, y zvelicheni poztanu.*

6. *Greh pervoga chloveka.* Metemtoga vre pervi chlovek Adam zkupa z-szvojum senum Evum bil je Bogu nepokoren. Bog dopuztil je nyim íz vszeh szadovnéh drev vu Paradisushu jezti, szamo íz jednoga jedinoga prepovedal je nyim jezti. Ali jedna kacha, iliti vnogo bolye Dùh peklenzki vu zpodobi kache zapelyal je Evu, y ova zapelyala je Adama, da od prepovedanoga száda jeli jeszu. Ov gréh neizmerno skodel je

pervem lyudem. Ov zrokuval je vremenitu y vekivechnu szmert, vnoge szuprotivchine y betege na télu, tmiczu y zla nagnenya na dushi. Mi moramo ravno tak, kak y oni vumreti, mi chutimo ravno tak tmiczu razuma, y zlochezta nagnenya vu nami, mi jeszmo anda greha pervih lyudih, y vekivechne szmerti krivczi poztali. Y ovo moramo véruvati, ar Bog nam je to po Pavlu Apostolu ochituval, kada na Rimlyane pishe: *Kakgoder po jednem jedinom chloveku doshel je na szvêt greh, y po gréhu szmert, tak je zverhu vszeh lyudih szmert doshla, vu kojem vszi zagreshili jeszu.* (Rom. 5)

Vendar nészu lyudi, kakti gizdavi Angelisza na véke od Boga odhitcheni. Bog obechal je za oszlobodyenye lyudih zaradi gréha odhitcheneh odkupitelya poszlati, koj takaj Mesziash imenuje sze, koj lyudi iztina je, ne od vremeniteh kastig, nego od gréha y od vekivechne kastige oszloboditi ima. Ovo obechanye néje Bog jedenput nego visheputi ponovil, doklam Jesush Kriztush doshel je bil, kak nam to knyige ztaroga zakona, oszebito proroki, ochituju. *7. Obechanye jednoga Odkupitelya.*

Razgovori.

1.

Koja szû za Angeli naj prestimanesha ztvorenya Bosja? — Iz chesza szû lyudi zkupzpravlyeni? — Jeszi ti tvoje télo, y tvoju dushu visheputi premishlyaval? — Ako gdo najlepshe zlato vu sepu bi imal, ter nebi *Jeli mora chlovek szebe szamoga poznati nauchiti sze?*

hotel znati, kaj ima, bili on bil zpameten? Gdo je najlepshe ztvorenye na zemlyi? — Jeli mora chlovek szebe szamoga poznati navchiti sze? —

2.

Jeszuli chútenya jedno veliko dobrochinztvo?

Koja dobrochinztva imash ti na télu? — Nemash chutenya y kotrige? — Kuliko imash chuteny? K-chemu szû ova? — Jeli sze ti veszelish, kada lepe ztvari videti moresh? Kada kaj lepoga poszluhnuti y chuti, kaj vugodnoga dishati — moresh? Kakvo veszelje zrokuju anda tebi chutenya? Jeszu chutenya jedno veliko dobrochinztvo? — Zakaj? Jeszu kotrigi takaj jedno dobrochìnztvo? — Jeli puzish ti na chetvericzi kak y neme ztvari? Nego kak? Je tvoja glava k-zemlyi prignena? Ali jeli y tì pobirash hranu z-zubmi, kak y sivina? Kak je tvoje telo szloseno? K-chemu szu ruke? Noge? Jezik? Vszi kotrigi? Zakaj szû kotrigi jedno veliko dobrochinztvo?

3.

Imali dusha chloveka razúma, pamet, szlobodnu volyu, y chutenya?

Je dusha prestimanesha od téla? Kaj chuti vu télu? Kaj giblye telo? Jeli ima dusha szamo jakozti chutenya y gibanya? — Kakva je razluka med kamenom y vunum? Vidishli vezda kamena y vunu? — Kak moresh od oveh govoriti? Moreshli szi kakvo dugovanye miszliti? Moreshli jedno dugovanye od drugoga razluchavati? — Ako te gdo pita, jeli platchu hochesh, budeshli *ne* rekel? Nego? — Ako te gdo pita jeli kastigu hochesh, budeshli takaj *je* rekel? — Znashli anda szuditi? Zakaj? Zakaj velish ti na pitanye od plache, *je?* Znashli ti od kakvoga

dugovanya zroka takaj povedati? — Kak sze ova jakozt dushe zove? Imali tvoja dusha razuma? Zakaj? Moreshli szi kaj miszliti? — Imali dusha takaj pamet? Jeszi sze vre *Otecz nash* navchil? Jeszi ovoga vre pozabil? — Moreshli szi kaj zapametiti, iz chesza sze zmiszliti? Ima tvoja dusha pamet? Zakaj? — Jeli szi ti kaj zloga selish? Nego? Kaj zametavash ti? Ima tvoja dusha volyu? Zakaj? Kada ti lén jeszi, jeli te gdo k-tomu primora? Zakaj szi anda lén? — Jeli szi kada kaj poleg szvoje volye zbirash? Imash ti szlobodnu volyu? Kakve jakozti ima anda dusha chlovechanzka? Koja szû zglavna chutenya dushe tvoje? Ako ti gdo kaj lepoga dà, kaj chutish anda? Ako ti pako gdo za zutra kaj lepoga obechuje, jeli y onda veszelje chutish? — Ako ti pako gdo obechano dugovanye ne da, jeli sze y onda veszelish? Nego? — Ako te pako kastiga chaka, jeszi ti y onda salozten? Koja szù anda zglavna chutenya dushe?

4.

Poleg chijega kipa szù lyudi ztvorjeni?

Na chiji kip je chlovek ztvorjen? — Je chlovek poleg téla na kip Bosji ztvorjen? Zakaj ne? Ima Bog télò? — Je pako Bog jeden Dùh? — Ima Bog razuma y volyu? — Je dusha takaj jeden Dùh, koj razuma y volyu ima? — Je dusha chloveka kip Bosji? Zakaj?

5.

Zakaj je Bog lyudi ztvoril?

Koja ztvàr je na szvétu tak prestimana kak chlovek? — Jeli némaju neme ztvàri dushu, anda szû y néme ztvari tak prestimane, kak y lyudi? — Zakaj ne? Znali pesz zakaj batina bolye boli, nego szlama? Znajuli nè-

me ztvàri razluchavati? Kakvu dushu îmaju nème ztvari? — Zakaj nészu anda nème ztvâri tak prestimane, kak lyudi? — Jeli je pako Bog lyudem zato tulika dobra izkazal da oni Boga zametcheja? Ali morebiti zato, da szebe neszrechne vchiniju — Zakaj je Bog szvéta ztvoril? — Gdo je na zemlyi vu ztalishu Bogu vklanyeti sze, y zvelichiti sze? — K-chemu je anda Bog chloveka ztvoril?

6.

Jeszuli lyudi Bogu pokorni oztali?

Jeszuli lyudi Bogu pokorni oztali? — Kakvu zapoved je Bog dal pervem lyudem? Je Bog nyim dopuztil od vszeh drev jézti? Jeszu pervi lyudi ovu zapoved obdersavali? Gdo je Evu napelyal? Moreli kacha govoriti? — Jeli ova kacha bila jedna navadna, naravzka kacha? Zakaj ne? Gdo je bil anda vu zpodobi kache? Jeli dobri duhi na zlo napelyivaju koga? — Je ov gréh pervomu chloveku skodel? — Kakvu szmert je ov nyemu zrokuval? — Kojà zla téla je ov nyemu doprineszel? — Jeli je ov gréh szamo pervomu chlovuku naskodil? — Jeli nevumiramo mi takaj? Je szmert jedna kashtiga, ali platcha? Jeli y malahna detcza kastigu terpiju? — Jeszu detcza szamo zagréshila? Zakaj anda kastigu terpiju? — Kak sze zato gréh Adamov oziva? — Jeli je Bog takaj ochituval, da mi gréha Adamoga delniki poztali jeszmo? — Kaj veli sz. Pavel, kaj je po jednem chloveku na szvét doshlo? —

7.

Kaj je Bog obechal za oszlobodyenye lyudih

Jeszuli pako lyudi takaj kak y gizdavi Angeli od Boga za naveke odhitcheni? — Kaj je obechal Bog za oszlobodyenye lyudih?

Jeli je odlûchen bil Mesziash da lyudi od vremenite kashtige oszlobodi? Nego od chesza? — Jeli je Bog ovo obechanye szamo jedenput vchinil? — Kak dugo obechal y nazveztchal je Bog Mesziasha?

zaradi greha odhitc eneh?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Dva Angeli osszlobadyaju Lotha y nyegove iz Szodome.

Bog jednoch po Angelu ochituval je pobosnomu Abrahamu, da on dokonchal je hmanye ztanovnike Szodome y Gomorhe kastiguvati, y nyihove varashe porushiti. Jeden jedini pobosni chlovek sival je josche vu Szodomi, y ov zval sze je Loth, y bil je ztricz Abrahamov, koj nekuliko vremena vu varashu zadersaval sze je. Loth jedini miszlil je na Boga, y szleduval je peldam y navukom, koje nyemu Abraham dal je, kada josche zkupa ztanuvali jeszu. Vszi drugi ztanovniki siveli szû, kakti nezpametni lyudi, y gorje kak sivina. Josh on izti vecher, kada Abraham od nakanenya Bosanzkoga podvuchen bil je po Angelu, doshli szû dva Angeli vu Szodomu. Loth szedel je ravno na vrateh varasha, kada ovi Angeli vu zpodobi putujucheh ztranzkéh k-nyemu priztupili jeszu; on ztal sze je, ishel nyim naproti, nye pozdravil, y ponudil nyim hisu szvoju za nochni ztán. Oni zahvalili szû nyemu, y rekli, da onì nyemu neprilichnì biti necheju, nego da na vuliczi prenochiti hocheju. Metemtoga Loth proszil je nye josche jedenput, da k-nyemu sze naj naverneju, y da szî z-nyegvum hisum y ztolom naj poszlusiju. Zadnich privolyili szû onì y dali sze vu hisu zapelyati, y podvoriti. Czelu noch oztali szû oni pri Lothu, y

nyemu vu priatelzkom zpomenku ochituvali, gdo jeszu, y zakaj vu Szodomu doshli jeszu. Ov varash, rekli szû oni, blizu je szvômu porushenyu. Ovakvi hmanyi y razvuzdani lyudi nészu vredni da jeden dan josche siveju. Zutra bude Jehova, tojezt Bog, nye vsze zkupa zkonchal; on nasz je poszlal, da tebi to povémo, y tebe taki z-naztajuchem dnevom íz varasha izpelyamo.

Kak bersc anda dan oszvenul je, tak vzeli szû Angeli nyega, senu, y kchere nyegove, y ízpelyali ove íz varasha. Komaj bili szû izishli, tak vchinyeno je, kaj Angeli povedali jeszu. Zverhu Szodome y Gomorhe podignuli szû sze ztrahoviti Oblaki, y vnosina ztrel vusgale y posderle szû varashe, ter izta zemlya, na koji varashi ztali szû, gorela je plamnom. Chez nekuliko hipov bili szû ovi varashi jeden kup shute y kamenya, y vszi ztanovniki nyihovi pod ovemi pokopani. Loth z-szvojemi dvemi kcherjamì pobegel je vu jeden blisnyi varashinecz, koj potlam Szegor ozvan bil je, gde nyegva sena, kajti ona proti prepovedi Angelov zezvedlyivo ogledela sze je, *na jeden ztup szoli obernula sze je.* (Mojs. 19.)

Néli, moji Dragi! ovo je jedno lepo pripovedanye? Ali kaj sze íz ove vuchiti morate? Vi z-czelum katholichanzkum Czírkvum nemorate szamo véruvati, da Angeli nahadyaju sze, nego da ovi oszebito za chuvare lyudih poztavlyeni jeszu. Zpoznajte y dichite neizmernu mudrozt y dobrotu najvekshega Boga, koj ne zadovolyen, da nasz na kip szvoj ztvoril je, takaj angele ztvoril je, da vasz na vszeh putéh vashih chuvaju, y braniju. Vchinite ali takaj zajedno vasz ove odichene obrambe oveh vasheh chuvarov vredna, sivìte pobosno, sivite pravichno kak Loth sìvel je, tak budu y ovi vsze téla y dushe pogibelyi od vasz odvratchali, vasz od vekivechnoga zkvarjenya hmanyeh oszlobodili, y

pri odhotku iz ovoga szvéta vasz vu najblaseneshi varash y ztan Bosji zprevodili. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Lazar vu naruchaju Abrahama, y bogatush vu peklu, naj nasz zbudyavaju, da Czilyu nàshega ztvarjunya primerno sivemo.

Poszluhnite, Dragi! dánesz na konczu nashega Navuka jednu navuka punu prizpodóbu, koju jednoch Jesush Kriztush szvojem vuchenikom napervoztavil je. Bil je jeden bogatush, koj sze zmosno opravlyal je, y koj szi vszaki dan vsza vchinil je, koja szamo nyegvo szerdcze poselelo je. Jeden sziromaski chlovek imenom Lazar, koj na czelem tèlu betesen bil je, y zbog toga szvôga kruha z-dêlom zaszlusiti né mogel, lesal je pred vrati ovoga bogatoga chloveka, y zadovolyen bi bil z-najmenshem almushtvom, ter zahvalil bi bil Bogu y lyudem ako szamo drobtine kruha, koje iz ztola bogatusha padale jészu, nyemu za del bi bile poztale. Metemtoga bogatush pri vszoj nevolyi ovoga sziromaka oztal je negenyen, on puztilgâ je préz pomochi pred vrati lesati y nije bil niti jedenput tak priatelzki z-nyim, kak czuczki, koji nyegve rane lizali jeszu. Chez kratko vreme premenil sze je ztalish obodveh. Sziromaski Lazar vumerl je, y oszlobodyen bil je od vszake nevolye; ter kajti takaj vu poszebochi y nevolyi pobosen y krepozten bíl je, tak bil je prijet od Boga vu veszelja vekivechna vu Nebo. Bogatush takaj je vmerl, y moral je szvoje peneze, szvoja goztchenya, czeloga szvojega imetka oztaviti, y bil je kakti jeden neokorni, nemiloszerdni y zlochezti chlovek vu pekel porinyen, gde muku y traplenya terpeti je moral.

Kada anda jedenput bogatush ochi szvoje bi bil podigel, tak íz dalka zapazil je od szebe zametavanoga Lazara vu naruchaju Abrahamovem, y vu vsivanyu neizgovorlyivoga blasenztva. Bogatush pogibal je od prekoredne selye, ter da sze nyemu muke nyegve zlehkotiju, tak obernul sze je k-Abrahamu, y krichal: *Otecz Abraham, szmîluj sze meni, ter poshli mî Lazara, y puzti nyega da szamo perzta szvoga vu vodu zamochi, y jezika mogâ razhladi, ar ja jako vu plamenu trapim sze.* (Luc. 16) Metemtoga íz pravichne kastige zbog nyegvoga vu vugodnozti y v-obilnozti zprevodyenoga sívlenya bila je nyemu proshnya zkratchena. *Szinko*, rekel je Abraham k-nyemu: *Zmiszli sze, ti szî sze dobra vsil vu sívlenyu tvojem, Lazar pako zlà, vezda nashel je on batrivozt, ti pako muku.* (Ibidem.) Bogatush josche jedenput proszil je Abrahama, y rekel k-nyemu: *O Otecz! tak proszim te konchemar, poshli Lazara vu hisu Otcza môga; ar imam josche pèt bratov siveh, da nye naj opomene, da sze pobolshaju, da ovak ovomu meztu muk, vu kojem ja nahadyam sze, sze vugneju.* Ali Abraham izkratil mû je y ovu proshnyu, y odgovoril mû: Koja vezda od mene potrebujesh, ova za blasenztvo tvojeh bratov nészu potrebna; *oni imaju Mojsesha y Proroke — ako oni Mojsesha y Proroke neposzluhneju, tak y ovomu vérüvali nebudû, koj od mertvéh bi sze ztal.* (Ibidem.)

Dragi! ja nedvojim, da vi íz ove zkrovnozti pune prizpodobe nashega Odkupitelya tak Czily vashega prebivanya na zemlyi, kak y z-ovem zjedinyenu platchu, ali kashtigu, koja nasz jednoch tam chaka, prevídeli nebi. Mi nészmo vu ovem szvétu ztvorjeni, da bogati poztanemo, na chazti podignemo sze, y vu vuhkochi y v-obilnozti dneve sívlenya nashega potepemo, nego da Bogu szlusimo, nyemu pokorni y podlosni jeszmo da nyegve szvète zapovedi obdersavamo, y nyegvu vo-

lyu tak vu szrechi kak y vu neszrechi vérno ízpunimo. O nasz szrechne! ako Czilyu ovomu odichenomu vszako vreme primerno sivemo! mi budemo, poklamkam ovde na zemlyi pobosnomu Lazaru na zpodobu Bogu szlusili jeszmo, takaj jednoch z-nyim vu naruchaju Abrahama vekomu pochivali, gde metemtoga hmanyi z-bogatushem vu peklu neizpiszlyive muke terpeti budu morali. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki, iz kojeh Bogu verno szlusiti moramo

Bog anda moji Dragi! nasz je ztvoril, da nyemu szlusimo, y jednoch zvelicheni poztanemo. Nut kulike zroke nahadyamo vre vu iztom Bogu, da ovomu Czilyu ztvarjanya primerno sivemo, ar ako mi Bogu szlusimo, tak szlusimo mi najvekshemu, najbolshemu Gozponu; On je Gozpon neba y zemlye, on je Kraly vszeh kralyev; on je ladavecz czeloga szvéta, pred kojega tronushem vszi dùhi nebezki na szvoja lícza padaju; pred kojega shibum vszi Kralyi zemlye derhtaju, pred kojega velikochum vszi velikashi szvéta prah y nikaj nészu. Szudite vezda íz ove velikoche ovoga Gozpona, kulika dusnozt nasha je, da nyemu szlusimo. Vre vu hipu, kada on nam nashe bitje dal je, zaszadil je vu dushu nashu one vnogo znamenujuche rechi: *Szamo Gozponu, Bogu tvojemu, vklanyal sze budesh, y nyemu szamomu szlusil.* (Matth. 4.)

On anda pochemshi od narodyenye nashega òdluchil je nasz za szvoju diku, y za szvoju szlusbu. Ova dusnozt je anda tak ztara, kak y nashe bitje, nam tak laztovita, kak nashe sívlenye. K-tomu jeli né to bila na szvetem kerztu, gde na nyegvu szlusbu nasz zavezali jeszmo? Jelì neszmo obechali, da dusnozti y chazt

jednoga szluge Bosjega vszigdar zpunili budemo? Tak je, mi szmô to obechali, mi szmô nyegvi szlusbi nasz szame na zalog dali. On je nash najvekshi Gozpon, mi szmô nyegvi szlusbeniki.

Pridajmo josche to, da ov veliki Gozpon zkupa najbolshi, naj dobrotivneshi Gozpon je! Mi poszlujuchi za szvét aldujemo nashe jakozti, y potroshimo nashe sívlenye; ter kak nasz naplatcha szvét? Ah! k-vnogem, koji zverhu nyegve nevérnozti sze saloztiju, z-Duhom szvetem rechi bi mogli: *Vi ztê vnogo szejali, y malo sèli.* (Haggae 1.) Kuliki trudi vnogiput pri szlusbi szvéta prepoznaju sze? Kuliki chizto nigdar, ali szamo zlo naplachaju sze? — Ali pri szlusbi Boga nebiva ovak; od Boga vsza zpoznaju sze, od nyega vsza primeju sze, y obilno naplatchaju sze. Pred nyegvemi ochmi nikaj ne oztana zkrito; nyegve dareslyive ruke nikaj nepuztiju prez platche, on ne naplatchuje számo zmosne y velike chine szvojeh muchenikov, nego on naplatchuje takaj najmenshe chine, koje vérni vu nyegvem imenu zvershavaju, z-vekivechnum platchum.

Kulika dika, kulika szrecha je anda to za nasz Dragi! da jednomu tak velikomu, tak dobromu Gozponu szlusiti moremo? Z-kulikum lyubavjum, z-kakvem szvètem veszeljem moramo nyemu szlusiti; z-kulikum marlyivoztjum moramo vsza nasha mishlenya y vsze nashe zkerbi, vsza giblenya nashega szerdcza, vsze hipe nashega sivlenya nyegvoj szlusbi alduvati! — O Bose! ja hochu anda od vezda tebì szlusiti, ja hochu tvoje zapovedi vszigdar verno izpuniti, ja hochu tvoju szvètu volyu z-veszeljem zvershavati; doztojaj szamo neztalnozt moje volye z-tvojum miloztchum objachiti, da tvojoj szlusbi z-nepremerlyivum vernoztjum alduvati sze morem. Amen.

NÀVUK 6.

Od drugoga y trejtoga kotriga Vère.

Od bosanstva, prijetja y narodyenya Jesusha.

PITANYE 1.

Kak sze izgovarja drugi kotrig vérè?

Izgovarja sze ovak: Ja verujem vu Jesusha Kriztusha szina nyegvoga jedinogá Gozpona nashega.

Razláganye.

Vre zadnyiput vam povedal jeszem, moja Detcza! da Bog za oszlobodyenye zaverseneh lyudih jednoga Mesziasha iliti odkupitelya obechal y do doshezlka Jesusha Kriztusha nepreztancze nazveztchati dal je. Ova obechanya y prorochanztva chtejemo mi vu szvètom piszmu ztaroga zakona. Vi budete vezda vre znati hoteli, jeli ov odkupitely doshel je, y gdo on je? Ar nikaj szî bolye nemremo selyetì kak odkupitelya. Miszlite szî, da vi od divjih lyudíh vu szusanztvo bi bili odpelyani, ali da y na iztu szmert van bi bili poztavlyani, jeli vi nebudete selyeli jednoga Odkupitelya, y nyega poznati terszili sze? Nut odkupitely bil je odluchen, da nasz od

1. Da Mesziasha poznamoje potrebno y vrednq.

szusanztva duha peklenzkoga, y od vekivechne szmerti odkupi, on imal je nasz detczu Bosju y odvetke sivlenya vekivechnoga vchiniti; kak drag y poznanya vreden mora anda on nam biti! Tak je moja Detcza! vi nyega danasz poznati navchili sze budete.

2. Mesziash je Bog.

Kajti gréh jedno zbantuvanye Bosanzko, y zato neizmerno veliko zlo je, tak nasz niti Angel, niti chlovek od ovoga odkupiti né mogel; ar niti Angeli, niti lyudi nemaju neizmernu jakozt. Bog szam po Prorokih dal nam je za razmeti, da szam doshel, y nasz zvelichil bude. *Bog szam*, veli Izaiash Prorok: *doshel bude*, *y vasz zvelichene vchinil.* (Isaiae 35.)

3. Jesush Kriztush je jedinorodyeni szin Bosji.

Y vu iztini pred jezero oszem zto trideszet y devetemi leti, poklamkam szvét vre chetiri jezera let ztal je, rodil sze je chlovek, koj Jesush Kriztush zval sze je. Mi znamo pripovedanye nyegvo íz szvètoga piszma novoga zakona. Ov bil je jeden chizto oszebujni chlovek; ar pri nijednem chloveku nészu sze josche tulika chùda dogodila, kak pri nyém, kak vre chuli budete. On szam izdal sze je za szina Bosjega; y potverdil szvoje rechi z-chudóchini. Mi iztina je, jeszmo takaj Szini Bosji, ali szamo najeti po miloztchi; da pako nemiszlimo, da Jesush Kriztush takaj szamo jeden najeti szin, nego da on praví szin Bosji je, tak nyemu vu szvètom piszmu bosanzke laztovitozti, bosanzki nakloni pripishuju sze. Szveti Pavel pripishuje nyemu vszamoguchnozt, ar on veli: *da vsze ztvari po Jesushu Kriztushu vchinyene jeszu.* (Coloss. 1.) On pripishuje nyemu bosanzkoga

naklona, kada veli: *da pred imenom Jesusha vszą kolena pregibati sze imaju.* (Philipp. 2.) Jesush Kriztush anda vu iztini je jedinorodyeni Szin Bosji, kajti nyemu ne szamo Ime jedinorodyenoga szina Bosanzkoga, nego takaj Bosanzke laztovitozti y nakloni pripishuju sze.

Metemtoga Jesush Kriztush néje szamo jedinorodyeni szin Bosji, anda pravi Bog, nego on je y chlovek zkupa. On néje nikakvo izlichno télo, nego jedno pravo chlovechanzko télo na sze vzel. *Rech je télom poztala*, veli szveti Evangelista Janush, *y prebivalo je vu nami.* (Joann. 1.) On vzel je jednu pravu chlovechanzku dushu; ar Kriztush szam veli na gori olivetanzki: *moja dusha je turobna do szmerti.* (Matth. 26.) Kriztush anda je takaj pravi chlovek, y zato oziva on szam szebe vnogiput szina chlovechjega; kakti Bog je on od veka, Chlovek pako je on vu vremenu poztal. 4. *Jesush Kriztush je Bog y chlovek zkupa.*

Okoprem pako vu Kriztushu dve narave jeszu, bosanzka y chlovechanzka, pokehdob on Bog y chlovek zkupa je, tak vendar je szamo jedna oszoba vu Kriztushu, kajti szamo jeden Kriztush je. Y to druga bosanzka oszoba, Szin, ne pako Otecz ali Duh szveti, je vu Kriztushu Chlovekom poztala; ar Jesush Kriztush szin Bosji oziva sze. Nadalye, vu Kriztushu je bosanzka narava z-chlovechanzkum zjedinyena, ali né zmeshana, kak morebiti voda z-vinom zmeshajushe, kak berse ova zjediniju sze; nego kakgoder zlato vszigdar chizto zlato oztaje, takaj vu jedni zemlyeni poszùdi, ovak oztala je takaj bosanzka 5. *Szamo jedna je oszoba vu Jesushu, ali dve chizto nezmeshane narave.*

narava chizta y nevrasena pri zjedinyenom chlovechanztva. Zadnich moramo rechi: *Szin Bosji je za nasz vumerl;* ali mi moramo po tom razmeti, da poleg chlovechanzke narave, ar bosanzka je nevmertelna. Mi moremo rechi: *Kriztush je vszamoguchi, vekivechni.* Ali mi moramo po tom razmeti poleg bosanzke narave; ar chlovechanzka je szlaba y vmertelna.

6. *Jesush je obechani odkupitely. Y pravi Jesush Kriztush oziva sze.* Jesush Kriztush je obechani Mesziash, iliti nash zvelichitely y odkupitely; ar mi szamo Proroke y pripovedanya Jesusha Kriztusha naj chtejemo, tak zpoznali budemo, da vsza vu nyim zpunyena jeszu, koja Proroki od Mesziasha nazveztili jeszu. Jesush znamenuje tuliko, kak zvelichitely. Po Jesushu je nam zvelichenye vchinyeno, kada on nasz od krivnye, od kashtige greha, y od vekivechne szmerti oszlobodil je. Ovo pokasuje nam zvun vnogéh drugeh piszczev Angel, kada Josefu od Marie matere Jesusha rekel je: *Ona porodila bude szina, y budesh ime nyegvo zval Jesush; ar on hoche lyudztvo oszloboditi od gréhov nyihoveh.* (Matth. 1.) Zato Jesush Zvelichitely imenuje sze. Jesush takaj Kriztush, tojezt namazani, imenuje sze; kajti szvèti Peter vu chinih Apostolzkih veli: *da Bog Jesusha nazarenzkoga z-Duhom szvetem, y z-krepoztjum namazal je.* (Actor. 10.)

7. *Jesush Kriztush je nash Gozpon, Zapovednik, y navuchitely.* Jesush Kriztush je takaj nash Gozpon. Kada mi kakvo dugovanye napravimo, ali kupimo, tak szmo zverhu ovoga Gozpon, Ali nut Otecz nebezki je vsze ztvari po Jesushu Kriztushu ztvoril, Jesush Kriztush takaj z-czenum kervi szvoje nasz je prikupil,

mi szmò anda chizto nyegovi, y on je nash Gozpon. Gozpon more szlugom szvojem, anda more y Jesush Kriztush nam zapovedati. On nam y vu iztini dal je novoga zakona, iliti nove zapovedi vére, dersany, y Shakramente; zato je on takaj nash zapovednik, y navuchitely. Vezda anda znate, draga Detcza! gdo Jesush Kriztush je. *On je* najmre *jedinorodyeni Szin Bosji, Bog, y chlovek zkupa, nash Gozpon, Zapovednik, y Navuchitely.*

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja drugi kotrig vére? — Kak dugo je Bog dal od Mesziasha prorokuvati? — Do chijega dosheztka? — Vu kojeh bosanzkih knîgah chtejemo mi prorochanztva od jednoga Mesziasha? — Kak sze zove szvèto piszmo pred dosheztkom Jesusha Kriztusha popiszano? — Ako ti od divjih lyudih bisze vlovil, kaj bi ti selyel? Ali ako ti na szmert bi bil obszudyen, kaj bi szi ti selyel? Od chesza imal je nasz Mesziash odkupiti? od kakvoga szusanztva? — Od kakve szmerti? — Je dosheztek Mesziasha za selyeti bil? Zakaj? Kaj szî ti tvojemu odkupitelyu dusen? Jeli morebiti on tebi zahvaliti sze ima? — Morashli ti tvojega odkupitelya poznati navchiti sze? Zakaj?

Vu kojéh sz. knigah chtejemo mi prorochanztva od Mesziasha?

2.

Jeli bi mogel nasz Angel ali chlovek od gréha odkupiti? — Koga zbantujemo mi po

Je Mesziash Bog?

gréhu? Je Bog neizmeren? Kak velik je anda gréh? Jeli gréh potrebuje od nasz jednu neizmernu zadovolyschinu? Zakaj? — Imali Angel ali chlovek neizmernu jakozt? — Zakaj nebi nasz mogel niti Angel niti chlovek od gréha odkupiti? — Gdo ima neizmernu jakozt? Y kaj veli Izaiash, gdo bude doshel nasz zvelichene vchiniti? — Jeli je Mesziash Angel, ali szam chlovek? — Zakaj Bog? —

3.

Je Jesush Kriztush jedinorodyeni Szin Bosji?

Pred kulikemi letmi je Jesush Kriztush rodil sze? Koje leto vezda pishemo? — Kak dugo je szvet vre ztal, kada Jesush rodil sze je? — Iz kojeh knig znamo mi pripovedanye od Jesusha Kriztusha? — Kak sze zove szveto piszmo koje po dosheztku Jesusha popiszano je? — Jeszu sze pri kêm tulika chùda pripetila, kak pri Jesushu Kriztushu? — Za chijega szina izdal sze je Jesush Kriztush? — Po chem podtverdil je on szvoju rech? — Nészmoli y mi szini Bosji? — Tak szmô anda Jesushu K. jednaki? — Jeszmo mi naravzki ali po miloztchi vchinyeni szini Bosji? Je Jesush Kriztush takaj najeti szin Bosji? Nego kakov? — Zakaj nészmo anda Jesushu Kriztushu jednaki? — Zakaj oziva sze Jesush Kriztush vu szvètom piszmu jedinorodyeni szin Bosji?. — Jeli sze Jesush Kriztush szamo szin Bosji oziva? — Kakve laztovitozti, kakvi nakloni sze nyemu pripishuju? — Je vszamoguchnozt jedna bosanzka laztovitozt? — Y kaj veli Pavel: po chem szû vsza ztvorjena? Kakva bosanzka laztovitozt pripishuje sze ovde Jesushu? Zakaj vszamoguchnozt? — Y kaj veli nadalye Pavel; pred chijem ime-

nom imajusze vsza kolena prignuti? — Kakov naklon sze anda nyemu pripishuje? — Zakaj bosanzki? —

4.

Je Jesush Kriztush pravi chlovek zkupa?

Jeli je Jesush Kriztush szamo Bog? Nego gdo josche? — Jz chesza je szlosen chlovek? Je imal Kriztush pravo télo chlovechanzko? Y jednu pravu dushu? Kaj veli sz. Janush Evang. kaj je rech Bosja poztala? — Zakaj je imal anda Kriztush jedno pravo télo? Kaj je rekel Kriztush na gori olivetanzki od szvoje dushe? — Je imal Kriztush takaj jednu pravu chlovechanzku dushu? Zakaj? — Zakaj je Kriztush Chlovek zkupa?

5.

Kuliko je vu Kriztushu naravih, y kuliko oszobih?

Kuliko je vu Kriztushu naravih? Je on szamo Bog? Gdo josche? — Jeszu takaj dve oszobe vu Kriztushu? Zakaj je szamo jedna oszoba vu Kriztushu? Jeli szû dva Kriztushi? Jeli je perva, ali trejta bosanzka oszoba chlovekom poztala? — Kak sze imenuje druga bosanzka oszoba? — Chiji szin imenuje sze Kriztush vu szvetom piszmu? — Koja oszoba je anda Kriztush? — Je bosanzka y chlovechanzka narava vu Kriztushu zjedinyena? — Jeszu ove takaj zmeshane? Zakaj ne? Moreli bosanzka narava gorsha poztati? Jeli nebi ona mensha y gorsha poztala, ako ona z-chlovechanzkum zmeshana bi bila? — Jeli zlato neoztaje chizto zlato takaj vu zemlyeni poszudi? Jeli oztaje bosanztvo nevraseno takaj pri zjedinyenom chlovechanztvu? — Jeli skodi vtelovlenye bosanztvu? Zakaj ne? — Moremoli rechi, szin Bosji je vumerl? — Moreli bo-

sanzka narava vumreti? — Kak moremo anda rechi: Szin Bosji je na krisu vumerl? — Jeli szin Bosji né takaj naravu chlovechanzku na sze vzel? — Moremoli takaj rechi: Kriztush je vszamoguchen? — Jeli né Kriztush chlovek? Kak moremo anda rechi: Kriztush je vszamoguchen? Ima Kriztush szamo jednu chlovechanzku naravu?

6.

Je Jesush Kriztush obechani Mesziash? Zakaj sze on Jesush, y Kriztush imenuje?

Vu kem szû sze nazveztchenya prorokov izpunila? — Gdo je obechani Mesziash? Zakaj Kriztush? — Kak znamo pako, da prorochanztva vu Kriztushu zpunyena jeszu? Ako jedino pripovedanya od Jesusha Kriztusha chtejemo? — Kaj znamenuje Jesush? — Zakaj Jesush imenuje sze Zvelichitely? — Kak sze Jesush josche imenuje? Zakaj sze Jesush takaj Kriztush tojezt namazani imenuje? Kaj veli sz. Peter, z-chem je nyega Bog namazal?

7.

Je Jesush Kriztush nash Gozpon zapovednik y navuchitely?

Kada ti kakvo dugovanye kupish, jeszi ti Gozpon onoga dugovanya? — Z-chem nash je Jesush Kriztush odkupil? — Je Jesush Kriztush nash Gozpon? Zakaj? — Moreli nam nash Gozpon zapovedati? — Je nam Jesush Kriztush novi zakon dal? — Je Kriztush nash zapovednik y navuchitely? Zakaj? — Gdo je anda Jesush Kriztush? —

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi trejti kotrig vere?

Razláganye.

Trejti kotrig vére izgovarja sze ovak: *koj je prijet od Dùha szvètoga, rodyen od Marie Devicze.* Odvetki Adamovi vchinili szû tulike gréhe, da Bog po ztrashni povodnyi vsze lyudi zvun Noema, y nyegovih potopil je. Ali takaj poszlednyi Noema opali szû vu veliki gréh bolvanztva. Ovde zebral szi je Bog jednoga pobosnoga chloveka Abrahama za szvoju szlusbu, ovoga je szegurnoga vchinil, da íz nyegvoga plemena obechani Mesziash izhadyal bude. Abraham rodil je Izaaka, y Izaak Jakoba. Ov Jakob dobil je od Boga ime *Izrael.* On imal je dvanaizt szinov, íz oveh jeszu Izraelczi, iliti dvanaizt pokolenya izraela izishla. Jakob prorokuval je, da od nyegvoga szina Juda jedno pokolenye, y íz ovoga pokolenya Mesziash izhadyal bude. Ravno ovo izto obechanye vchinil je potlam Bog Davidu, velikomu Kralyu íz pokolenya Jude, íz chijega plemena potlam Maria mati Jesusha bila je. Od ovud odperto videti je, da Jesush Kriztush íz szémena Abrahamovoga, íz pokolenya Jude, y íz kralyevzkoga plemena Davidovoga izhadya.

1. Jesush Kriztush izhadya iz széмена Abrahamovoga, iz pokolenya Jude, y iz plemena Davidovoga.

K-Marii vu varash Nazareth poszlal je Bog Angela Gabriela z-glaszom, da ona Jesusha od Dùha szvètoga prijela bude; y ona zanoszila je od Dùha szvètoga. Szin Bosji je anda po krepozti Dùha szvètoga vu télu Ma-

2. Maria prijela je Jesusha od Dùha szvètoga. Od ovud, iz-

hadyajuche szlèdi. rie chlovekom poztal; zato veli drugi kotrig vere: *koj prijet je od Dùha szvètoga.* Kaj pako od ovud szledi, detcza draga? Od ovud szledi, da Maria pred porodom, vu porodu, y po porodu divojka oztala je; kajti ona od Dùha szvètoga obztertą bila je. Od ovud szledi, da Jesush kakti Bog otcza nebezkoga, kakti chlovek pako nikakvoga Otcza imal néje. Od ovud szledi, da Josef zaruchnik iliti mùs Marie szamo odhranitely Jesusha Kriztusha bil je; zato veli szvèto piszmo: *Jesush za szina Josefovoga dersan je bil.* (Luc. 3.) Od ovud szledi, da Jesush kakti Bog né imal mater, kakti chlovek pako imal je mater szvoju, prechiztu Deviczu Mariu. Od ovud szledi zadnich, da Maria pravo Mati Bosja imenuvati sze more. Ne, kak da Jesush szvoju bosanzku oszobu y ime od Marie bi imal, nego kajti ona nyega, koj Bog y chlovek zkupa je, poleg chlovechanzke narave porodila je.

3. *Narodyenye, obrezavanye, y alduvànye Jesusha.* Jesush, iztina je, prijet je vu Nazarethu, ali porodyen je vu jedni staliczi vu Bethlehemu; ar Maria y Josef, koji ravno onda na popisz vu Bethlehem putuvati jeszu morali, zbog vnosine lyudztva ztana vu hisi dobili nészu. Komaj bil sze je Jesush narodil, tak Bog dal je narodyenye nyegvo po Angelu paztirom, y po zvezdi trem mudrem od izhoda nazveztiti. Paztiri, y takaj mudri, koje szvète tri Kralye ozivamo, doshli szû, vklanyali sze detetu, y tri mudri àlduvali szû zlato, temjan y mirhu, tojezt plemenitu màzt. Oszmi dan po narodyenyu bilo je dete obrezàno, y nyemu ime dano Jesush. Za cheterde-

szetemi dnevi pako bil je Jesush vu Czírkvi Jeruzalemzki alduvan, y Maria ochiztchena.

Poklamkam Herodesh Kraly bibil zachul, da Jesush kakti novi Kraly sidovzki rodil sze je, tak izkal je nyega vmoriti: ar on nikakvoga novoga kralya sidovzkoga terpeti né hotel. Ali na zapoved Bosju vzel je Josef déte y mater nyegovu, y pobegel vu Aegyptush. Metemtoga dal je vendar Herodesh vszu drobnu detczu zkonchati. Za nekulikemi léti doshel je Jesush íz Aegyptusha vu Galilaeu vu varash Nazareth, gde on szvojem ztareshem podlosen bil, y vu mudrozti, miloztchi y dobi pri Bogu y pri lyudeh raszel je. Vu dvanaiztem letu dobe szvoje íshel je on z-szvojemi ztareshi vu Jeruzalem, y ovde nyim zginul je, gde za tremi dnevi zopet nyega navuchajuchega vu Czirkvi nashli jeszu. 4. *Detinztvo, y mladozt Jesusha.*

Trideszet let sivel je Jesush zkrito pri szvojeh ztaresheh. Metemtoga pochel je vre Ivan kerztitely kakti napervo poszlan od Boga nazveztchati pokoru, y szerdcza lyudih pripravlyati k-nàvuku Jesusha Kriztusha. Jesush Kriztush szam dal sze je od Ivana kerztiti, pri kojega kerztu Dùh szvèti vu zpodobi goluba ízkazal sze je, y glasz Otcza íz oblakov chul sze je: *Ovo je szin moj predragi, vu kojem szêm sze jako vdobrovolyil.* (Matth. 3.) Zatém poztil je Jesush cheterdeszet dnevov y cheterdeszet nochih, y pochel je vu trideszetem letu navuchati. Tri leta prodekuval y navuchal je Jesush, y podtverdil szvoje navuke z-chudochini, nàjel vuchenikov, y zebral szîzmed oveh dvanaizt Apostolov, ter poka- 5. *Ochitno sivlenye Jesusha.*

ral hmanyochų y bludnozti, vu oztalem izkazal sze je vzigde dobrochinechega.

Razgovori.

1.

Iz kojega pokolenya, y iz kojega plemena izhadya Jesush?

Kak sze izgovarja trejti kotrig vére? — Kaj je Bog obechal Abrahamu? Gdo iz nyegvoga szémena izhadyati ima? — Chiji szin je bil Izaak? y chiji szin je bil Jakob? — Kuliko szinov je imal Jakob? — Odkud izhadyaju anda dvanaizt pokolenya Izraela? — Kaj je prorokuval Jakob, iz kojega pokolenya izhadyal bude Mesziash? — Iz kojega pokolenya bil je David kraly? — Gdo íz nyegvoga plemena izhadyati ima? — Jeli je Maria mati Jesusha takaj bila iz pokolenya Jude? Y íz plemena Davidovoga? — Iz kojega pokolenya, y íz chijega plemena bil je anda Jesush? — Zakaj sze Jesush tulikoputi szin Abrahamov y Davidov imenuje? Jeli on íz plemena oveh izhadya?

2.

Od koga je Maria Jesusha prijela, y kaj szledi od ovud?

Gdo je Marii nazveztil, da ona mati Bosja poztati ima? — Kaj je rekel Angel, od koga ima Maria Jesusha prijeti? Od koga je anda Maria Jesusha prijela? — Jeli je imal Jesush kakti chlovek Otcza? — Jeli né bil Josef zaruchnik Marie, Otecz Jesusha Kriztushą? — Jeli veli szvéto piszmo: *Jesush bil je szin Josefov*, ali Jesush bil je za szina Josefovoga stiman? — Zakaj je anda szveti Josef szamo odhranitely Jesusha Kriztusha? — Je Jesush pako kakti Bog imal Otcza? Je

Jesush kakti Bog imal takaj mater? — Koga je imal Jesush kakti chlovek za szvoju mater? — Je Kriztush od Marie imal szvoje Bosanztvo? Nego zakaj sze vendar Maria mati Bosja imenuje?

3.

Kaj sze je pri porodu Marie dogodilo?

Gde je Maria Jesusha porodila? — Gdo je nazveztil narodyenye Jesusha Kriztusha paztirom? — Po chem nazveztil je Bog narodyenye Jesusha trem mudrem od izhoda? — Jeszu sze ovakva chùda pri narodyenu drugeh lyudih takaj dogodila? — Kaj pokasuju anda chùda pri narodyenyu Jesusha vchinyena? Da on Mesziash, da on Bog néje? — Jeszu oni tri mudri od izhoda doshli? — Kaj szû oni Jesushu alduvali? — Kada je Jesush obrezavan? Kada alduvan vu Czírkvi? —

4.

Kak sze je Herodesh zadersaval, y kak je Jesush kervolochnozti Herodesha vugnul sze?

Jeli je y Herodesh Jesushu vklanyati sze hotel? Nego? — Zakaj je Herodesh Jesusha na szmert izkal? — Jeszuli oni tri mudri od izhoda Jesusha kakti kralya sidovzkoga izkrichali? Jeli je Herodesh novoga kralya sidovzkoga terpeti hotel? — Kam je Josef odishel z-detetom? Kaj je pako Herodesh vchinil? — Jeli je Josef namirom vu Aegyptushu oztal? Kam je Josef z-detetom íz Aegyptusha odishel? — Na chiju zapoved ishel je Josef íz Aegyptusha? — Kak sze je Jesush zadersal proti szvojemi ztareshem vu szvojem detinztvu? Vu chem je on napreduval pri Bogu 'y pri lyudeh? — Kaj je on vchinil znanya vrédnoga vu szvojem dvanaiztem létu? — Gde szû nyega ztareshi nyegvi nashli?

5.

Kak sze je Kriztush pripravil k-szvojemu navuchanyu?

Kak sze je zval predhodnik Jesusha Kriztusha? — K-chemu je pripravlyal Ivan szerdcza lyudih? K-chijem nàvukom? — Zakaj sze anda Ivan kerztitely *predhodnik Jesusha Kriztusha* imenuje? — Jeli sze dal Jesush takaj od Ivana kerztiti? — Gdo sze je ovde izkazal vu zpodobi goluba? — Chiji glasz chulsze je iz neba? Y kaj je rekel glasz Otcza? — Kak dugo je Jesush poztil vu puztchini?

6.

Kak sze je Jesush zadersaval vu szvojem navuchanyu?

Vu kojem letu dobe szvoje pochel je Jesush navuchati? — Kak dugo prodekuval y navuchal je Jesush? — Po chem podtverdil je Jesush szvoje nàvuke? — Jeli je Jesush takaj vuchenike najel? — Kuliko je zebral Apostolov? — Kaj je Jesush pokaral? Iztinitozt y krépozt? — Kak sze je vu oztalem izkazal proti lyudem?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Moj sesh oszlobadya lyudztvo Izraelzko iz szusànztva.

Ja szêm vam vre pripovedal, kak chudnovito Bog Mojsesha zebral je, da detczu Izraela iz faraonzkoga szusanztva oszlobodi. Mojsesh zaizto odishel je, ztupil vu dvor kralya Faraona, y rekel nyemu: *Ovak veli Gozpon, Bog Izraela, odpuzti moje lyudztvo, da ovo meni vu Puztchini alduje.* (2. Lib. Mojs. 5.) Metem-

toga kaj je odgovoril Kraly: *Gdo je ov Gozpon*, rekel je on: *kojega zapovedjam ja podlositi sze, y lyudztvo Jzraelzko odpuztiti moram: ja nikaj neznam od takvoga Gozpona, ja lyudztvo izraelzko neodpuztcham.* (Ibidem.) Mojsesh, koj vezda nove zapovedi od Boga zadobil je, odishel je drugoch k-Faraonu nyemu povedati, da on lyudztvo izraelzko iz szvojega szusanztva naj odpuzti. Y poklamkam y ovo potrebuvanye poszluhnyeno bilo néje, tak vchinil je on, po Bogu nyemu podelyenem daru, naj zmosnesha chuda. On obernul je na jeden put shibu szvoju na kàchu, y ovu zopet na shibu; on obernul je z-ove izte shibe vudarczem vsze vode y potoke ove dersave na kerv, tak da od oveh niti lyudi niti marha piti né mogla, y ribe vu oveh zkvarile sze jeszu.

Drugi put napunil je vsze z-jednum neizmernum vnosinum sàb, pusev, y drugeh nesznag, dapache zpogibelnemi betegi, koji lyude y sivinu vmarjali jeszu; z-ztrahovitum tuchum, z-tmiczum trapil je Mojsesh Aegyptusha, szamo da Faraona gene, da lyudztvo odpuzti. Vkrotyen od oveh kastig Gozponoveh odpustil je najzadnich Jzraelcze iz svoje dersave, y Mojsesh po jednem prediduchem vidlyivem oblaku, y ognyenom ztupu po puztchini zapelyal je nye vu obechanu zemlyu Kanaan.

Dragi! Gdo nevidi vu Mojseshu lepoga kipa nashega bosanzkoga Odkupitelya; zmiszlite sze szamo, chiji szusni vi po grehu perveh lyudih poztali jezte? Ah, vi dozpeli zte bili vu szusanztvo duha peklenzkoga, koj vasz na zpodobu jednoga tverdokornoga y ogrutnoga Faraona zvezane dersal je. Bog najzadnich szmiluval sze je vam, y poszlal je iztoga szvojega jedinorodyenoga Szina vu szvet, da vasz iz ovoga szusanztva odkupi. Ov doshel je, y kajti szvet nyegvomu poshilanyu veruvati y zaufati sze ne hotel. vchinil je on prevelika chuda, da

najzadnich szveta vputi, da on veliki prorok je kojega Bog za odkupiti szvoje lyudztvo poszlal je. Veszelte sze anda, y radujte sze da Jesush vu iztini vash odkupitely y zvelichitely je. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Chùda, koja pri narodyenyu Jesusha vchinyena jeszu, szvedochiju, da Novorodyeni pravi Mesziash bili mora.

Kak velika y oszupnényà vredna jeszu chùda, koja pri narodyenyu Jesusha dogodila sze jeszu. Vréme bilo je doshlo, da Maria techaja devet meszecz, vu kojeh ona Jesusha noszila, izpunila je; ona porodila je nyega takaj vu szredini nochi, y to vu jedni staliczi, kajti ona zkupa z-szvojem musom Josefom vu Varashu Bethlehem nikakvoga ztana vishe né dobila. Poklamkam nyega bi bila porodila, tak pleniczami obvitoga polosila gâ je vu jaszla. Kak mirno y prez stropota ovo narodyenye dogodilo sze je, tak vendar kakti najveksha novina taki obznanyeno bilo je.

Sziromaski y priproztipaztiri, koji na polyu z-szvojum chredum bili szû, jeszu pervi bili, kojem Bog narodyenye Szina szvojega po Angelu nazveztil je. *Nut*, rekel je on od jedne velike szvetlozti obztert, koja y nye obzterla je, *nut veliko veszelje nazveztcham vam, koje vszemu szvètu pripetilo sze je, ar sze denesz narodil Zvelichitely, koj je Kriztush Gozpon, vu varashu Davidovom. Y ovo vam bude za znamenye: hochete najti Dete z-pleniczami obvito, y vu jaszlih poloseno.* (Luc. 2.) Vu iztom hipu, kak je to Angel zgovoril, poztala je velika vnosina nebezkih sheregov hvalecheh Boga, y gvorecheh: *Dika Bogu navisznè, y mir lyudem na zemlyi, koji szu dobre volye.* (Ibidem.) Paztiri, koji zverhu

pripetchenya ovoga kruto jako preztrashili szû sze bili, govorili szû med szobom: *hodmo vu Bethlehem.* Shetuvali szû anda hitro, y nashli szû Mariu y Josefa, y Dete poloseno vu jaszlih, y zpoznali szû, da vsze tak iztinito pripetilo sze je, kak je nyim od Angela nazveztcheno. Povernuli szû sze zatem paztiri k-chredi szvojoj, ter hvalili y dichili szû Boga za vsza, koja szû chuli, y videli.

Ali narodyenye Jesusha néje bilo szamo po Angelu paztirom vu meztu, nego takaj po zvezdi, koja na nebu izishla je, poganinom nazveztcheno. Ovu zvezdu med oztalemi videli szû tri lyudi vu izhodu, koje mudre ozivamo. Oni videli szû ovu zvezdu, y Bog razszvetil je nye, ter dal nyim za zpoznati, da ona narodyenye Jesusha Kriztusha novoga Kralya sidovzkoga pelduje. Zato hitreli szû izkati ovoga, kojega zvezda je nazveztila. Doshli szû oni po pelanyu chudnovite zvezde pred nyimi iduche, y nyim puta kazuche vu Jeruzalem; ovde neztalo je pred nyimi zvezde, ne pripetcze, nego po naredbi Bosjoj, koj po zkrivenoj zvezdi hotel je, da Mudri ovi vu Jeruzalemu za mezto narodyenya Kralya sidovzkoga naj zezvedaju, da ovak Herodeshu y Piszmoznanczem ochituvano bude, da sze je zaizto Meszijash narodil; y tak pripetilo sze je: Mudri od izhoda zpitavali szû povszud, gde bi sze kraly sidovzki narodil bil. Herodesh kraly preztrashil sze je zverhu ovoga pitanya, zebral zkupa taki vsze Aldovnike y Piszmoznancze, ter zezvedal od nyih, gde bi sze Kriztush bil narodil. Poklamkam ovi nyemu bi bili povedali, da vu Bethlehemu dersavi sidovzki, tak puztil je Mudre oditi. Komaj bili szû iz Jeruzalema odishli, tak zopet ishla je zvezda pred nyimi do Bethlehema, gde ona zverhu stalicze, vu kojoj sze Jesush narodil je bil, mirno ztala je. *Oni vleznuli szû v-nuter, y nashli szû dete z-Marium Materjum nyegovum, opali szû na kolena szvoja, y vklanyali sze nyemu.* (*Luc.* 2.)

Dragi! kaj hocheju chuda ova, koja pri narodyenyu Jesusha vchinyena jesau, drugo rechi, nego da Jesush, koj ovde iz Marie devicze vu jedni staliczi vu Bethlehemu rodil sze je, pravi Mesziash biti mora. O kulika detcza od kralyev y Czeszarov jeszu sze vre rodila, ter vendar nesze nikakov Angel, nikakva zvezda na Nebu pokazala, niti nikakvi Mudri od izhoda doshli. — Verujte anda tverdno, da Jesush on od Boga obechani Mesziash, tojezt Odkupitely y Zvelichitely je; terszite sze ali takaj vashu véru po jednem kerztchanzkem sivlenyu sivu vchiniti, da ovak vasz odkuplenya nyegvoga vredne vchinite. Amen.

III. Dekànchanye Nàvuka.

Velikocha lyubavi Bosanzke vu zkrovnozti vtélovlenya.

Kak velika néje lyubav, koju nam Szin Bosji po zkrovnozti szvoga vtélovlenya izkazal je! Vi znate, Dragi! y vasz to véra vuchi, da pervi chlovek, poklamkam zagreshil je, ne szamo szebe, nego y nasz vu najvekshu neszrechu porinul je. Od onoga vrémena bilo nam je Nebo zaperto, y mi bili szmô na szmert, na vremenitu y na vekivechnu szmert obszudyeni. Zaizto jeden saloztni y turobni ztalish lyudih. Ali hvala, neizmerna hvala naj bude dobroti nashega Boga, kojega miloztcha ravno onde, gde prekershenye preveliko bilo je, takaj nepreszesna bila je. On pomiluvanye imal je z-nashum nevolyum, y od ovoga pomiluvanya genyen, poszlal je on Szina szvôga, da on od jedne sene rodyen, aldov pomirenya za nasz poztane. Z-nashemi gréhi obtershen; y vu zpodobi szluge, povdal sze je praviczi Otcza szvôga.

Ti nèszi, veli on vre pri dohotku szvojem vu szvet: *ti neszi nikakve aldove imati hotel*, koje tebi lyudi po-

nudili jeszu, *nego ti szî meni jedno telo dal*, da za nye aldov pomirenya poztanem, *nut ovde szêm.* (Psal. 39) Ja szem vre pripraven, one vudarcze szerditozti, koje lyudi zaszlusili jeszu, podnezti, ja mene na meztu nyih poztavlyam, fanti sze nad menum, ali oprozti nyim; *nut ovde szêm.*

Dragi! Jeli nam Szin Bosji szvoju neizmernu lyubav bolye bi bil mogel ochituvati, kak po szvojem vtelovlenyu vchinil je? Iz lyubavi proti nam oztavil je on naruchaja Otcza szvoga nebezkoga, y ztupil vu naruchaj Marie, da nash Odkupitely, nash pomiritely, nash Zvelichitely poztane. Ah! jeli sze moremo iz toga zmiszliti, prez da oszupnyeni nyemu zahvalimo, y nyega lyubimo? Kakva ztrashila bi mi bila, ako to nebi vchinili. Dichimo anda Gozpona koj szam szebe za pomirenye za nashe grehe dal je. Zahvalimo Jesushu Kriztushu, koj za nasz odkupiti chlovekom poztal je.

Lyubimo onoga, koj nasz takaj, kada nyegvi nepriatelyi bili jeszmo, tak jako, y do koncza szvoga szivlenya, do zadnye kaple kervi, koju on za nasz prelejal je, lyubil je. Amen.

NÀVUK 7.

Od chetertoga; petoga y sheztoga kotriga Vère.

Od szmerti, dolyiztuplenya na pekle, goriztajanya, y zaztuplenya Kriztusha.

PITANYE 1.

Kaj zadersava vù szebi chèterti kotrig Vére?

Razlàganye.

1. *Odurjavanye farizeushev proti Jesushu.* Chetérti kotrig Vére izgovarja sze ovak: *Terpel je pod Ponczìushem Pilatushem, razpet, vumerl y pokopan.* Vezdà, draga Detcza, dohadyamo mi k-izpiszu muke nashega Odkupitelya, koj pri nami pomiluvanye y szùze, ali takaj odurjavanye y posaluvanye za gréhe zbuditi mora. Jesush bil je najvekshi dobrochinitely, kojega lyudztvo tak jako lyubilo je, da ovo pri dosheztku nyegvem vu Jeruzalem oprave y szversje iz drevja preztiralo je. Szamo veliki Aldovniki, piszczi y farizeushi odurjavali szû nyega iz nenavidnozti, y zbog nyegvoga nàvuka. Oni metemtoga nészu sze podufali nyega vu odpertom vloviti zbog lyudztva.

Zadnich nyim je vendar to poszlusilo. Judash Iskariot, jeden Vuchenik Jesusha Kriztusha ízdal je szvojega mestra z-jednem kushczem, y predâl nyega za trideszet szrebernyake vu ruke nepriatelyov. Jesush bil je vlovlyen, od jednoga szûda do drugoga pelyan, na podpuntanye velikih aldovnikov od lyudztva na szmert potrebuvan, y od Poncziusha Pilatusha Rimzkoga poglavára na szmert obszudyen. Vsza ova vchinyena szû vu jedni nochi y vu jednem dnevu. *2. Jesush vlovi sze, y na szmert obszudi sze.*

Vi lehko morete szî miszliti, moja Detcza! kulika Jesush terpel je. On znal je za szvoju muku, ar on szam vuru napervo je povedal, y zato terpel je tuliku ztizku na dushi, da on kervjum potil sze je, y takvu turobnozt, da on izkriknul je: *moja dusha je turobna do szmerti.* (Matth. 26.) Na szvojem télu terpel je Kriztush vnoge neprilike, szuprotivchine, vudarcze y rane. On je bil bichuvan, z-zternyem korunyen, y zadnich razpet. Vszu ovu bol chutil je Kriztush ravno tak, kak y mi ovu bi bili chutili; ar on imal je, kak y mi jedno chutiyivo télo, y nyegvo Bosanztvo nyemu bol chizto nikaj néje preprechilo. Zato zdihaval je on na krisu: *moj Bog, moj Bog! zakaj szi mé oztavil?* (Matth. 27.) *3. Jesush vnoga terpel je na dushi, y na télu.*

Jesush terpel je vnogo zateptavanye y oszmehavanye. Kak jako zametaval je nyega Herodesh kraly, kada nyega vu belu oprayu oblekel, y od vszeh oszmehavati dal je! Kak oszmehavali szû nyega vojniki vu vuzi, kada nyemu ochi zavezali, nyega plyuzkali jeszu, ter spotlyivo zpitavali: *zgodi gdo te je vudril?* *4. Jesush terpel je vnogo zateptavanye, oszmehavanye, blaznozti, obshanozti, y druge krivicze.*

Jesush terpel je vnoge blaznozti; ar neszamo vnogi, koji mimo krisa ishli jeszu, nego y oni dva lyudomorczi, koji z-nyim razpeti bili jeszu, y iz deszna y iz leva viszeli jeszu, blaznuli szû, govorechi: *Ako szin Bosji jeszi, tak ztupi dolye iz krisa.* (Matth. 27.) Jesush terpel je vnoge obshanozti; ar on obtusen je bil, da lyudztvo punta, da Czeszaru dachu dati prepoveda, y szebe laslyivo za szina Bosjega izdaje, kada vendar vuchil je: *dajte Czeszaru, koja szû Czeszarava*, y iztinitozt szvoga Bosanztva po tulikih chudochinih podtverdil je.

5. *Jesush terpel je nedusen, szamo za gréhe nashe y nam na peldu.* Jesush nedusen je terpel, ar Pilatush kakti szudecz szam je valuval, da on nikakvu krivnyu vu nyim ne nahadya; y kajti Jesush Bog bil je, tak on nikakvoga gréha na szebi imati né mogel; on terpel je anda szamo za nashe gréhe. Iztinito je, da Jesushu tulika terpeti nebi bilo potrebno, pokehdob vre jedèn jedini chin Jesusha neizmernu czènu ima. Ali Kriztush zato tulika z-muchanyem y velikum terplivnoztjum preterpel je, da nam példu da, da y mi nashe laztovite pregreske terplyivno naj podnashamo.

6. *Chûdà pri iztoj szmerti Jesusha vidyena.* Pri szmerti Jesusha vchinyena szû velika chùda. Szuncze y meszecz zgubili szû szvetlozt szvoju, zemlya treszla sze je, zaztor vu Czírkvi razdrapil sze je, pechine popuczale szû; grobi szû sze odpirali, y mertvi jeszu van izhadyali, ter pohadyali znancze szvoje vu Jeruzalemu. Jeli sze je to y kada pri kojem vmirajuchem pripetilo? Jeli ovo pokasuje, da Jesush szamo chlovek, ali Bog y chlovek zkupa bil je? Poklamkam Jesush tri vure

na krisu bi bil viszel, tak zpuztil je dushu vu ruke otcza szvoga. Jeden Vojnik odperl je z-kopjem ztran nyegvu, iz koje kerv y voda czurela je, y ako Jesush taki od drugeh ran vumerl nebi bil, tak vre od ove vumreti bi bil moral.

Mertvo telo Jesusha iz krisa bilo je szneto, y vu jeden novi grob poztavlyeno. Ovde zmiszlili sze jeszu nyegvi nepriatelyi, da on sivuchi rekel je, da trejti dan zopet ztal sze bude; zato bojechi sze, da nyegvi Vucheniki télo nyegvo vkrazti bi mogli, y rechi, da sze je od mertveh goreztal, pokrili szû groba z-jednem velikem kamenom, ovoga zapechatili, y poztavili vojnike k-grobu. *7. Pokop Jesusha.*

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja chcterti kotrig vére? Jeli nebil Kriztush najvekshi dobrochinitely? Jeli je lyudztvo nyega lyubilo? — Po chem je lyudztvo szvoju lyubav Jesushu pokasuvalo? Kaj szû lyudi iduchemu vu Jeruzalem preztirali? — Jeszuli y veliki Aldovniki y piszmoznanczi Jesusha lyubili? — Zakaj szû gâ odurjavali? — Jeli je nye Jesush visheputi pokaral? — Y gdo je bil pri lyudztvu vu vekshem prestimanyu Jesush, ali oni? — Jeszu sze pako podufali veliki Aldovniki Jesusha odperto vloviti? Zakaj ne? Koga szû sze bojali? — *Zakaj szû veliki Aldovniki y piszmoznanczi odurjavali Jesusha?*

2.

Kak je bil Jesush vlovlyen, y na szmert obszudyen?

Kak sze je vendar prìpetilo, da je Jesush vlovlyen? Po chem je nyega Judash izdal? — Za kulike peneze je nyega prodal? — Kam szû vlovlyenoga Jesusha odpelyali? Szamo k-jednomu szudczu? — Gdo je lyudztvo proti Jesushu popuntal? — Gdo je odurjaval Jesusha? Zakaj je lyudztvo potrebuvalo Jesusha na szmert? — Gdo je nyega na szmert obszudil? Pod kem je Jesush terpel muku? Jeli y Ponczius Pilatush bil sidov?

3

Kaj je terpel Jesush na szvojoj dushi, y na szvojem télu?

Kaj je terpel Jesush na szvojoj dushi? — Kaj je terpel Jesush na szvojem télu? — Ali morebiti ne Kriztush nikakvu bol chutil? Zakaj? Jeli néje chlovek chutlyiv? Jeli je Kriztush szamo pravi Bog bil? Zakaj je anda Kriztush bol chutil? — Ali morebiti je Bosanztvo Kriztusha nyemu chutlyivozt prechilo? Zakaj ne? Kak je zdihaval Kriztush na Krisu k-Bogu?

4 & 5.

Kakvo oszmehavanye, blaznozti y obshanozti terpel je Jesush?

Je Pilatush Jesusha za krivcza zpoznal? — Kaj je valyuval y zpoznal Pilatush? Da on vu nyim krivnyu nahadya? — Je Kriztush kakti krivecz terpel? Zakaj nedusen? — Je mogel Kriztush gréha na szebi imati? — Zakaj ne? Gdo je bil Jesush? — Za kakve gréhe je anda Jesush muku terpel? — Zakaj za nashe? Jeli je bilo potrebno, da Kriztush tulika terpel je? Zakaj ne? Jeli jeden jedini chin Jesusha néje vre neizmerne czene? — Zakaj je anda Kriztush tuliko terpel? — Da komu peldu dà?

6.

Koja chùda szû sze pri szmerti Jesusha pripetila? — Kaj na szunczu, na meszeczu? Kaj na zemlyi? Na zaztoru Czírkve? Na grobih? — Jeszu sze kada pri vmirajuchem ovakva chùda pripetila? — Kaj szvedochiju ova chùda? Da on szamo chlovek bil je? — Kak dugo je sivel Jesush na krisu? — Jeszuli szamo ruke y noge prebodyene bíle? Kaj josche? Kaj szû nyemu z-kopjem odperli? — Je anda Kriztush zaizto na krisu vmerl? Odkud to miszlish y szudish? *Kakva chùda szû sze pri szmerti Jesusha pripetila?*

7.

Kaj je z-mertvem télom Jesusha vchinyeno? Kam je ovo bilo polosenò? — Y kaj szû veliki Aldovniki vchinili pri grobu? Zchem szû ovoga pokrili? Koga szû poztavili k-nyemu? — Zakaj szû dali groba zapechatiti, y chuvati? Da morebiti gdo mertvo telo nevkradne? *Kaj je z-mertvem télom Jesusha vchinyeno?*

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi peti kotrig Vére?

Razláganye.

Peti kotrig vére izgovàrja sze ovak: *ztupil je na pekle, trejti dan goreztal je od mertveh.* Po imenu peklov razmevajù sze ona otajna mezta, vu kojeh zadersavaju sze dùshe, koje nebezko blasenztvo zadobile nészu. Je vech takveh otajneh mézt, koje mi pekle imenujemo. Ovak imenujemo *pervich* mezto *1. Je vech takveh otajneh mézt, koja mi Pekle imenujemo.*

ono, vu kojem prokleti naveke trapiju sze. *Drugoch* mezto ono, vu kojem dushe vremenite kastige, koje za gréhe na ovom szvetu zpunile nészu, terpiju; mezto ovo zove sze *Purgatorium*, iliti mezto *ochiztchavanya*. *Trejtich* mezto ono; vu kojem dushe pravichneh mertveh zadersavale sze jeszu, y vu blasenom ufanyu szvoje oszlobodyenye mirovno prez vszake salozti chakale szû, doklam Jesush k-nyim je doshel, y zove sze *Limbush*.

2. Szama dusha Jesusha Kriztusha je ztupila na Pekle.

Dusha Jesusha Kriztusha je sze vu szmerti od téla oddrusila; ar szmert je raztavlenye Dushe od téla. Kajti pako Jesush Kriztush kakti Bog vumerl néje, tak sze Bosanztvo né niti od téla, niti od dushe oddrusilo. Télo Jesusha Kriztusha po szmerti je bilo vu grob poloseno, kak vre chuli jezte; vre pako kam je dusha Jesusha Kriztusha po szmerti dozpela? Morebiti taki vu nebo? Ne. Kriztush ztoprav cheterdeszeti dan po szvojem goreztajanyu zaztupil je vu nebo. Ali morebiti vu pekel prokleteh? Takaj ne; ar Kriztush íz pekla prokleteh nikoga ne imal za odkupiti. Dusha Jesusha Kríztusha doshla je anda tam, gde dushe vszeh pravichneh mertveh pred zaztuplenyem Jesusha Kriztusha zadersavale sze jeszu; ona najmre ztupila je vu Limbush: ar pred zaztuplenyem Jesusha Kriztusha nebo bilo je zaperto, dushe anda pravichneh mertveh morale szû sze vu jednem meztu zadersavati, koje Limbush imenujemo. Vi morete szî lehko miszliti ono veliko veszelje, koje ovi ztari Otczi chutili jeszu, kada Jesush nyihov Zvelichitely po szrechno dovershenem poszlu odkuplenya k-nyim doleztupil je.

Do trejtoga dana oztalo je télo Jesusha vu grobu, na trejti dan zjedinila sze je zopet dusha z-télom, y Jesush siv vztal sze je íz groba. Pri goreztajanyu vchinyen je veliki potresz. Jeden Angel doshel je íz Neba vu szvetlozti, y odvalil kamena od groba, zverhu chesza chuvajuchi groba jako preztrashili sze jeszu. Mì nad iztinitoztjum goreztajanya Jesusha Kriztusha dvojiti nemremo; ar ìz jedne ztrani bil je grob odpert y prazen, koj vendar od nijednoga chloveka odpreti sze, y zpraznuti né mogel, ar bil je zapechatchen, y od vojnìkov chuvajucheh obkolen. Iz druge ztrani Vucheniki Jesusha Kriztusha y druge pobosne sene szvedochiju, da sze je ztal, kajti goreztajuchega Zvelichitelya ne szamo visheputi videli, nego nyega sze dotikavali, y z-nyim jeli jeszu. Ovì szvedoki nészu laslyivi szvedoki, ar oni szû za ovu iztinu vmerli, y ovu z-chudochini podtverdili. *3. Pripovedanye, y iztinitozt goreztajanya Jesusha Kriztusha.*

Hochete zadnich, moja Detcza! zroke znati, zakaj Kriztush goreztal je, tak jeszu szledechi: *pervich* je Kriztush zato goreztal od mertveh, da zpuni szvéto Piszmo, y izta szvoja prorochanztva; ar on vu sivlenyu szvojem rekel je; *porushite Czirkvu ovu, y ja nyu za tremi dnevi zopet podigel budem.* (Joann. 2.) *Drugoch*, da szvètu ochivezto pokase iztinozt szvojega navúka, y poszlanya szvojega od Boga. Ar goreztajanye je najvekshi chudochin, y ovo bilo je naj tese za véruvati; kada anda ovo podpunoma vchinyeno je, tak vishe dvojiti nemremo, da vszi nàvuki Jesusha Kriztusha iztiniti nebi bili, y da vszi zpunili sze nebudu. *Trejtich* je Kriztush goreztal, da ob- *4. Zroki goreztajanya.*

jachi nashe ufanye, y nedvojeno vchini nashe buduche goreztajanye, ar kak goder szvoje goreztajanye napervo povedal je ovak takaj y nashe napervo povedal je, nyegvo goreztajanye zaizto je vchinyeno, anda po tom y od nashega szegurni biti moramo.

Razgovori.

1.

Jeli je vech takveh otajneh mézt, koja mi pekle imenujemo?

Kak sze izgovarja peti kotrig vére? — Kaj sze razmeva po imenu Peklov? — Jeli je vech takveh otajneh mèzt, koja mi pekle imenujemo? Koje meztq imenujemo vlaztito Pekel? Koje Purgatorium? Koje Limbush? —

2.

Jeli je Jesush Kriztush z-tèlom, ali z-dushum na Pekle ztupil?

Kaj je szmert? — Kakvo razdrusenye? — Kaj sze je anda vu szmerti Jesusha od tèla oddrusilo? — Je Jesush kakti Bog vumerl? — Jeli sze je Bosanztvo od nyegvoga tèla, ali od nyegve dushe vu szmerti oddrusilo? Zakaj ne? — Kam je tèlo Jesusha po szmerti poloseno? — Jeli je dusha takaj vu grob polosena? Jeli je ona josche vu télu bila? — Jeli je dusha Jesusha po szmerti taki vu Nebo zaztupila? Zakaj ne? Jeli nè Jesush ztoprav cheterdeszeti dan vu Nebo zaztupil? — Ali jeli je dusha Jesusha vu pekel prokleteh ztupila? Zakaj ne? Jeli je Jesush proklete za odkupiti imal? — Kam szû dushe pravichneh lyudih pred zaztuplenyem Jesusha dozpele? — Kam je anda dusha Jesusha taki po szmerti ztupila?

3,

Kak dugo oztalo je telo Jesusha vu grobu? Gdo je ovo trejti dan odneszel? — Zakaj né nigdo tèlo Jesusha odnezti mogel? — Kam je anda tèlo trejti dan dozpelo? — Jeli je ovo jósche mertvo oztalo? — Gdo je szvedok toga? Komu sze je Jesush po szvojem goreztajanyu izkazal? — Jeszuli Vucheniki goreztajuchega Jesusha szamo videli? — Ali morebiti szû Vucheniki Jesusha laslyivi szvedoki? Zakaj ne? Jeli nészu oni iztinu ovu z-szvojum kervjum, y z-vnogemi drugemi chudochimi podtverdili? — Je anda Jesush zaizto goreztal? Zakaj to velish?

Jeli sze je Jesush zaizto od mertveh goreztal?

4.

Je Jesush szvoje goreztajanye josche vu sivlenyu napervo povedal? — Kaj je rekel Jesush od Czirkve szvoga tèla? — Moreli koj chlovek z-laztovitum mochjum ztatisze od szmerti? Nego gdo more? Je goreztajanye Jesusha jeden pokaz nyegvoga Bosanztva? Zakaj? — Y kaj je bilo tese vèruvati, jeli nàvuka od goreztajanya, ali druge nàvuke? — Jeli sze je pako nàvuk od goreztajanya zpunil? — Moramoli anda nad iztinitoztjum Navuka Jesusha Kriztusha dvojiti? Zakaj ne? — Jeli je Jesush szamo szvoje, ali takaj y nashe goreztajanye napervo povedal? — Jeli sze je goreztajanye Jesusha dogodilo? — Kaj anda od nashega goreztajanya nadjati sze moremo? Da ovo dogodilo sze nebude? Zakaj bude sze dogodilo? — Zakaj je Jesush anda od mertveh goreztal? Da, kaj izpuni? Kaj, da ochivezto pokase? — Kaj, da objachi?

Zakaj je Jesush od mertveh goreztal?

PITANYE 8.

Kaj zadersava vu szebi shezti kotrig Vère?

Razlàganye.

1. *Pripovedanye, y zroki Zàztuplenya.* Shezti kotrig vère izgovarja sze ovak: *Zaztupil je na Nebésza, szèdi na deszniczi Otcza Boga vszamoguchega.* Po goreztajanyu ishel je Jesush josche cheterdeszet dni z-szvojemi vucheniki okolo, dal nyim josche nove zapovedi, y obechal nyim dùha szvétoga za vredyenye szvoje Czirkve. Cheterdeszeti dan zpravil je zkupa vsze szvoje vuchenike na gori olivetanzki, povedal nyim vszakojachka dugovanya, blagoszlovil nye, y zaztupil vu nyihovi nazochnozti vu nebo. On zaztupil je, iz jedne ztrani, da platchu zaszlushih za szvoje chlovechanztvo zadobi, iz druge ztrani, da Dúha szvetoga poshle, da zagovoritely nash pri Bogu bude, da nam nebo odpre, y nam tam mezto pripravi.

2. *Na deszniczi Otcza Boga szedeti, znamenuje najvisheshu oblazt y ladanye imati.* Szada szedi on na deszniczi szvoga vszamoguchega Otcza Bosanzkoga. Vi nemorate miszliti, moja Detcza! da Bog Otecz télovnu deszniczu ima, ali da on télovnem nachinom na jednem tronushu szedi; ar on je chizti Dùh. Kada Bog na tronushu napervoztavlya sze, tak sze po tom razmeva nyegvo najvekshe ladanye, y kada velimo, da Bog ruke ima, tak razmevamo nyegvu vszamoguchnozt, nyegvu oblazt; ar tronush znamenuje: ladanye, ruke pako: oblazt. Bog Otecz pako dal je Je-

sushu Kriztushu vszu oblazt y vsze Gozpodztvo, ovo veli szam Kriztush: *Meni dana je vsza oblazt na nebu y na zemlye.* (Math. 2.) Kada anda velimo: *Kriztush szedi na deszniczi Otcza Boga vszamoguchega*, tak ovo tuliko znamenuje: *da Jesush je vu ztalnom ladanyu najvisheshe oblazti, y Gozpodztva zverhu vszega na nebu, y na zemlyi.*

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja shezti kotrig vére? Kak dugo je Jesush josche po szvojem goreztajanyu z-vucheniki hodil po szvetu? Zakaj? — Kaj je obechal nyim poszlati? — Kada je Jesush vu nebo zaztupil? — Gde je zaztupil? Gdo je bil onde zpravlyen? — Koga je on blagoszlovil? — Z-chijum mochjum zaztupil je Kriztush vu Nebo? — Zakaj je Kriztush vu Nebo zaztupil? — Nè Kriztush nikakvu platchu za szvoje dobre chine zaszlusil? — Gde je prava platcha zaszlusbih? Na zemlyi? — Zakaj je anda Kriztush zaztupil vu nebo, *pervich?* — Jeli bi bil Dúh szvèti doshel, ako Kriztush vu nebu nebi bil zaztupil? — Koga obechal je Kriztush poszlati? — Zakaj je anda Kriztush vu Nebo zaztupil. *Drugoch?* — Gdo je nash najmoguchneshi Zagovoritely pri Bogu? — Zakaj je anda Kriztush zaztupil vu nebo, *trejtich?* Y jeli bi bilo nam nebo odperto, ako Kriztush vu Nebo nebi bil zaztupil? — Gdo je nam vu Nebu mezto pripravil? — Zakaj je anda Kriztush vu Nebo zaztupil, *chetertich?* — *Kada y kak je Jesush vu Nebo zaztupil?*

2.

Kaj to znamenuje: Jesush szedi na deszniczi Otcza Boga vszamoguchega?

Gde szedi vezda Jesush vu Nebu? — Jeli Bog ima ruke? — Zakaj nèma Bog Otecz ruke? Jeli ima on tèlo? Ali morebiti je on chizti Duh? — Kaj sze razmeva po rukah Bosanzkeh? — Kada od kojega chloveka velimo: on szedi na tronushu, kaj sze po tom razmeva? Jeli ne veli szam Kriztush, da nyemu vsza moch y oblazt dana je? — Kaj anda to znamenuje: Jesush szedi na deszniczi Otcza Boga vszamoguchega?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Izaak pokoren je Otczu szvômu Abrahamu do szmerti.

Abraham, on glaszoviti Patriarka, od kojega vam, draga Detcza! vre jedenput povedal jeszem, da on szvoju véru po najglaszoviteshèh chineh pokazal je, imal je jednoga jedinoga szina, kojega nyemu Szara porodila je, kada on ravno zto, ona pako devetdeszet let ztara bila je. Ov sze je zval Izaak, po ovem obechal je Bog bogabojechemu *Ztarczu*, da Odvetke nyegve kak zvezde na nebu, kak pezka vu morju povnosal bude, y zato bil je szin ov Abrahamu najdragshi zmed vszega, kaj imal je.

Jednoch pako dobil je Abraham na jedenput zapoved: *vzemi tvojega jedinoga Szina, tvojega lyublenoga Izaaka, hodi z-nyim vu deršavu Moria, y na goru, koju ja tebi pokazal budem, ter aldujmi Szina tvogâ.* (1 Mojs. 22.) Kak jako morebiti koj drugi Otecz nad ovum Zapovedjum bi sze bil preztrashil, ali morebiti ovoj szuprotztavil, ovak verno y hitro izpunil je ovu

Abraham; on ztaje sze kruto rano, dozove szvoga szina Izaaka y dva szluge, vzimlye oszla, y vsza, koja za lomachu potrebna jeszu, ter putuje vu mezto, koje nyemu Bog odluchil je. Kada on trejti dan vre dalko vishe od gore bil néje, tak zapovedal je szvojem szlugom z-oszlom oztati, y na nyega chakati, doklam iz gore nazad k-nyim doshel bude. Vezda vzel je on derva, koja za lomachu odluchena bila jeszu, poztavil ova na ramena Izaaku, y on szam noszil je ognya za podsiganye lomache pripravlyenoga, y mecha. Kada ovak zkúpa bi bili ishli v-breg, tak rekel je Izaak: *Otecz moj! nut ovde jeszu derva, y ogeny, gde je pako aldov? Szinko moj*, odgovori Abraham: *Bog bude sze vre zkerbel za aldov*, nezkerbi sze; kada na verh gore bi bili doshli, tak otecz nachinil je oltara; Izaak vishe nikaj ne zpitaval, nego mirno otcza poszlujuchega gledal. Abraham vzel je iz nyega derva, y razredil ova na oltaru. Vezda ochituval je nyemu ztoprav Otecz, da on szam zaklati sze, y alduvati sze mora. Dobrovolyno podal je Izaak ruke szvoje Otczu, dal sze zvezati, y na lomachu poztaviti. Abraham vezda ztegnul je ruku, vzel mecha, y vre pelyal vudarcza, da szina szvôga Bogu alduje, kada na jedenput Angel krichal je: *Abraham, Abraham! Ovde szém*, odgovoril je Abraham. *Nepoztavi ruku tvoju na dechárecza*, odgovori Angel: *nikaj mû nevchini; vezda znam, da sze ti Boga bojish, y da ti zbog mene laztovitomu Szinu tvojemu jedinomu neopraztchash. — Vezda ztoprav tebe blagoszlovil budem, vu tvojem imenu budu vszi narodi zemlye blagoszlovleni, kajti ti mojoj zapovedi podlosil szé jeszi.*

Ja szudim, Dragi! da vi szami prevídite, da Izaak pelda nashega hosanzkoga Odkupitelya bil je, koj szvoje drevo do mezta szmerti noszil, y za nasz sze alduval je. Kaj vasz na konczu josche zpomenuti moram,

je to, da visheputi na Izaaka novoga zakona pogledite, y posalujuchi sze zpomenete, da on zbog vashih gréhov na krisu vumreti je hotel. Tak je o najlyublene-shi Odkupitely! moji grèhi jeszu zrok tvoje szmerti, moje hmanyoche jèszu tebi spotlyivoga Krisa napravile, moja zlochinztva jeszu tebe nechlovechno ranila. Ah! oprozti hmanyochi môga szercza, oprozti mî moje tulikoputi vchinyene pregréske! nigdar nechu vishe gréshiti, nigdar vishe ovu szmert ponoviti, rajhshi vumreti, kak josche jedenkrat greshiti. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush pokasuje po szvoji szmerti, y goreztajanyu, da on pravi Szin Bozji je.

Doshla je zadnich vura, da Jesush po dovershenoj mùki iz ovoga szvéta k-Otczu nazad povernuti sze moral je. Blizu shezt vur viszel je vu najvekshi bolyi na Krisu, szuncze sze je zatmichilo, y k-poldnevu bila je czéla zemlya z-ztrashnum tmiczum obzterta. Malovredni, koji sze pri szmerti nyegvi nahadyali jeszu, po tom poztavlyeni szû bili vu ztrah y ztizku, nyihovo hmanyo dushno zpoznanye nye nemirne je vchinilo. Okolo devete vure zadnich vumerl je med dvemi lyudomorczi viszechi nedusni Odkupitely, y taki za tém bil je ztrah malovredneh josche vekshi, josche obchinzkeshi. Zemlya sze je ztreszla, y to tak jako, da izte pechine zpuczale jeszu. Vu Czirkvi Jeruzalemzki raztergel sze je zaztor na dvoje. Odpirali szû sze vu pechinah zrezani grobi, y mertvi, koji vu oveh pochivali jeszu, osiveli szû, izishli vun, ter izkazali sze vnogem. Ali koji razpinanyu Jesusha nazochni bili jeszu, ter ztrashna ova pripetchenya z-ochmi gledali jeszu, tukli szû sze vu persza, y povratchali sze preztra-

sheni puni ztizke nazad vu varash. *Zaizto*, rekli szû oni: *ovo bil je szin Bosji.* (Matth. 27.) on bil je nedusen, kajti pri nijednoga hudodelnika ali vmertelnoga szmerti ovakva velika y zverhunaravzka chùda, kak ravno pri szmerti Jesusha nazarenzkoga, pripetila sze nêszu. *Ov bil je szin Bosji.*

Kaj ztoprav rekel budem od chùdih, koja sze pri goreztajanyu nyegvem pripetila jeszu? Trejti dan po nyegvem pokopu ztupil je jeden Angel iz neba na zemlyu; ovde ztreszla sze je zemlya, Angel odvalyil je kamena od groba, y szel szi na nyega. Licze Angela obdano bilo je od szvetlozti, y halya nyegva bila je bela kakti sznèg. Vojniki, koji pri grobu zkoznuvali jeszu, tak szû sze preztrashili, da kakti mertvi na zemlyu popadali jeszu. Y nut Jesush izishel je sív y odicheno ìz groba, y zkazal sze vezda pobosnem senam, koje telo nyegvo z-dragum maztjum namazati jeszu hotele, vezda vuchenikom, koji nebatrivni zbog nyegve szmerti okolo bludili jeszu; on govoril, jel y putuval je z-nyimi dal szî dapache od Thomasha ruku poztaviti vu rane, y pokazal je, da zaizto ztal sze je.

Nepotrebujte, Dragi! vishe pokazih, da Jesush pravi Bog je; budite zadovolyni z-ovemi. Jesush vumerl je, y czela narava sze je zbludila. Jesush je na trejti dan zopet sze goreztal, y szvedochanztvo nyegvih nepriatelyov y priatelyov nam vzimlye vszu dvojnozt. Ali vendar né zadozta, da vi ove zkrovnozti vérujete; naszledujte takaj ove; hochu rechi: kakgoder Jesush Kriztush jedenput za nashe gréhe vumerl, y od mertveh na novo sivlenye zopet ztal sze je, ovak y mi vchinimo, da jedenkrat gréhu vumremo, y z-Kriztushem na novo sívlenye prebudimo sze. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Put traplenyih je najszegurneshi put vu nebo.

Ztanovito je, Dragi! da mi jednoch vu Nebo vleznuli nebudemo, zvun ako ovo, kak y bosanzki Odkupitely nash Jesush Kriztush, po vnogeh traplenyih zaszlusimo. *Ja pripravlyam vam*, tak veli szam Jesush: *ja pripravlyam vam Kralyeztvo, kak ovo meni moj Otecz pripravil je.* (Luc. 22.) Vre pako, kak je Otecz szvojemu najlyubleneshemu jedinorodyenomu szinu kralyeztvo pripravil? Kojega puta je on nyemu zaznamenuval? Iz neba, gde szin Bosji vu naruchaju szvoga Otcza pochival je, ztupil je on dolye vu naruchaj jedne sziromaske vu Izraelu nepoznane Devicze; vu najvekshi zimi vu staliczi med nemum sivinum rodyen, bil je na oszmi dan obrezavan, y taki potlam, da sze szerditozti Herodesha vugne, preneshen je vu Aegyptush, gde do szmerti ovoga kervoloka sivel je. Od szvojega povratchka jel je Jesush na zpodobu druge detcze Adamove kruha szvojega vu potu obraza szvojega. Zadnya tri leta, kulika on néje terpel od Piszmoznanczev y Farizeushev, od velikih poglavarov y Aldovnikov, od sidovov y od póganinov? *On moral je*, veli szvèto piszmo: *med zlotvorcze brojiti sze, zateptavati sze, bichuvati sze, y razpinyati sze, da tak vu szvoju diku ztupiti more.* (Luc. 24.)

Vidite anda od ovud, Dragi! da put muke najszegurneshi put vu nebo je, y da szamo on ufati sze more jednoch tam dozpetí, koj ovde z-Jesushem Kriztushem terpel je. Zato veli takaj sz. Pavel: Kakgoder Jesush Kriztush terpel je, ovak y mi terpeti moramo, da zmosnozti nyegvoga goreztajanya, y nyegvoga odichenoga vu nebo zaztuplenya delniki poztanemo. Ako

mi z-nyim terpeli budemo, tak y z-nyim gozpoduvali budemo; ar nebezko kralyeztvo je szamo mezto preobladanya, mezto veszelja, koje gyegyerno harczajuchem y terpechem dusham za platchu poztaje.

O kak szrechni jeszu anda oni, koji sziromaski, obtersheni, vu tugi y nevolyi poztavlyeni jeszu, koji anda terpiju! Nebo, ovo Kralyeztvo zmosnozti, jednoch nyihova platcha bude, ako szamo ztalno z-Kriztushem szuprotivchine ovoga sívlenya podnashali budu. Jesush, koj gore na deszniczi szvoga Otcza szedi, nyihov verni naplatchnik bude; on nye, kakti naszlednike szvoje, z-korunum blasene nevmertelnozti nakinchil, y kratke szuprotivchine ovoga sìvlenya, z-neizgovorlyivemi y odíchenemi veszelji vu szvoji vekivechnozti naplatchal bude. O terszite sze anda y nadalye z-Jesushem szuprotivchine ovoga szveta terplivno podnashati! terszite sze vsze krise y nevolye koje vam ovde dogadyaju sze, z-kerztchanzkum ztalnoztjum podnashati! terszite sze y nadalye z-Jesushem terpeti, da ovak y z-nyim jednoch na vsze veke gozpoduvati budete mogli. Amen.

NÀVUK 8.

Od szedmoga y oszmoga kotriga Vére.

Od szùda Jesushevoga; y od Dùha szvètoga.

PITANYE 1.

Kaj zadersava vu szebi szedmi kotrig Vére?

Razlàganye.

1. *Vszi lyudi moraju vumreti, y Bog nye po ovem sivlenyu szudil bude.*

Szedmi kotrig vére izgovarja sze ovak: *Od onud hoche dojti szùdit sive y mertve.* Vi znate, moja Detcza! da vszi lyudi vumreti moraju, ar vszi, koji pred nami sîveli jeszu, jeszu takaj vmerli; y to dohadya od gréha Adamòvoga, kak sz. Pavel veli: *kakgoder grèh po jednem chloveku vu szvét doshel je, ovak szmert vsze lyudi je preshla, kajti vszi vu nyim zagreshili jeszu.* (Rom. 5.) Vi ali takaj znate, da Bog zevszema pravichen je, da anda vsze lyudi szuditi, y nyim platchu ali kastigu odluchiti mora. Bog neszùdì vu ovem sívlenyu, kajti ovde hmanyi visheputi szrechni, pobosni pako neszrechni jeszu; Bog anda vu drugem sívlenyu szùdil bude.

Czeloga szůda preneszel je Otecz Bosanzki na szina szvôga. Jesush Kriztush je anda od Boga za szudcza siveh y mertveh odluchen. Szůd Bosanzki je dvojverztni, najmre oszebni y obchinzki. Oszebni szůd je on, gde dusha vszakoga chloveka poszeb szůdyena bude. Obchinzki szůd je on, gde vszi lyudi zkupa, z-télom y z-dushum szůdyeni budu. Oszebni szůd taki po szmerti vszakoga chloveka dersal sze bude; ar sz. Pavel veli: *Dokonchano je vszem lyůdem jednoch vumreti, za tém pako szůd.* (Hebr. 11.) Na szůdnyi dan pako bude jeden obchinzki szůd, ar Kriztush veli: *mertvi iz grobov sze ztajali, y pred nazochnoztjum nyegvum vszi narodi zpravili sze budu.* (Matth. 25.) Ov obchinzki szůd zato dersan bude, da zaszlusba lyudih, y pravichnozt Bosanzka vszem ochituje sze.

2. Jesush je Szudecz. Szůd bude oszebni y obchinzki.

Od ovud videti je, da Jesush Kriztush josche jedenput vu szvét doshel bude; metemtoga razluchnem nachinom. Perviput je doshel, da nasz odkupi, drugiput bude doshel, da nasz szůdi. Perviput doshel je on chizto krotek y sziromaski, drugiput bude doshel z-oblaztjum velikum y zmosnoztjum. Perviput doshel je on chizto szam, drugiput doshel bude z-vszemi szvojemi Angeli y szvètczi.

3. Razluka međ pervem y drugem dosheztkom Jesusha Kriztusha.

Jesush Kriztush bude sive y mertve, tojezt: pravichne y greshnike szůdil. Vszaki bude zadobil, kak vu sívlenyu szvojem dobro ali zlo vchinil je. Ovde Bosanzkoga szudcza vkaniti nebudemo mogli, kajti on vszaznajuchi je, mi nyega vtishiti nebudemo mogli, kajti on zevszema pravîchen je. On pravichne naplatchal bude z-vekivechnem sívlenyem

4. Jesush Kriztush bude sive y mertve poleg nyihovèh zaszlusbih szůdil.

vu nebu, y greshnike kastiguval na veke vu peklu; ar ovo veli szam Kriztush: *Onda hmanyi vojdu vu müke, pravichni pako vu sivlenye vekivechno.* (Matth. 25.)

Razgovori.

1.

Morajuli vszi lyudi vumreti?

Kak sze izgovarja szedmi kotrig vére? — Morajuli vszi lyudi vumreti? — Odkud to szudish? — Odkud je to, da vszi lyudi vumreti moraju? — Gdo to veli, da szmert od gréha dohadya? Kaj veli sz. Pavel? Kaj je po jednem chloveku vu szvét doshlo? Y kaj po gréhu? — Je Bog zevszema pravichen? — Budeli Bog vsze lyudi szudil? — Zakaj? — Jeszu pobosni ovde namirom szrechni? Jeli Bog vszigdar vu ovem sívlenyu naplatcha? Odkud to szudish? — Ali jeszuli hmanyi ovde vszigdar neszrechni? Jeli Bog vszigdar vu ovem sívlenyu kastiguje? — Kada bude anda Bog naplatchal y kastiguval? Kada bude anda Bog lyudi szüdil?

2.

Koga je Bog za Szüdcza odluchil? Kulikoverzten je Szüd?

Komu je Otecz Bosanzki czéloga szüda prepuztil? — Gdo je anda od Boga za szudcza siveh y mertveh odluchen? — Kulikoverzten je szüd bosanzki? — Kaj je szüd oszebni? Jeli ovde vszi lyudi, ali dusha vszakoga poszeb szudyena bude? — Kaj je pako szüd obchinzki? Jeli y ovde dusha vszakoga poszeb szudyena bude? — Budeli oszebni szüd? — Kada bude oszebni szüd? Odkud to

znash, da taki po szmerti oszebni szùd bude? — Kaj veli sz. Pavel? Kaj je odlucheno chloveku? Y onda? — Budeli takaj obchinzki szùd? — Odkud tô znash? — Kaj veli Kriztush? Gdo sze bude íz grobih ztal? Y pred kem budu sze vszi narodi zpravlyali? —

3.

Kak dojde Jesush drugiput na szvét?

Jeli bude Jesush drugoch takaj tak doshel vu szvét kak perviput? — Zakaj je Kriztush perviput doshel na szvét? — Zakaj bude on pako drugiput doshel? — Takaj odkupiti? — Kak je Kriztush perviput doshel? Kakti bogatush y oholen? — Kak bude pako Kriztush drugoch doshel? — Je Kriztush perviput z-kem doshel? — Z-kem bude pako drugoch doshel?

4.

Koga bude Jesush Kriztush szùdil?

Jeli bude Kriztush szamo mertve szùdil? Ne takaj síve? — Ali jeli budu pri zadnyem szùdu josche nekoji lyudi sivi? — Jeli nemoraju vszi lyudi vumreti? — Gdo sze anda razmeva po imenu siveh? — Imaju pravichni sívlenye miloztche? — Gdo sze pako razmeva po mertveh? Imaju gréshniki takaj sivlenye miloztche? — Poleg chesza bude Kriztush lyudi szùdil? — Budeli sze Jesush vkaniti mogel? — Je on vszaznajuchi? — Ali jeli budemo Jesusha vtishiti mogli? Zakaj ne? Jeli bude ovde vreme miloszerdnozti, ali pravicze? — Z-chem bude Jesush pravichne naplachuval? — Z-chem bude Jesush gréshnike kastiguval? Gdo nam to veli? Kaj veli Kriztush? Kam budu onda hmanyi, kam pako pravichni ishli?

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi oszmi kotrig Vére?

Razláganye.

1. *Dúh szvèti je trejta Bosanzka Oszoba.* Oszmi kotrig Vére izgovarja sze ovak: *vèrujem vu Dúha szvètoga.* Da Dùh szvètı trejta Bosanzka oszoba, y pravi Bog je, da on od Otcza y od Szina jednako jzhadya, kajti nyega tak Otecz kak y Szin poszlal je, to vre znate, Detcza moja! iz chetertoga navuka od treh Bosanzkih pershon. Ja anda vezda szamo od onoga china govoril budem, koj Dùhu szvètomu laztoviti je, najmre od poszvetchenya.

2. *Miloztcha Bosja je k-szvetozti potrebna.* Mi szmô szvèti onda, kada zlo odurjavamo, y dobro lyubimo. Bog je zevszema szvét, on odurjava zlo, y lyubi dobro na najzversheneshi nachin. Mi szmô detcza, y kip Bosanzki, mi anda nyegvu szvétozt naszleduvati moramo. Ovo takaj on od nasz potrebuje; ar on zapovedal je Izraelczem: *Budite szveti, kak y ja szvét jeszem.* (Levit. II.) Ali vi vre znate, (II. Navuk 2 pit.) y ja vam josche jedenput povem: prez miloztche Bosje nemremo nikaj za vekivechno sívlenye dobroga vchiniti, anda nemremo takaj szvéti biti.

3. *Jesush Kriztush nam je miloztchu Bosju zaszlusil, Dùh szvèti pako* Jesush Kriztush je po szvoji szmerti nam miloztchu zaszlusil. *Miloztcha Bosja*, veli sz. Pavel: *je po Jesushu Kriztushu Gozponu nashem.* (Rom: 7.) Kaj pako Jesush Kriztush zaszlusil je, to podelyuje nam Dùh szvèti. Iz

ovoga czilya zpuuil je Jesush Kriztush szvoje obechanye, y deszęti dan po szvojem zaztuplenyu, najmre na Trojake, poszlal Dùha szvètoga vu szvét, da on pri nami na vsze veke oztane, tojezt nam miloztchu szvoju podelyi. *ovu nam podelyuje.*

4. Zrokavanya Dùha szvètoga pri Apostolih.

Kaj Dùh szvèti vu dushi zrokuje, to oszebito vu Apostolih vidi sze. Pred dosheztkom Dùha szvètoga bil je razum nyihov chizto szlab, oni vekivechne iztine nészu razmeli. Potlam dosheztka Dùha szvètoga pako bil je razum nyihov razszvétchen, oni pocheli szû prodekuvati, y navuchati. Pred dosheztkom Dùha szvètoga bila je volya nyihova szlaba y plashlyiva; po dosheztku pako poztali szû ztalni y jaki; oni nészu sze bojali pregonov, y nikakve teskoche. Pred dosheztku Dùha szvétoga Apostoli josche nészu imali punozt lyubavi Bosje vu szebi, po dosheztku pako Dùha szvètoga bila je lyubav Bosja vu Apostole chizto vlejana; *Lyubav Bosja je vu szerdcza nasha vlejana po Dùhu szvétom;* veli sz. Pavel. (Rom. 5.)

5. Zrokuvanya Dùha szvètoga vu nashi dushi.

Nut anda, detcza moja! ova izta zrokuje Dùh szvéti vu dushi nashi. Dusha nasha je po gréhu szlepa y tmichna poztala; Dûh szvéti daje szvétlozt, y razszvétchuje nyén razum, da Dobro zpoznati more. Nasha dusha je po gréhu betesna, y k-zlu nagnyena poztala; Dùh szvéti daje nyoj jakozt, y giblye nyu, da poleg volye Bosje poszluje y chini. Dusha nasha je po gréhu od Boga odvernyena, y nepriately Bosji poztala; Dùh szvéti vleje lyubav Bosju vu szerdcza nasha, y vchini nasz priatelye Bosje.

6. Kaj poszlujucha miloztcha Bosanzka je. Od ovud moremo razmeti, da nuternya miloztchå, koja nasz Bogu vugodne vchini, dvojverztna je, poszlujucha y poszvetchujucha. Poszlujucha je ona, koja nam k-vszakomu dobromu chinu podava sze, zato zove sze takaj poszlujucha; ali ona z-vszakem dobrem chinom preztaje. K-dobromu chinu mora pamet razszvétiti sze, y volya genuti sze; miloztcha poszlujucha ztoji anda vu raszvétchuvanyu razuma, y vu gibanyu volye. Metemtoga miloztcha poszlujucha nechini nasz chizto szvète, kajti vu nami neoztaje. Takaj gréshnikom vu ztalishu gréha miloztcha poszlujucha podelyiva sze, kajti oni prež ove na pokoru genuti sze nebi mogli.

7. Kaj poszvètchujucha miloztcha Bosanzka je. Onu miloztchu, koja vu nami oztaje, y nasz priatelye Bosje chini, imenujemo mi miloztchu poszvètchujuchu. Bog neche, da mi szamo kad kad szvèti jeszmo; on hoche, da mi vsze zmirom szvéti, y nyegvi priatelyi jeszmo; tak nahadya sze takaj jedna miloztcha poszvetchujucha, koja vu nami oztaje. Od toga szegurne nasz chini szvèti Pavel, kada veli: *Lyubav Bosja je vu szerdcza nasha vlejana po Dùhu szvètom.* (Rom. 5.) Kaj vu nasz zlejano je, to oztaje vu nami, lyubav Bosja po Dùhu szvètom vu nasha szerdcza vleva sze, lyubav Bosja anda vu nami oztaje, y vu tom poztavlyena je miloztcha poszvetchujucha. Metemtoga mi nezbudyavamo vszigdar chin lyubavi Bosanzke, ov chin neoztaje vszigdar vu nami; ali pripravnozt lyubavi Bosanzke more vszigdar vu nami oztati. Neli, moja detcza! vi imate vre kakvu pripravnozt vu ovom ali onom rukotvorztvu; vi vezda ni-

kaj nedelate, ali pripravnozt ovoga ali onoga rukotvorztva oztaje vendar vu vami; ravno ovak oztaje takaj pripravnozt Boga lyubiti vszevdily vu nami; miloztcha poszvetchujucha ztoji anda vu zverhunaravzki pripravnozti Boga lyubiti.

Vezda vre lehko razmeti morete, kak nasz Dùh szvèti poszvetchùje. On nasz poszvetchuje najmre: kada vlevajuch vu nasz miloztchu poszvetchujuchu nasz szine Bosje chini, ali miloztchu poszvetchujuchu vu nami povekshava. Ovo prìpeecha sze na szvétom kerztu, vu shakramentu pokore, y kulikoputi druge szvète Shakramente vredno prijemlyemo; kak vre odperteje vu navuku od szvéteh Shakramentov pokazal budem. 8. *Gde, y kak nasz Dùh szvêti poszvêtchuje.*

Bog takaj vszakomu chloveku podaje potrebnu miloztchu: ar *on hoche, da sze vszi lyudi zvelichiju.* (1 Timoth. 2.) Ako pako chlovek pri odpertoj szvetlozti ochi zapira, y pri dobrih jakoztih nikaj ne chini, tak je krivnya pri nyim, ne pako vu miloztchi. 9. *Bog vszakomu chloveku podaje potrebnù miloztchu.*

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja oszmi kotrig vére? — Koja pershona bosanzka je Dùh szvéti? Gdo je poszlal Dùha szvétoga? Szam Otecz? ali szam Szin? Zakaj izhadya anda Dùh szvèti tak od Otcza, kak y od szina? — Koji chini szû oszebito Dùhu sz. laztoviti? Ztvarjanye, ali odkuplenye? *Koja Bosanzka oszoba je Dùh szvéti.*

2

Je miloztcha Bosja k-szvétozti potrebna?

Kada szmô mi szvéti? Kada lasemo, vkanyujemo? Kaj moramo odurjavati, ako szvéti biti hochemo? Kaj pako lyubiti? — Gdo je zevszema szvèt? — Chija detcza, y chiji kip szmô mi? Koga moramo mi vu szvétozti naszleduvati? Zakaj Boga? — Y kaj je rekel Bog Izraelczem, kak szvéti imaju oni biti? — Jeli Bog hoche, da sze mi poszvètimo? Odkud to znash? — Jeli moremo mi pako prez miloztche Bosje k-sívlenyu vekivechnomu kaj dobroga vchiniti? Moremo mi prez miloztche Bosje szvèti biti? Zakaj ne?

3.

Od koga je miloztcha Bosja?

Gdo nam je miloztchu Bosju zaszlusil? — Gdo nasz je odkupil? — Gdo nam pako podelyuje miloztchu Bosju? — Kada je Kriztush Dùha szvètoga poszlal? Na Vuzem? — Y kak dugo ima Dùh szvèti z-Czirkvum oztati? Szamo jedno kratko vréme? —

4.

Kaj je vchinil Dùh szvèti z-szvojum miloztchum vu Apostolih?

Jeli je bil razum Apostolov pred dosheztkum Dùha szvètoga razszvetchen? — Kada szû Apostoli pocheli navuchati; y prodekuvati? — Kada je bil anda razum Apostolov razszvetchen? Jeli je volya Apostolov pred dosheztkom Dùha szvétoga jaka bila? — Kada sze nészu Apostoli nikakve pogibelyi, nikakvih pregonov bojali? Kada je anda volya Apostolov jaka poztala, y ztalna? — Jeszu Apostoli pred dosheztkom Dùha szvètoga vre punozt lyubavi Bosje imali? — Kada je bila punozt lyubavi Bosje vu nye vlevana? Gdo to veli, da Dùh szvèti lyubav vu nye vlejal je? —

5.

Jeli Dùh szvètì neoztane chesz vszu vekivechnozt' z-szvojum Czírkvum? — Jeli on y vezda poszluje za zvelichenye pravovérneh kerztchenikov? — Po chem je nash razum otmichen bil? — Gdo razszvétchuje pako nashega razuma? Po chem je nasha volya k-zlû nagnena poztala? — Gdo pako nyu giblye da ona polęg volye Bosje chini? — Po chem szmô sze mi od Bòga odvernuli, y nyegvi nepriatelyi poztali? — Gdo vleva pako lyubav Bosju vu nasz, y chini nasz detczu Bosanzku? — Kaj chini anda Dùh szvèti vu nami z-szvojum miloztchum? — *Kaj chini Dùh szvèti z-szvojum miloztchum vu nami?*

6.

Kulikoverztno je nuternya miloztcha Bosja? Kak sze zove ona miloztcha, koja nam k-vszakomu dobromu chinu podaje sze? — Kaj je anda miloztcha poszlujucha? Y zakaj zove sze ona poszlujucha? Jeli oztaje miloztcha poszlujucha z-nami, kada dobri chin vre poztavlyen je? Kaj sze mora vu chloveku razszvétiti, da on dobroga china kakvoga poztavi? — Kaj sze mora pri nyim gibati, da on kaj dobroga vchini? Vu chem ztoji anda miloztcha poszlujucha? — Jeli szama miloztcha poszlujucha nasz szvète chini? — Zakaj ne? Jeli ona vu nami oztaje? Jeszu gréshniki vu ztalishu gréha szvèti? — Bili sze mogli gréshnikì prez miloztche Bosje poszlujuche na pokoru genuti? — Jeli sze gréshnikom miloztcha poszlujucha takaj podelyiva? Zakaj? *Kaj je miloztcha poszlujucha?*

7.

Kaj je miloztcha poszvètchujucha?

Kak sze pako zove ona miloztcha, koja vu nami oztaje, y nasz detczu Bosju chini? Jeli hoche Bog da mi szamo kad kad szvéti jeszmo? — Jeli sze nahadya miloztcha poszvetchujúcha, koja vu nami oztaje? Zakaj? Kaj veli sz. Pavel: po kem je lyubav Bosja vu nasha szerdcza vlejana? — Jeli to vu nami oztaje, kaj vu nasz vleva sze? — Kaj zleva Dùh szvèti vu nasha szerdcza? — Jeli anda lyubav Bosja vu nami oztaje? — Vu chem ztojí anda miloztcha poszvétchujucha? Jeli zbudyavamo mi nepreztancze chin lyubavi Bosje? — Jeli ov chin vszevdily vu nami oztaje? — Moremoli mi vszigdar pripravni y nagneni biti Boga lyubiti? — Imash ti vre kakvu pripravnozt vu kakvem rukotvorztvu? — Jeli ti vezda kaj delash? Jeli zato, kajti vezda nikaj nedelash nemash pripravnozt vu rukotvorztvu? — Jeli oztaje anda pripravnozt lyubavi Bosje vu nami? — Jeli ztoji, miloztcha poszvetchujucha vu chinu lyubavi Bosje? Vu chem anda?

8.

Kak y gde poszvètchuje nasz Dùh szvèti?

Kak poszvetchuje nasz Dùh szvèti? — Gde poszvètchuje nasz Dùh szvèti? —

9.

Jeli Bog vszakomu podaje potrebnu miloztchu?

Jeli Bog szamo nekoje lyudi zvelichiti hoche? — Komu daje Bog anda potrebnu miloztchu? Zakaj vszem lyudem? — Jeli zato vszi lyudi pobosni y zvelicheni poztaju? Jeli je miloztcha zrok tomu? — Ako chlovek pred szvétloztjum ochi zapira, moreli on videti? Je pako szvétlozt zrok, da on nevi-

di? — Nego gdo? — Ali ako chlovek szvoje jakozti nepotrebuje, jeli on kaj vchiniti bude mogel? — Jeszu jakozti zrok? Nego gdo? — Ako pako koj chlovek miloztchu ne potrebuje, gdo je zrok onda, jeli chlovek, ali miloztcha?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Bog szam pokasuje Jzraelczem pri odhotku iz Aegiptusha po danu po Oblaku, po nochi po ognenom stùpu pùta vu Kanaan.

Poklamkam detcza Izraela chetiri zto y trideszet let vu Aegyptushu ztanuvali, poklamkam zadnich Farao po szmerti pervorodyeneh Aegyptusha preztrashen, k-nyihovomu odhotku privolyil je, tak izishel je czeli shereg lyudztva izraelzkoga, koj prez detcze y sen shezt zto jezer lyudih iznashal je, jeden y on izti dan iz Aegyptusha. Bog szam pokazal je nyemu puta na jeden chudnoviti nachin; ar on puztil je jednoga Oblaka vszevdily pred nyimi hoditi, koj po dnevu tmichen, po nochi pako szvetel kakti ogeny bil je, po tom zpoznali szû oni, po kojem putu iti, y kada na szvojem pùtuvanyu pochinuti imali jeszu. Dapache ov chudnovìti oblak szlusil je nyim, da sze oni proti navalenyam faraonzkoga sherega, koj nye na zapoved, y pod vodyenyem iztoga Faraona doztichi, y vu szusanztvo nazad dopelyati imal je, szegurne vchiniti jeszu mogli; ar kada Izraelczi pri bregu cherlenoga Morja shatore szvoje poztavili jeszu, da sze ovde nekuliko dnevov pochineju, y shereg faraonov nye vre zkoro doztigel

bi bil, tak oblak, koj predi vszevdily pred nyimi ishel je, puztil sze je med obodva sherege tak, da zkupa dojti nészu mogli; y da ov od ztrani Izraelczev szvetel, od ztrani pako sherega faraonovoga chizto tmichen bil je.

Dan najzadnih je naztal; y Mojsesh na zapoved Gozponovu zprusil je ruku zverhu Morja, ter taki jaki vetri raztirali szû vodu vu morju ztulikum jakoztjum, da Izraelczi po szredini Morja na szuhom prejti jeszu mogli; ar voda ztala je iz deszna y iz leva kakti zidi. Prevzetno podal sze je takaj Farao z-szvojem sheregom vu morje, y hotel je Izraelcze na putu, kojega Bog nyim za nyihovo oszlobodyenye pripravil je, doztichi. Ali nyegva kola, nyegvi konyaniki, y nyegov czeli shereg nészu mogli dalye iti. Vsza dozpela szû vu zmutnyu, kotachi na kolih poterli szû sze; y vezda zpoznal je Farao, da nyegov trud zapztuyn bi bil, y da Bosja vszamoguchnozt z-Izraelczi je. On hotel je nazad povernuti sze, ali bilo je prekeszno; Mojsesh zopet na zapoved Gozponomu, koj z-nyim iz Oblaka govoril je, zprusil je szvoju ruku zverhu morja, na kaj vu hipu voda z-halabukum vu szvoje lesaliztche povernula sze, y czeli aegyptonzki shereg zakopala je.

Dragi! Gdo ne zpozna vu ovem ognenom y oblachnem ztupu, koj Izraelczem ne szamo puta vu Kanaan pokazal, nego nye takaj proti navalenyam aegyptonzkoga sherega tak moguchno branil je, kipa miloztche Dûha szvétoga? Jeli néje ova, koja nasz nepreztancze razszvétchuje, y na putu vu vekivechnu domovinu proti vszem prechkam y navalenyam dûha peklenzkoga brani? Tak je; miloztcha je, koja nam tulikoputi volyu Bosanzku za zpoznati daje, koja vu nasz znanozt Zvelichenya zleva, y nasz od iztine vére kerztchanzke tak jako vputyuje. Ova je, koja nam véru hasznovitu vchi-

ni, koja nagnenya szerdcz nashih popravlya, y nasz vu szredini szuprotivchin ovoga sivlenya vzigdar vu krépozti ztalne y gyegyerne zadersi. Ova je, z-jednum rechjum, z-kojum vsze moremo, z-kojum vsze prechke na putu krèpozti obladati, y vsze podhmanyozti dùha peklenzkoga z-nishchetiti moremo. O zahvalimo vszaki dan Gozponu, da on po miloztchi, po koji on razuma nashega razszvetchuje, y volyu nashu poszvètchuje, nash vodya vu nebo, y nash moguchi branitely biti hoche. Terszimo sze ali takaj, da vszigdar nyegvem razszvétchenyam, y gibanyam nyegve miloztche vérno szledujemo, dobro vchinimo, zlo pako besimo. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Apostoli dobivaju Dùha szvètoga, y chiniju chùda.

Jesush zapovedal je szvojem Apostolom pri szvojem zaztuplenyu vu nébo, da sze tak dugo vu Jeruzalemu naj zadersavaju, doklam Dùha szvetoga dobili budû. Poleg ove zapovedi oztali szû oni vszevdily vu Jeruzalemu, zadersavali sze zkupa vu jedni hisi, molili, y chakali dana, vu kojem obechana batrivozt, Dùh szvèti dojti ima. Kada anda dan trojachki doshel bi bil, takvi vchinyen je na jedenput iz neba jeden jaki stropot, kakti shum jednoga jakoga vihra, koj czelu hisu, gde zkupa bili szû, ztepel je, oni videli szû ognene jezike zverhu glave vszakoga, y poztali szû napunyeni z-Dùhom szvètem.

O kak veliko bilo je chùdo, koje vu ovem hipu z-Apostoli vchinyeno je! Oni pocheli szû ztranzke jezike govoriti, y odichene chine Bosje dichiti. Ovo chùdo vnosinu lyudih je povleklo; vidèli szû sze tak domachi, kak ztranzki sidovi, koji onda iz vszeh dersavih vu Je-

ruzalemu bili szû sze zpravili za obszlusavati, Trojachkoga szvètka, vu kupeh dohadyati, y hisu onu obkoliti, gde Apostoli bili jeszu. Nekoji oszupnuli szû sze, kada chuli szû Apostole z-vszakojachkemi jeziki govoriti, od kojeh znano je bilo, da predi nikakvoga drugoga zvan materinzkoga jezika govorili nészu; drugi pako zespotavali szû sze govorechi: da szû pijani. Za tém vszoj vnosini ovoj zkupzpravlyeni prodekuval je szvèti Peter, y rekel, da Jesush, kojega na kris zazpeli jeszu, y pak od mertveh goreztal je, vu nebo zaztupil, y od ovud nyim Dùha szvètoga poszlal je, koj vu nyih ova dugovanya, koja vidê, chini. Pokazal je nyim, da Kriztush, kojega szû oni razpeli bili, Meszjash je bil. Vnogi, koji pri ovom szvètoga Petra prodechtvu bili szû, genyeni kajali szû sze za gréhe szvoje, y dali sze josche on dan kerztiti; bilo je pako obernyenéh okolo tri jezera.

Nut, Dragi! kaj dosheztek Dùha szvètoga vu Apostolih, y po nyimi vu tulikih lyudih vchinil je. O da bi miloztcha Dùha szvètoga ovakvo premènènye takaj vu nami vchinila! O da bi ona szerdcza nasha z-ognyem nyegve Bosanzke lyubavi vusgala, y z-szvojemi traki nashega razuma razszvetila, da ovak y mi jedenkrat bi pochimali drugi lyudi poztati! Da bi ona nashega jezika ravnala, da vishe govorenya nebi vodili, koja proti postenyu, proti vèri, proti szvètoj Czirkvi jeszu, nego da bi govorili, koja jedino za diku Bosju, za dobro nashega blisnyega, za povekshavanye vére szlusiju. O da bi najzadnich takaj tak szrechni bili, da po jakozti ove miloztche Apostolom zpodobno vnogi na zpoznanye iztine, y szvojih bludnoztih bi sze genuli! O kak batrivno szvedochanztvo bi to bilo za nasz! jedno szvedochanztvo najmre, da Dùh szveti takaj zverhu nasz doshel je, y da nyega prijeli jeszmo. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zàdnyi Szùdnyi dan, je dan ztràha za greshnika.

Kak ztrahovit Dragi! bude jednoch dan, vu kojem Jesush Kriztush, koj po podnesheni muki odicheno vu nebo zaztupil je, od onud zopet doshel bude szuditi sive y mertve. Poklamkam szùncze y meszecz szvétlozt szvoju zgubili budû, y vszi sivi lyudi z-tmiczami obdąni budû; poklamkam ogeny iz neba vsza posderl bude; poklamkam morja z-ztrashnem stropotom szvoja lesalischa oztavila, y vsza zemlya ztreszla sze bude; poklamkam Angeli z-trubentum y glaszom velikem mertve, koji vu grobih lesiju, pred szûd dozvali, y mertva tęla z-szvojum dushum nazad sze zjedinilá budû; o Bose! kaj budemo onda videli! Mi budemo videli szina chlovechjega dojduchega vu oblaku z-oblaztjum velikum y zmosnoztjum. Onda vidyeno bude znamenye szvètoga Krisa, y oztalo orudelje muke nyegve vu zraku; oblaki szlusili budû za tronush, na kojega sze on zpuztil, y lyudi szudil dude.

Jesush Kriztush onda pravichnem, koji na nyegvi deszniczi jeszu, rękel bude: *Hodte blaseni Olcza mojega, vsivajte vam od pochetką szvéta pripravlyeno Krąlyeztvo.* (Matth. 25.) *Hodte*, vashe szuprotivchine, pregoni y vasha bol vezda koncza imaju. *Hodtę*! vi sziromaski duhom, vi krotki, vi terplyivni kerztcheniki! *Hodte*, vi mirovni, vi pravichni, vi miloszerdni, vi chiztoga szerdcza, vi preganyani y obtersheni lyudi! *Hodte*, vashe je vezda kralyeztvo nebezko, ovo naj bude vasha vekivechna platcha! *Hodte*, *vsivajte od pochetka szvéta vam pripràvlyeno kralyeztvo.* Onda obernesze k-greshnikom, y reche nyim: *Odhadyajte od mene prokleti vu ogeny vekivechni*, *koj je prîpravlyen vragu*, *y angelom nyegovem.* *Odhadyajte*, koji moju milozt-

chu zlo potrebuvali, y moje zapovedi hotoncze zametavali jezte! *Odhadyajte* vi oholni, vi zkupczi, vi nechizti, vi nepriatelzki, vi prazniki! *Odhadyajte vu ogeny vekivechni.*

Ah! kak bude greshniku onda pri szerdczu! Kak sze bude saloztil, kak sze bude plakal! pun zdvojnozti bude krichal: *Vi gore zrushite sze na me, vi bresanyki pokrite mene.* Tak proszim y zapriszesem vasz vezda, o greshniki! po vrednozti one kervi, koju Jesush za me y za vasz na krisu prelejal je, neoztanite vu grehih vashih doklam ov ztrashni dan dojde! Hitrite vnogobolye, da po jednem iztinzkem premenanyu sivlenya vashega jednoga tak ztrahovitoga izrechka od vasz odvernete! Oplachite vezda josche z-szuzami pokore hmanyoche vashe, kada josche ove izbriszati morete, da morebiti jednoch zapztuny y prez haszni plakali sze nebudete. Amen.

NÀVUK 9.

Od Czírkve, y od obchinztva szvèteh.

PITANYE 1.

Kaj zadersava vu szebi deveti kotrig Vére?

Razláganye.

Devéti kotrig vére izgovarja sze ovak: *Szvetu Czírkvu katholichanzku, szvèteh Obchinztvo.* Vu vezdashnem pitanyu budem ja szamo od Czírkve kerztchanzke govoril. Po kerztchanzki Czirkvi nerazmeva sze zidana hisa molitve, nego jedno drustvo jedna obchina pravoverneh kerztchenikov, tak kak po rechi skola ne vszigdar skolna hisa, nego visheputi drustvo skolne detcze razmeva sze. *1. Znamenuvanye rechi: kerztchanzka Czirkva*

Jesush Kriztush poztavil je Czírkvu kerztchanzku, kajti on szam najpervich novoga zakona nazveztil, y lyudi na pravu véru obernul je. Iz pochetka bila je Czirkva kerztchanzka, iliti drustvo pravoverneh kerztchenikov szamo vu sidovzki zemlyi, y jako malo. Po dosheztku Dùha szvetoga pako prodekuvali szû Apostoli ne szamo vu sidovzki zemlyì, nego takaj po czelem szvétu navuka Jesusha Kriztusha, y obrachali vsze zmirom vishe y vishe lyudih na véru, ter tak bila je *2. Poztavlyanye y razshiravanye Czírkve kerztchanzke.*

Czírkva kerztchanzka vsze bolye y bolye razshirjena.

3. *K-kerztchanzki Czirkvi zpadaju dobri y zlochezti kerztcheniki.* K-kerztchanzki Czírkvi zpadaju vszi pravoverni kerztcheniki, dobri y hmanyi Neli vu skoli nahadyaju sze marlyivi y léni Vucheniki, metemtoga k-skoli zpadaju takaj léni, kajti sze k-skoli brojiju, valuju; ravno ovak zpadaju takaj hmanyi kerztcheniki k-Czirkvi, kajti pravoga navuka Jesusha Kriztusha, y szebe k-kerztchanzki Czírkvi valuju, oni szû pravi kotrigi Czirkve, akoprem mertvi kotrigi, kajti po gréhu sivlenye miloztche zgubili jeszu.

4. *Vredyenye Czirkve kerztchanzke.* Czirkva kerztchanzka vu szvètom piszmu med oztalemi prizpodablya sze Kralyeztvu, ovcharniczi, tèlu. Kralyeztvo ima Predpoztavlyene y podlosnike, ovcharnicza ima paztire y ovcze, tèlo ima glavu y kotrige. Ovak takaj vredyena je Czírkva kerztchanzka. Vu Czírkvi kerztchanzki nahadyaju sze predpoztavlyeni y podlosniki, paztiri y ovcze, jedna Glava y kotrigi. Kak dugo josche Kriztush sivel je, tak bil je on szam Poglavar, Paztir y glava. Po nyegvi szmerti poztavil je on Apostole za poglavare y paztire, szvètoga Petra pako za vidyenu glavu. Apostole szledeli szû Biskupi, szvètomu Petru pako szledi rimzki Papa vu chazti. Vezda jeszu anda Biskupi Poglavari y paztiri, rimzki pako Papa vidyena glava Czírkve kerztchanzke.

5. *Laztovitozti Czirkve kerztchanzke.* Szamo jedna je prava Czírkva Jesusha, ar Kriztush néje danasz ovak zutra pako drugach govoril; on néje jednomu to, drugomu pako kaj drugo véruvati zapovedal. Je pako szamo jeden jednaki nàvuk Jesusha, tak

more takaj szamo jedna véra, anda szamo jedna prava Czirkva Jesusha biti. *Zvun* ove jedine Czírkve néje nikakve prave vére, anda niti zvelichenya. Prava Czírkva Jesusha je *vidyena*; ar pravoverni kerztcheniki moraju szvoju véru valuvati, y poleg ove chiniti ovo pako chujemo y vidimo. Prava Czírkva je prez koncza y nemre faleti; ar Kriztush reke je szvojem Apostolom: *Ja zvami jeszem vsze dneve, do koncza szvéta.* (Matth. 28. On ravna ovu, kakti nevidyena glava po Dùhu szvètem, ona anda vu szvojih Vére y dersanya nàvukih faleti nemre.

6. *Znamenya prave Czirkve.*

Nahadyaju sze drustva, zmed kojeh vnoga szebi ime kerztchanzke Czírkve pridrusila jeszu; kak anda pravu Czírkvu Jesusha Kriztusha od vszeh drugeh, koje szebi ovo ime krivo jemlyu, razluchavati moremo? Po szledechih chetverih znamenyih. *Pervich* Czírkva Jesusha mora biti jedna, tojezt: ona mora imati szamo jednu Glavu, jednoga nàvuka, jednoizte Shakramente; ar Kriztush szamo je jednu glavu, jednoga nàvuka, y jednoizte Shakramente poztavil. *Drugoch* ona mora biti szvèta; szvèta vu nàvukih, szvèta vu Shakramentih, szvèta vu szvojih kotrigih. *Trejtich* prava Czírkva Jesusha Kriztusha mora biti obchinzka iliti katholichanzka, kajti nyu Jesush za vsze lyudi, za vsza vrémena, y za vsza mezta poztavil je. *Chetertich* ona mora biti Apostolzka, tojezt: nyén nàvuk, y nenyi paztiri moraju od Apostolov izhadyati; kajti Kriztush po Apostolih szvoju Czírkvu razshiril je.

7.
Ova znamenya nahadyamo mi vu rimzki-katholichanzki Czirkvi.

Rimzku Czírkvu imenujemo onu, koja z-Rimzkem Biskupom zjedinyena je. Rimzko-katholichanzka Czìrkva je jedna; ar vszi rimzkì katholichanzki kerztcheniki imaju jednake nàvuke, jednake Shakramente, y zpoznavaju szamo jednu najvishèshu glavu vidyenu najmre rimzkoga Papu. Rimzko-katholichanzka Czírkva je szvèta, nyoj nikakvi nepobosni navuki dokazati sze nemreju, ona more metemtoga vnoge szvète muchenike, zpovednike y devicze pokazati. Rimzko-katholichanzka Czírkva je Apostolzka, ar ona vuchi y véruje, koja takaj Apostoli vuchili y véruvali jeszu, y nyeni Biskupi jeszu nameztniki Apostolov. Rimzko-katholichanzka Czírkva je obchinzka; ar vszigde, vszako vréme, y od vszeh fel lyudíh nahadyali szû sze rimzko-katholichanzki lyudi, y josche nahadyaju sze. Rimzko-katholichanzka Czirkva je anda prava Czírkva Jeíusha Kriztusha.

Razgovori.

1.

Kaj je kerztchanzka katholichanzka Czirkva?

Kak sze izgovarja deveti kotrig vére? Kaj je szvèta kerztchanzko-katholichanzka Czirkva? —

2.

Gdo je kerztchanzku Czirkvu poztavil, y razshiril?

Gdo je kerztchanzku Czírkvù poztavil? Gdo je predi novoga zakona nazveztil? Jesush ali nyegvi Apostoli? — Jeli je Czírkva kerztchanzka íz pochetka velika bila? — Jeli je Kriztush po czelem szvètu prodekuval? — Koga je Kriztush po szvétu poszlal? — Po

kém je anda Czirkva kerztchanzka razshirjena?

3.

Koji lyudi zpadaju k-kerztchanzki Czirkvi? Pobosni ali hmanyi? — Jeszu vszi vucheniki marlyivi? Zpadaju pako léni takaj k-skoli? — Jeszu vszi kerztcheniki pobosni? Zpadaju pako hmanyi takaj k-Czirkvi? — Verujuli takaj hmanyi vu návuk Jesusha? Zakaj zpadaju anda takaj hmanyi kerztcheniki k-Czirkvi? — Jeli je véra prez chinov siva? — Jeli poztavlyaju hmanyi kerztcheniki dobre chine? — Kakvi kotrigi Czirkve jeszu hmanyi kerztcheniki? sivi, ali mertvi?

Koji lyudi zpadaju k-kerztchanzki Czirkvi.

4.

Jeli vu jednem kralyeztvu nahadyaju sze szamo podlosniki? nikakvi Poglavari? — Jeli prizpodablya Kriztush Czirkvu jednomu kralyeztvu? — Jeli nahadyaju sze vu Czirkvi Poglavari y podlosniki? Zakaj? — Ali jeli ima télo chlovechanzko kotrige prez glave? Jeszu kotrigi Czirkve prez glave? Zakaj ne? Kak dugo Kriztush sivel je, gdo je bil glava y poglavar? — Koga je pako Kriztush po szvoji szmerti za Poglavare poztavil? — Y koga je Kriztush za vidyenu glavu naredil? Gdo szledi Apostolom vu nyihovi chazti? — Koji szû anda vezda Poglavari Czirkve? — Gdo szledi pako Petru vu nyegvi chazti? — Gdo je anda vezda vidyena glava Czirkve?

Kak je Czirkva kerztchanzka vredyena?

5.

Jeli je Kriztush danasz ovak, zutra pako drugach govoril? Zakaj ne? — Ali, jeli je Jesush jednomu to, drugomu pako drugo kaj

Jeli je vishe kak jedna prava Czirkva Je-

susha Kriztusha? za véruvati zapovedal? — Je anda Kriztush za vsze jednako navuchal? — Jeli je vishe kak jedna véra? Zakaj je szamo jedna véra? — Y ako szamo jedna véra je, morejuli onda vishe Czírkve biti? — Jeli je vishe, kak jedna prava Czírkva? — Zakaj szamo jedna? Jeli je vishe kak jedna véra?

6.

Koje szû laztovitozti prave Czírkve Jesusha Kriztusha? Jeli je Czírkva Jesusha Kriztusha vidyena? Zakaj? Jeszuli lyudi nevidyeni? — Po chem pokasuju pravoverni kerztcheniki szvoju véru? — Zakaj je anda prava Czírkva Jesusha Kriztusha vidyena? — Kak dugo bude Czirkva Jesusha Kriztusha ztala? — Moreli Czírkva Jesusha vu nàvukìh vére y dersany faleti? — Ako Kriztush z-Czírkvum je, moreli ona onda faleti? — Kak dugo obechal je Kríztush z-szvojum Czírkvum biti? Zakaj je anda Czírkva Jesusha prez koncza, y nefalena?

7.

Zakaj mora prava Czírkva jedna biti? Koja szû znamenya prave Czirkve? — Zakaj mora prava Czírkva jedna biti? — Kada je pako Czirkva jedna? — Kada vszaki druge nàvuke, y druge Shakramente ima? Ali morebiti ima jedno telo vishe kak jednu glavu? — Ako anda Czírkva jedna je, kuliko more ona Glav imati? Zakaj mora prava Czirkva szvèta bitì? — Gdo je pochetnik prave Czirkve? — Neli Jesush zevszema szvèt? Morali prava Czírkva katholichanzka biti? — Kaj hoche ova rech rechi: *katholichanzka?* Kam je Jesush Kriztush szvoje Apostole poszlal? — Jeli je anda Kriztush szvoju Czìr-

kvu szamo za nekoja mezta, za nekoje lyudi poztavil? Zakaj za vsze? — Y kak dugo obechal je Kriztush z-szvojum Czírkvum oztati? — Za koja vrémena je Kriztush szvoju Czírkvu poztavil? — Zakaj za vsza? — Zakaj mora anda prava Czirkva katholichanzka biti? — Za koja mezta, lyudi y vrémena je Kriztush szvoju Czírkvu napravil? — Po kém je Kriztush szvoju Czírkvu razshiril? — Zakaj mora prava Czirkva Apostolzka biti? Ako pako nàvúki y paztiri kakve Czírkve od Apostolov nedohadyaju, je onda ona Czirkva Apostolzka? Zakaj ne? — Koju Czirkvu imenujemo Rimzko-katholichanzku? — Jeli je vishe drustvih, koja sze kerztchenike ozivaju? — Jeli je vszako zmed ovéh prava Czírkva? Zakaj ne? — Jeli je vishe pravih Czírkvih Jesusha Kriztusha? — Jeli je Rimzko-katholichanzka *jedna?* — Jeli íma ona vishe Glav? Koga zpoznava Rimzko-katholichanzka Czírkva za szvoju vidyenu glavu? Imali vu Czírkvi rimzko-katholichanzki vszaki szvoje nàvuke vére? — Ali jeli ima vszaki druge Shakramente? Zakaj je Rimzko-katholichanzka Czírkva jedna? Jeli nema ona jedne Vére nàvuke, jednu Glavu? — Je rimzko-katholichanzka Czirkva szvèta? Jeli sze nahadya kaj neszvètoga vu nenyih Nàvukih? Imali ona anda jednoga szvètoga nàvuka? Zakaj? — Imali rimzko-katholichanzka Czirkva takaj szvète kotrige? Odkud znamo to? — Iz kojega izpisza? — Zakaj je ona anda szvèta? — Jeli sze szamo vu jednem meztu nahadyaju rimzko-katholichanzki kerztcheniki? Koja zmed vszeh kerztchanzkih Czír-

kvih je najbolye razshirjena? — Jeli je anda rimzko-katholichanzka Czírkva obchinzka? Zakaj? — Kada sze je rimzko-katholichanzka Czírkva pochela? — Y jeli je ona od vremenih Apostolov kada preztala? Odkud dohadyaju nenyi nàvuki y paztiri? — Je rimzko-katholichanzka Czírkva takaj Apostolzka? Zakaj? Vu koji Czírkvi nahadyamo mi znamenya prave Czírkve? — Koja je anda prava Czirkva? Zakaj rimzko-katholichanzka?

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi devéti kotrig vére od obchinztva szvèteh?

Razlàganye.

1. *Kakvo obchinztvo med kotrigi téla prebiva.*

Obchinztvo imati znamenuje tuliko, kak Dobro med szobum deliti. Kotrigi nashega téla imaju med szobum obchinztvo, kajti jeden Dobra drugoga delnik je, y jeden od drugoga haszen ima. Ruka ima haszen od ochih, kajti ova lesheshe poszluje, ako oko vidi.

2. *Czirkva je duhovno télo, pravoverni kerztcheniki imaju obchinztvo.*

Ravno ovak je vu Czirkvi; kerztchanzka Czirkva je télo Jesusha, od kojega Jesush nevidyena glava, pravoverni kerztcheniki kotrigi, Dùh szvèti pako sivlenye ovoga téla je. Kerztchanzka Czirkva je jedno duhovno télo, kajti kerztcheniki szamo po vèri, ufanyu y lyubavi zjedinyeni jeszu.

Telovna dobra imenujemo ona, koja télu na vremenito sivlenye szlusiju; dùhovna pako ona, koja dushi na vekivechno sivlenye haszniju. Jesush Kriztush szvoji Czirkvi né télovna, nego dùhovna dobra podelyil, ovakva jeszu szvèti shakramenti, aldov szvète Meshe, molitva, dobra déla y najemi vérneh kerztchenikov. Kada anda pravoverni kerztcheniki obchinztvo imaju, tak vszi delniki ovéh duhovnéh dobrih jeszu; kaj jeden Dobroga ima, to ima y drugi, kaj jeden dobroga chini, tak ovoga vszi delniki poztaju. Obchinztvo szvèteh ztoji anda vu tom, da vszi kotrigi Czirkve delniki dobréh dùhovnéh jeszu. Ovo obchinztvo imenuje sze obchinztvo szvèteh, ne kak da vszi kerztcheniki szvèti bi bili, nego kajti vszi k-szvètozti pozvani jeszu.

3. Vu chem obchinztvo szvèteh ztoji, y zakaj ovo obchinztvo szvèteh imenujemo.

Vre szû pred n[illegible]i vnogi pravoverniki bíli, koji vszi pomerli jeszu. Ali nyihove dushe siveju josche, oni moreju z- Czirkvum zjedinyeni biti, kajti Czirkva jedno duhovno télo je. Szamo dushe prokleteh nészu vishe z-Czirkvum zjedinyene, kajti prez lyubavi prez miloztche poszvetchujuche preminule jeszu. Dushe vu Purgatoriumu y szvetczi vu nebu jeszu josche z-Czirkvum zjedinyene, kajti vu lyubavi preminule jeszu. Kotrigi Czirkve anda, koji med szobum obchinztvo imaju, jeszu Vérni na zemlyi, Szvetczi vu nebu, Dushe vu Purgatoriumu.

4. Koji kotrigi Czirkve obchinztvo imaju.

Mì vérni na zemlyi imamo med nami obchinztvo, kajti nasha molitva, y vrédnozt dobreh del drugem takaj na haszen dojdeju. Mi imamo obchinztvo z-szvètczi vu nebu, kaj-

5. Kak kotrigi Czirkve obchinztvo imaju.

ti mi ove postujemo, y oni za nasz pri Bogu prosziju. Mi imamo obchinztvo z- dùshami vu Purgatoriumu, kajti mi nyim z-nashemi dobremi dèli pomasémo, one pako jednoch za nasz pri Bogu proszitì moreju.

Razgovori.

1.

Imaju kotrigi téla obchinztvo?

Imash ti vnoge kotrige vu tvojem télu? Vu peldi koje? — Kada oko nikaj nevidi, more onda ruka poszluvati? — Jeli jeden kotrig neposztaje delnik Dobra drugoga? Imaju anda kotrigi téla tvojega obchinztvo med szobum? Zakaj?

2.

Kakvo télo je Czirkva.

Chije télo je Czirkva? — Gdo je nevidyena glava Czirkve? — Gdo szu kotrigi Czirkve? Kakvo télo je Czirkva? — Po chem sze kerztcheniki zjediniju? Prez Vére, ufanya y lyubavi? — Zakaj je Czirkva anda jedno dùhovno télo?

3.

Koja szû dùhovna Dobra Czirkve?

Koja Dobra imenujemo télovna? Koja pako dùhovna? — Je Kriztush szvoji Czirkvi penez ali télovna Dobra dal? Nego kakva? Koja szû dùhovna Dobra Czirkvé? Nészu sz: Shakramenti dùhovna Dobra? Ali aldov sz: meshe, molitva, dobra déla? Kakva szû ovo Dobra? — Jeli sze szamo nekoji kotrigi vsivaju Shakramentov ali Aldova sz: Meshe? — Ali ako jeden kotrig kaj dobroga chini, jeli drugi nikaj od toga néma? — Kakvih Do-

brih jeszu vszi kotrigi Czirkve delniki? — Vu chem ztoji anda obchinztvo szvèteh? — Jeszu vszi kerztcheniki pobosni? — Zakaj imenujemo obchinztvo, obchinztvo szvèteh? Jeszu vszi kerztcheniki k-szvètozti pozvani?

4.

Koji kotrigi Czirkve imaju med szobum obchinztvo?

Nészu pred nami nikakvi pravoverni kerztcheniki bili? — Kam szû ovi dozpeli? — Jeszu dushe nyihove takaj pomerle? — Morejuli ali dushe nyihove josche z-Czirkvum zjedinyene biti? — Zakaj? Jeli Czirkva né jedno dùhovno télo? — Morejuli takaj dushe prokleteh z-Czirkvum zjedinyene biti? Zakaj ne? Jeszu one vu lyubavi preminule? Kak szû pako dushe vu Purgatoriumu y szvetczi vu nebu iz ovoga szvéta preminule? — Moreju Dushe vu Purgatoriumu y szvètczi vu nebu z-Czirkvum zjedinyene biti? Zakaj? Koji kotrigi Czirkve imaju anda med szobum obchinztvo?

5.

Kakvo obchinztvo imaju kotrigi Czirkve med szobum?

Kakvo obchinztvo imamo mi pravoverniki na zemlyi med nami? — Kakvo imamo z-szvètczi vu nebu? Moremo mi nye postuvati, y oni za nasz moliti? — Kakvo imamo z-Dushami vu Purgatoriumu? Po chem moremo mi nyim pomochi? — Kaj moreju one za nasz chiniti? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Barka Noema je kip Czirkve kerztchanzke.

Kakgoder taki po ztvarjanyu szvéta broj lyudih povekshal sze je, ovak povekshala sze je takaj hmanyocha lyudih. Bog vsza mogucha je vchinil, da nye na pobolshanye sivlenya dopelya. Dugo vrémena puztil je on nye po Noemu, jednem mudrem y pobosnem chloveku opominyati; ali vszi opomenki bili szu zahman; oni puztili szû Noema govoriti, y vchinili szû, kaj szû hoteli. Na jedenput dokonchal je Bog vsze ove zlochezte lyudi iz zemlye izbriszati, szamo Noema zkupa z-nyegvemi hotel je zachuvati. Iz ovoga Czilya zapovedal je Bog Noemu jednu neizmerno veliku ladju napraviti, vu koji lyudi y sivina ztanuvati budû mogla; on povedal je nyemu kak viszoka, kak shiroka y duga ova ladja biti mora. Noe y nyegvi Szini delali szû ovu, akoprem od drugéh lyudih oszmehavani bili jeszu. Kak berse ladja gotova bila je, tak zapovedal je Bog nyemu z-senum, szvojemi tremi szini y nyihovemi senami vu ovu ztupiti, y vszakoverztnu sivinu z-szobum vzeti, koja vu vodi siveti néje mogla. Komaj da to zversheno bilo je, tak puztil je Bog jakoga desgya, koj 40 dnevov y nochih nepreztancze zleval sze je, y zkupa iz vszeh zkrovnih meztih zemlye, iz zviranykih y iz zdenczov izishle szû vode, koje najvisheshe gore pokrile jeszu. Vszi lyudi po tom zgubili szû sivlenye. Szamo Noe z-szvojemi oszlobodil sze je, pokehdob ladja, vu koji on bil je, od raztuche vode vsze zmirom bolye podignyena, nyemu szegurnozt doprineszla je.

Jeli je potrebno, Dragi! da vam z-vnogemi rechmi povem, koja iz ovoga pripovedanya navchiti sze morete? Jeli nezpoznavate vu ladji, vu koji Noe y

nyegvi oszlobodyeni jeszu; kipa nashe szvête jedine blaseno chineche Czirkve? Jeli néje Czirkva ona ladja, na koji Jesush Kriztush 33 let tak nezatrudlyivo delal je, da vsze one od zkvarjenya oszlobodi, koji sze vu ovu ladju podàju? Tak je: Czirkva, vu koje naruchaju mi porodyeni, y do vezda tak zkerblyivo odhranyeni jeszmo, je ona Barka, zvun koje Zvelichenya ufati sze néje! Hvalimo anda predobromu Bogu, koj nasz k-Czirkvi ovi pozval, pred tulikemi millioni lyudmi izebral, y za naveke blasene vchiniti hoche. Zpoznajmo ali takaj nashu dusnozt, koju nam ravno ovo miloztche puno Zvanye nalase! Hochu rechi: obdersavajmo vsza ona, koja ova Czirkva nasz vuchi, dersimo ova iztinita y nedvojena; ar szamo ono véruvati hoteti, kaj Bog odperto ochituval, kaj razlosno vu Evangeliumu zadersava sze, ne pako takaj ono, kaj ova nam za véruvati napervoztavlya, nasz od poganinov razluchavalo nebi. *Koj Czirkvu neposzlusha*, veli szam Jesush, *nyega za poganina dersi.* (Matth. 18.) Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Kriztush poztavlya Petra za glavu Czirkve.

Kak dugo Jesush, pochetnik Czirkve kerztchanzke, po szvétu hodil je, tak bil je on szam Glava ove; ali kajti on na zemlyi zà navéke oztati né imal, nego po dovershenom poszlu nashega odkuplenya k-otczu szvômu nebezkomu povernutisze je moral, kaj je vchinil Jesush, da szvoju ztoprav vtemelyenu Czirkvu prez Poglavara prez glave neoztavi? Chujte dragi! Jednoch kada Shimon Peter vu imenu vszeh drugeh Apostolov Bosanztvo Jesusha ochito bi bil valu-

val, tak rekel je Zvelichitely nyemu: *Ti jeszi Peter, y zverhu ove pechine podignul budem Czirkvu moju: — Tebi dam klúche kralyeztva nebezkoga, y kaj goder zavesesh na zemlyi, bude zavezano y na nebu; y kaj god odvesesh na zemlyi, bude odvezano y na nebu.* (Matth. 16.) Po oveh rechih obechal je anda Kriztush Petru, da on nyemu po szvojem odhotku vszu oblazt zverhu zkupchine pravoverneh kerztchenikov podeliti hoche.

Priblisavala sze je vura odhotka Jesusha iz ovoga szvéta, y Jesush, koj za vsze pri Otczu nebezkom molil je, da nye vu véri zdersati bi hotel, proszil je zadnich oszebito za Petra, da nyegva véra pomenshala sze nebi. *Shimon!* tak oszegural je Jesush nyega szam; *Shimon ja szêm za te proszil, da tvoja véra nepomensha sze, y ti, kada sze jednoch preobernesh, tak objachi tvoju bratju.* (Luc. 22.)

Zadnich izkazal sze je Kriztush pri Tiberionzkom Morju Apostolom, koji ravno ribe lovili jeszu. Po jedni z-chùdom vchinyeni lovini rib pozval je Jesush Petra k-szebi, y poztavil nyemu pitanye ovo: *Shimon szin Jonasha lyubishli mene?* Peter odgovori: *Gozpone! ti znash, da lyubim tebe.* Onda rekel je Jesush nyemu: *paszi ovcze moje.* Chez mali chasz pital je zopet Jesush Petra: *Shimon szin Jonasha lyubishli mene?* Peter zopet odgovoril je: *Gozpone! ti znash, da lyubim tebe.* Y takaj Jesush ponovil je: *paszi ovcze moje.* Zadnich pital je Jesush trejtich Petra. *Shimon Szin Jonasha lyubishli mene?* Nato razsaloztil sze je Peter, y prebojal sze kajti Jesush jedno, y onoizto pitanye vre triputi nyemu poztavil je; metem toga on priszigava, da on Jesusha lyubi: *Gozpone!* veli on: *ti jeszi vszaznajuchi, ti znash, da lyubim tebe, y vezda* rekel je Jesush k-nyemu: *paszi ovcze moje.* (Joann 21.)

Zpoznajte, Dragi! iz ovoga pripovedanya, vu Petru Oblazt, koju nyemu Jesush Kriztush predal je; ar Petru je on obechal, da on na nyim Czirkvu podigel, y nyemu kluche Neba predal bude; za Petra je on pred szvojum mukum oszebito za zdersavanye y jakozt vu véri proszil; Petru po szvojem goreztajanyu izruchil je on pazti Ovcze nyegve, tojezt: ràvnanye zverhu vszeh pravoverneh kerztchenikov prez razluke: Peter anda po zaztuplenyu Jesusha bil je vidyena glava Czirkve, y predpoztavleni pravoverne Obchine. Ali jeli Peter josche sive? Gdo je nyegov pravdeni Nameztnik? Jeli ne ovo rimzki Papa, koj, kakgoder vu chazti, Petru, ovak nyemu y vu oblazti szleduje? Ov anda josh dan danashni ima oblazt zverhu pravoverneh, kak nyu Peter imal je. O chuvajte sze anda, Dragi! da od ove Glave Czirkve kerztchanzke zametavajuch nebi miszlili, ali govorili; zatisznite, kuliko moguche je, bedaztem blaznikom proti nyegvoj Oblazti, hmanya vuzta, reczite nyim; da Papa otecz, najvekshi paztir, pervi Poglavar, od iztoga Kriztusha odluchena Glava Czirkve je, y da zametavanye ali vrazenye ovoga, jedno zametavanye y vrazenye iztoga onoga je, koj nyega za Glavu Czirkve odluchil je. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Obchinztvo szvèteh nasz pritiravati mora, da dobro chinimo.

Vre pervi pravoverniki vchinili szû jedno obchinztvo szvèteh. Oni bili szû jedno szerdcze y jedna dùsha. Oni nészu imali szamo vrémenita obchinzka dobra odkuda siveli jeszu; nego oni szu takaj zkupa, y jeden za drugoga molili, aldove zvershavali, y Boga dichili. Oni postuvali szu szvète vu nyihovih grobih, y proszi-

li nye za nyihov zagovor, puni najszegurnesbe zaufanozti, da y oni za nye vu Nebu pri Bogu proszili budû. Zadnich molili szû oni takaj za dushe pokojneh vu Purgatoriumu Boga, da ovak y ovi jednoch pri tronushu Bosanzkem, pri Bogu za nye proszíti bi hoteli. Dragi! kulika je to miloztcha za nasz, da y mi vu obchinztvu szvèteh sivemo? Kuliko veszelye mora sze vu szerdczu nashem zbuditi, da mi kotrigi jedne Czírkve jeszmo, koja detczu szvoju z-tak velikemi miloztchami nadeluje? Kuliku hvalu najvishnejemu Bogu davati moramó, koj nasz prez nashih zaszlusbih iz szame miloszerdnozti k-Czírkvi szvoji pozval je?

Naj bude anda jedino terszenye nashe, da sze Czírkve ove chverzto dersimo, y nigdar od ove ne oddrusimo! Terszimo sze ali takaj vsze zmirom vishe y vishe dobra vchiniti, ar z-chem vishe dobra vchinili budemo, ztem vekshega déla od Dobrih drugeh verneh imali budemo! Ovo obchinztvo Szvèteh pri nami naj vchini, da jeden drugoga vu Kriztushu Jesushu bratinzki lyubimo. Vszi jednako govorimo; da nebude med nami neszlosnozt y razdrusenye, nego da zversheni budemo, y jedni vu pameti, y mishlenyu. Na kratkom, terszimo sze, da vszigdar sivi kotrigi Czírkve oztanemo, da y mi jednoch vredni budemo, kotrigi preobladajuche Czírkve vu nebu poztati. Amen.

NÀVUK 10.

Od deszetoga, jedenàiztoga y dvanàiztoga kotriga Vére.

Od gréhov odpuztchanya, téla goreztajanya, y sítka vekivechnoga.

PITANYE 1.

Kaj zadersava vu szebi deszeti kotrig Vére?

Razláganye.

Deszeti kotrig vére izgovarja sze ovak: *Gréhov odpùztchanye.* Ov kotrig Vére vuchi nasz, da Kriztush szvojoj Czírkvi dal je oblazt gréhe odpuztchati. Kriztush rekel je szvojem Apostolom: *vzemete Dùha szvètoga, kojem odpuztite gréhe, odpuztcheni budû, kojem pak zadersite, zadersani budû.* (Joann. 20.) Ovde Kriztush nechini nikakvu íznembu. Czírkva ima anda oblazt vsze grehe, kulikj, y kak velikj bi bili, odpuztchati. 1. *Prava Czirkva ima oblazt gréhe odpuztiti.*

Metemtoga vendar nedaje Kriztush ovu oblazt vszem pravovernikom vu Czírkvi, nego szamo Apostolom. On hotel je pako, da Czírkva nyegva do koncza szvéta terpi, anda morala je oblazt ova na nameztnike Aposto- 2. *Ovu oblazt vu Czirkvi imaju szamo Biskupi y Meshniki.*

lov preneztі sze. Nameztniki Apostelov vu o-vi oblazti jeszu Biskupi y Méshniki. Vu pravoj Czírkvi imaju anda Biskupi y Meshniki oblazt gréhe odpuztchati. Vszi pravoverniki moreju odpuztchanya gréhov delniki poztati, ali ne vszi pravoverniki imaju oblazt gréhe odpuztchati. Ali takaj Biskupi y Meshniki ne odpuztchaju gréhe vu szvojem imenu, nego vu imenu Bosjem, koj oszebito po gréhu zbantuje sze, y anda takaj szam íz laztovite mochi gréhe odpuztcha. Meshniki jeszu szamo Szlusbeniki Bosji, oni moreju anda szamo vu imenu Bosjem, y na meztu Boga gréhe odpuztchati.

3. *Kaj odpuztchanye grehov zrokuje.* Kakgoder miloztcha poszvetchujucha po gréhu íz dushe pretirava sze, ovak ova takaj zopet vu dushu povratcha sze, kada gréhi odpuztcheni jeszu. Od toga szegurne nasz chini sz. Pavel govorechi: *Vi jezte oprani, vi jezte poszvetcheni, y opravicheni po imenu Gozpona nashega Jesushu Kriztusha, y po Dùhu nashega Boga.* (1 Cor. 6.) Zato zove sze oproztchenye gréhov *Opravichenye*, kajti gréshnik po tom pravichen y szvét poztaje. Ali néli, ako jednoga gubavoga z-josh tak lepemi opravami odevali budemo, tak nyega vendar josche chiztoga ozvati nebudemo mogli? Ravno ovak y nasha dùsha nigdar pravichna y szveta ozvati sze nebi mogla, ako znamenya gréhov szamo bi sze pokrivala, ne pako iztinito ízbriszala. Gréhi anda pri opravichenyu iztinzko izbrisheju sze, y dùsha poztaje lepa y chizta, kak ona pred gréhom bila je.

Razgovori.

1.

Kak sze ízgovarja deszeti kotrig vêre? Kaj nasz vuchi deszeti kotrig vére? — Je Kriztush szvoji Czirkvi oblazt dal gréhe odpuztchati? — Zakaj velish ti, da Kriztush szvoji Czírkvi oblazt dal je? —. Kaj veli Kriztush szvojem Apostolom? — Komu szû gréhi odpuztchani? komu zadersani? — Jelí Kriztush pri podelyivanyu ove oblazti vchinil kakvu íznembu? — Kada anda gréhi vnogi y veliki jeszu, tak onda ovi od Czírkve odpuztchati sze nemreju? Zakaj moreju?

Je Kriztush szvoji Czirkvi oblazt dal gréhe odpuztchati?

2.

Morejuli vszi pravoverniki odpuztchanya gréhov delniki poztati? — Moreju ali takaj vszi pravoverniki gréhe odpuztchati? — Zakaj ne? — Komu je rekel Kriztush: *kojem vi odpuztite?* Zakaj nemreju anda vszi gréhe odpuztchati? — Kak dugo imala je Czírkva Jesusha Kriztusha obztati? — Jeszuli anda y nameztniki Apostolov oblazt gréhe odpuztchati imati morali? — Zakaj? Gdo szû nameztniki Apostolov? Czeszari ali Kralyi? — Gdo ima anda vu pravoj Czírkvi oblazt gréhe odpuztchati? — Zakaj Biskupi y Meshniki? Jelí Meshniki vu szvojem imenu gréhe odpuztchaju? — Gdo sze navlaztito po gréhu zbantuje? Meshnik? — Gdo more anda iz laztovite mochí gréhe odpuztchati? — Jeli Bog vszigdar szam îz Neba dojde, da nasz od gréhov odvese? — Koga je Bog za ovu szlusbu odredil? — Vu chijem imenu odpuztchaju anda meshniki gréhe? —

Gdo ima vu Czirkvi oblazt gréhe odpuztchati?

3.

Kada gréhi odpuztchaju sze, jeli dobivamo miloztchu poszvètchujuchu?

Po chem pretirava sze miloztcha poszvetchujucha íz dushe nashe? — Po chem sze Bog zbantuje? — Kada sze pako miloztcha Bosja povratcha? Kak dugo grêhi odpuztcheni nészu? — Gdo veli to? Jeli veli sz. Pavel szamo: *Vi jezte oprani?* Kada anda nam grehi odpuztchaju sze, jeli sze onda miloztcha poszvetchujucha povratcha? — Kaj veli sz. Pavel? — Y kada gréshnik opravichen je, kak sze ov chin zove? Jeli ovo né opravichenye? — Jeli poztajemo mi po odpuztchanyu gréhov pravichni y szvèti? — Kak sze zato imenuje oproztchenye gréhov? Zakaj opravichenye? — Jeli je gubavi chizt? Ako ov pako vu lepih opravah oblechen je, jeli je on onda chizt? — Ako anda nashi gréhe chizto nebi sze ízbriszali, bilì sze onda pravichni y szvéti ozvati mogli? — Kaj hiva anda po opravichenyu? Jeli sze ovde nashi gréhi zakrivaju?

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi jedenaizti kotrig Vére?

Razláganye.

1\. *Kaj sze po téla goreztajanyu razmeva.*

Jedenaizti kotrig Vére ízgovarja sze ovak: *Téla goreztajanye.* Po téla goreztajanyu razmeva sze, da Bog vu zadnyem dnèvu prebudi vsze mertve, y da lyudi z-télmi, koja szû imali vu sivlènyu, goreztaneju sze.

Vi znate, moja Detcza! da mertvo télo vu grob polase sze, tam zegnije, y prah poztaje. Nijeden chlovek nezna, gde vszi prasheki zegnitoga téla lesiju, josche menye more chlovek zegnito télo czelo y sivo nazad vchiniti. Bóg szàm ovo zna, on vre iz pochétka napravil je télo chlovechanzko iz praha zemlye, y zjedinil ovo z-dushum, on anda takaj raztepeno télo zopet czelo y sivo vchiniti more.

2. Bog szam more mertve prebuditi.

Ali jeli to vchinyeno bude? Jeli Bog mertve jednoch prebudil bude? Tak je, moja Detcza! Jesush Kriztush ovo je rekel: *dojde vura, kada vszi oni, koji vu grobéh lesé, glasza szina Bosjega chuli budû; koji dobro vchinili jeszu, budû na sivlenye, koji pako zlo vchinili jeszu, budu na zkvarjenye ztali sze.* (Joann. 5.) Vu grobih jeszu mertva téla, téla anda ztala sze budû. Ali têlo prez dushe siveti, ztati sze nemore; téla anda zopet z-dushum zjedinila sze budû. Lyudi anda z-szvojemi télmi, koja vu sivlenyu imali jeszu, ztali sze budû. Od toga szegurne nasz chini Job govorechi: *Znovich budem z-kosum mojum oblechen, y vu mojem tèlu budem videl Boga mojega.* (Job. 19.)

3. Bog mertve vu nyihovom laztovitom tèlu prebudil bude.

Akoprem pako lyudi z-onemi iztemi télmi, koja vu sivlenyu imali jeszu, ztali sze budû, tak vendar z-télmi ovemi chudnovito bude premenenye. Od toga vnoga nam pripoveda sz. Pavel (1 Cor. 15.) On prizpodablya mertvo télo jednomu szemenu, koje sze poszeje. Szeme dohadya vu zemlyu, mertvo télo takaj dojde vu zemlyu. Szeme vu vnogo lepshi zpodobi izhadya, nego predi bilo

4. Goreztajanye pobosneh bude lepo y odicheno.

je; télo takaj vnogo lepshe ztalo sze bude; nego ovo predi bilo je. Predi bilo je vmertelno; potlam bude nevmertelno. Predi bilo je zametavano, potlam bude dichno. Predi bilo je szlabo, potlam bude puno jakozti. Predi bilo je grubo y sivinzko, (animale) potlam bude fino, y duhovno. Od vszeh oveh laztovitoztih szegurne nasz chini sz. Pavel po peldi goreztajuchega Jesusha.

5. Goreztajanye hmanyeh bude odurno.

Vi vre gori chuli jezte, moja Detcza! réchi Jesusha, da szamo oni, koji dobro vchinili jeszu, na sívlenye, oni pako, koji zlo vchinili jeszu, na zkvarjenye ztali sze budû. K-zkvarjenyu né potrebno lepo télo, niti lepo goreztajanye; kak goder jeden zpametni Otecz szamo dobromu detetu lépu, zlocheztomu pako zlocheztu opravu daje, ovak y Bog szamo pobosnem dusham lépo, hmanyem pako gerdo y odurno télo dal bude.

6. Zrok goreztajanya je, da dusha vu szvojem télu naplatchena ali kastiguvana bude.

Akoprem dusha prez téla siveti more, tak vendar ona télo szvoje lyubi. Ona sze nerada razdrusuje od nyega po szmerti, ona sze rada zjedini z-nyim pri goreztajanyu; kajti ona ne kak Angeli, prez téla, nego k-télu odredyena je. Ona chùti nad jednem lepem y zdravem télom veszelje, anda je jedno szrechno goreztajanye za nyu jedna platcha. Ona chùtì nad jednem gerdom y boli punom télom salozt, anda je jedno neszrechno goreztajanye za nyu jedna kastiga. Télo szlusilo je dushi vu ovem sívlenyu za orudelje dobra ali zla, pravo anda je, da ona vu szvojem télu ali platchu ali kastigu prime. Iz ovoga zroka bude takaj goreztajanye tél.

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja jedenàizti kotrig Vére? Kaj sze razmeva po téla goreztajanyu?

Kaj sze razmeva po tela goreztajanyu?

2.

Kaj sze pripetcha z-télom vu grobu? — Jeli ono ovde lépo y czelo oztaje? — Znali koj chlovek gde vszi prasheki zegnitoga téla lesiju? — Moreli koj chlovek zegnito telo nazad czelo y sivo vchiniti? — Nego gdo zna gde vszi prasheki zegnitoga téla lesiju? Gdo je télo chlovechanzko íz zemlye napravil? — Gdo more razdvojeno télo nazad szlositi? Zakaj Bog? — Gdo je dushu z-télom z-pervincze zjedinil? — Gdo more anda télo nazad sivo vchiniti? Zakaj Bog? —.

Gdo more mertve prebuditi.

3.

Budeli pakó Bog lyudi zopet prebudil? Odkud znamo to? — Kaj veli Kriztush, koja vura bude doshla? — Moreli sze pako télo prez dushe goreztati? More télo prez dushe siveti? — Z-kem anda téla nazad zjedinyena budû? — Buduli sze lyudi z-jednem drugem télom ztali, nego vu sívlenyu imali jeszu? —

Budeli Bog mertve prebudili vu nyihovem laztovitom telu?

4.

Jeli téla pri szvojem goriztajanyu nebudu drugu zpodobu na sze vzela? — K-chemu prizpodablya szvèti Pavel mertvo télo? Kam dohadya széme kada sze széje? kam dojde pako mertvo télo? — Kaj je lepshe, szeme ali czvet? — Vu kakvi zpodobi ízhadya anda széme? Vu ztari? — Vu kakvi zpo-

Vu kakvi zpodobi budû téla pobosneh ztala sze?

dobi bude anda télo pobosnéh iz zemlye goreztalo sze? — Kakve laztovitozti bude télo pobosnéh imalo? — Je nashe télo vezda nevmertelno? Kakvo pako onda bude? — Je vezda nashe télo odicheno? — Kakvo pako po goreztajanyu bude? — Je nashe télo vezda jako? — kakvo pako po goreztajanyu bude? — Je nashe télo vezda fino, y dùhu zpodobno? kakvo onda bude? — Po kakvi peldi nasz szegurne chini od odichenoga goreztajanya szvéti Pavel? —

5.

Vu kakvi zpodobiztála sze budù téla hmanyeh?

Na kaj sze budû goreztali oni, koji zla vchinili jeszu? — Jeli k-zkvarjenyu potrebno lépo télo? — Koji detczi daje jeden zpametni Otecz lépu opravu? Koji pako zlocheztu? Kakvo télo bude anda Bog pri goreztajanyu hmányem dal? —

6.

Zakaj bude gorèztajanye tél?

Jeli sze dusha rada razluchava od téla? Jeli sze ona rada zopet z-nyim zjedinila bude? Kaj chùti dusha nad jednem lepem y zdravem télom? Kaj pako nad betesnem y gerdom? Jeli je pravo, da dusha takaj vu szvojem télu naplatchuje sze? — Jeli je nyoj szlusilo télo za orudelje dobrih chinov? — Y ako dusha zla vchinila je, jeli né nyoj takaj télo k-tomu szlusilo? — Je anda pravo da dusha takaj vu szvojem télu kastiguje sze? Zakaj? — Bili sze pako mogla dusha vu szvojem télu naplatchati ako nikakvo goreztajanye nebi bilo? Ali bili sze mogla ova kastiguvati vu szvojem télu? — Zakaj bude anda goreztajanye tél?

PITANYE 3.

Kaj zadersava vu szebi dvanàizti kotrig Vére?

Razláganye.

Dvanaizti kotrig vére izgovarja sze ovak: *Sitek vekivechni.* Z-ovemi rechmi verujemo y valujemo blasenztvo vekivechno, koje selyu blaseneh y odebraneh zversheno zpunilo y zaszitilo bude. Vre vu pervem kotrigu vére, kada od ztvarjanya (Navuk 5. pit. 3.) govoril jeszem, vam raztolnachil jeszem, da mi selimo, da sze vszi zkupa za naveke zvelichimo, y od ovud vam pokazal jeszem, da dusha nasha na vsze veke sivela bude. Ali kakgoder na ovem szvètu vszi jednako sívlenye némaju, ovak y na drugem szvétu vszi jednako sívlenye imali nebudû. Nekoji budu za naveke szrechno, drugi pako za na veke neszrechno siveli. *1. Kaj sze po sitku vekivechnem razmeva.*

Dusha vre na oszebnom szùdu taki po szmerti ali vu Purgatorium, ali vu pekel obszudyena bude, ali pak vzeme sze vu nebo. Vu Purgatorium obszudyuju sze dushe oneh, koji, akoprem vu miloztchi Bosji vumerli jeszu, vendar zbog vu sivlenyu vchinyenih gréhov praviczi Bosanzki zadozta vchinili nészu. Vu pekel dojde dusha onoga, koj vu szmertnem gréhu vumira. Vu Nebo dojde dusha onoga, koj vu miloztchi Bosji vumerl, y za vchinyene gréhe ali vu ovem, ali vu drugem sívlenyu zadovolyno vchinil je. *2. Dusha vre na oszebnom szùdu obszudyena bùde.*

3. *Purgatórium nahadya sze.* Purgatorium je mezto, gde dushe vrémenitu kastigu za gréhe terpiju, za koje vu sívlenyu zadovolyno vchinile nèszu. Y mezto vremeniteh kastig nahadya sze; ar tuliki lyudi vumiraju vu malih y lehko odpuztlivéh grehih. Ovì nemreju taki vu nebo dojti, kajti josche chizti nészu. Oni nemreju vu pekel dojti, kajti szamo vu maléh gréhih, ne pako vu szmertnih vumerli jeszu. Oni moraju anda vu jedno vrémenito mezto kastig, tojezt vu purgatorium dojti. Zvun toga opominya nasz szvèto piszmo: *da za mértve naj molimo, da od gréhov odveseju sze.* (2 Machab. 12.) Mertvi pako nemreju od szmertnih gréhov, ali od vekivechnih kastig oszloboditi sze, nego od vrémeniteh kastig; anda vuchi nasz izto szvèto piszmo, da mezto vrémeniteh kastig iliti purgatorium nahadya sze.

4. *Od pekla, y od vekivechnoga neszrechnoga sivlènya proklèteh.* Vekivechno neszrechno sívlenye je vu peklu. Pekel je mezto, gde dushe prokleteh na veke trapiju sze. Dùsha jednoga vu szmertnem grèhu vumirajuchega taki po szmerti dojde vu pekel. Tak veli szvèto piszmo od onoga bogatusha: *Bogatush je vumerl, y vu pekel zakopan.* (Luc. 16.) Na szudnyi dan budû prokleti za na veke z-télom szvojém vu pekel obszudyeni, ar szudecz nyim rekel bude: *Odhadyajte prokleti od mene vu ogeny vekivechni.* (Matth. 25.) Moraju pako za naveke od Boga odztupiti, tak y za naveke vidyenya Boga mentuvani budû. Moraju prokleti vu ogeny vekivechni iti, tak budû oni takaj vekivechnu neizmernu bol na télu y na dushi terpeli. Zato sívlenye prokleteh vishe vekivechna szmert, nego vekivechno sívlenye vu szvètom piszmu oziva sze.

Vekivechno blaseno sívlenye pako je vu nebu. Nebo je najszrechneshe prebivalische blaseneh, vu kojem Bog vérnem szlugam szvojem szebe od licza do licza izkasuje, y nyim szamoga szebe za platchu vekivechnu podaje. Pravichne y ochiztchene dushe dojdeju taki po szmerti vu nebo, zato zdihava Pavel govorechi: *ja selim raztavíti sze, szamo da z-Kriztushem budem.* (Philipp. 1.) Na szùdnyi dan budu pravichni takaj z-télom vu nebo prijeti, ar szùdecz Bosanzki nyim bude rekel: *hodte szim blaseni Otcza mojega, vsivajte kralyeztvo, koje vam je pripravlyeno. Onda pravichni vu vekivechno sívlenye ztupili budû.* (Matth. 25.) *5. Pravichni z-télom y z-dùshum dojdu vu Nebo.*

Vu nebu je pravo blasenztvo. Pravo blasenztvo je vekivechno vsivanye vszega dobra. Vu nebu vsivaju sze pravichni vszega dobra, ar Bog je najvekshe dobro. Pravichni pako vu nebu budu Boga videli y vsivali sze, ne morebiti szamo vu nyegvih ztvorenyih, ali vu kipu, nego *od licza do licza kak je.* (1 Cor. 12.) Kak malo komu voda pomenkati more, ako on pri zviranyku je, ravno ovak malo more pravichnomu vu Nebu kakvo dobro na tèlu y na dùshi pomenkati; kajti on pri Bogu je, koj zviralische vszega dobra je. Poleg toga, kak lepo mora Nebo biti, gde Bog szebe od licza do licza pokasuje. Kak vugodno mora pajdastvo vu nebu biti, koje iz szamèh angelov y szrechnih lyudih szloseno je! Vidite anda, moja detcza! da Szvetczi vu nebu za na veke vszega dobra, anda jednoga pravoga blasenztva vsivali sze budu, zato takaj sivlenye szvetczev vu Nebu vekivechno sívlenye imenuje sze. *6. Vu nebu je pravo blasenztvo.*

Razgovori.

1.

Kuliko verztno je vekivechno sívlenye?

Kak sze izgovarja dvanàizti kotrig vére? Kaj vérujemo y valujemo z-rechmi dvanàiztoga kotriga vére? — Jeli josche vnogi lyudi na szvétu siveju? — Jeli ali vszi szrechno siveju? — Kak dugo bude dusha vszakoga chloveka sivela? — Jeli bude ali takaj vszaka dusha na veke szrechno sivela? — Kuliko verztno je anda vekivechno sívlenye? —

2.

K-chemu sze bude dusha na oszebnem szûdu obszudila?

K-chemu sze bude dusha na oszebnem szûdu obszudila? — Koje dushe obszudyuju sze vu Purgatorium? — Gdo dojde vu pekel? — Gdo dojde vu nebo? —

3.

Jeli sze nahadya Purgatorium?

Kaj je Purgatorium? — Jeli nevumiraju vnogi lyudi vu malih gréhih? — Jeli ovi vu nebo dojdu? Zakaj ne? Moreli kaj nechiztoga vu nebo dojti? — Ali jeli dojdû ovi vu Pekel? Zakaj ne? — Jeli nasz mentuju mali gréhi miloztche poszvetchujuche? — Kam moraju anda oni dojti, koji vu malih gréhih vumiraju? — Jeli sze anda nahadya Purgatorium?

4.

Kada dojde dusha vu pekel?

Gde je vekivechno sívlenye? — Kaj je pekel? — Kaj veli szvèto piszmo od bogatusha? — Kam je pokopan po szmerti? — Kada dojde anda dusha vu pekel? — Zakaj taki po szmerti? — Kada dojde pako takaj y télo greshnika vu pekel? — Kada bude zadnyi szûd? — Kaj bude onda szudecz Bosan-

zki gréshniku rekel? Budeli on rekel: *hodte k-meni?* — Od koga budû anda prokleti odztupiti morali? — Chesza budû anda za na veke mentuvani? — Y kam budû prokleti iti morali? — Kaj budû oni za na veke terpeli? — Zakaj ozivamo sivlenye prokleteh vekivechnu szmert?

5.

Kada dojdu pravichni z-dushum kada z-télom vu nebo?

Gde je pako vekivechno sívlenye? — Kaj je Nebo? — Zakaj je selel Pavel razztaviti sze? Z-kem da bude? — Kam dojdu anda ochiztchene dushe taki po szmerti? — Kada budû pako pravichni takaj z-télom vu Nebo prijeti? — Kaj bude Kriztush onda pravichnem rekel? — *Odhadyajte od mene?* Kam budû pravichni onda prijeti? —

6.

Gde je pravo blasenztvo?

Gde je pravo blasenztvo? — Jeszi ti iztinzki szrechen kada tebi kaj dobroga pomenka? Kada anda? — Y kak dugo bude vsivanye dobra terpelo? — Gdo je najvekshę dobro? — Koga budu szvetczi vu nebu videli, y vsivali sze? — Jeli budu szvetczi onda Boga szamo vu kipu videli? — Nego kak? — Kakvoga dobra budû sze szvetczi vu nebu vsivali? Moreli komu voda pomenkati, koj pri zviralischu nahadya sze? — Gdo je zviralische vszega dobra? — Pri kém szû szvetczi vu nebu? — Moreli szvetczem vu nebu kaj na télu ali na dushi pomenkati? — Kak mora nebo zgledeti? — Iz chesza je szloseno pajdastvo vu nebu? — Je ovo pajdastvo vugodno? — Kuliko dobra budû sze anda szvetczi vu Nebu vsivali? Y kak dugo

budû sze ovoga vsivali? — Gde je anda pravo blasenztvo? — Zakaj vu Nebu?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Makabeanzka mati nagovarja szvoje szedem szine po pogledu nèba na zstalno podnashanye mùk.

Antiokus, on nepobosni Kraly, hotel je jednoch sidove, koji onda pravoverniki jedini bili jeszu, k-bolvanztvu prisziliti. On zapovedal je Czirkvu Jeruzalemzku ozkruniti, y ovu Czirkvu Jupitra ozvati. Czirkvu pako vu Goriczim odluchil je k-tomu, da sze pogani nutri goztiti, y vszakojachka neszramna delati budû mogli. Sidovzke szobote y drugi szvetki nészu sze szvetili, y nigdo né szmel vishe valuvati da Sidov bi bil. Dapache oni priszileni bili szû, da na narodyeni dan kralya szvetka Bakusha obvershavati y ovomu alduvati jeszu morali, akó z-najodurneshum szmertjum vumreti nészu hoteli. Metemtoga vre onda imal je Bog szvoje, koji nyemu y poleg naj chutlyivesheh mukah vérni oztali jeszu. Pripetilo sze je med oztalemi, da szedem szini zkupa z-materjum popadyeni pred kralya dopelyani, y proti zapovedi szvinzko meszo jezti primorani bili jeszu. Metemtoga vendar oni rajshi hoteli szû vumreti, nego ovoga gréha vchiniti. Zato razszerdil sze je Kraly, y zapovedal, da najztareshemu zmed szedem szinov jezik sze naj odrese, kosa od glave pochemshi szleche, perzti na rukah y nogah odszecheju. Za tem dal je nyega vu razbelenu pech hititi, y sivoga zpèchi. Doklam on ovak nutri trapil sze je, tak nagovarjali szû sze Mati y oztali brati med szobum na zpo-

dobnu ztalnozt, *Bog*, rekli szû oni: *Gozpon na iztinitozt gledel bude, y nasz batrivel.* (Machab. 7.)

Komaj bil je pervi zkonchan, tak pograbili szû drugoga. Y ovomu szlekli szû kósu od glave pochemshi, y pitali nyega, jeli od prepovedanoga mesza jezti hoche, ali pako na zpobobu brata muchiti sze. On pako rekel je: ja to vchiniti nechu, ako ti o kraly! *nam taki sivlenye vzemesh, tak nasz kraly szvéta, za chijega zapoved mi vumremo, pri goreztajanyu na vekivechno sivlenye prebudil bude.* Y nut takaj ov, kak perveshi bil je obszechen, zpechen y zkonchan. Ovak vchinyeno je z-trejtem, chetertem, petem y sheztem, koji vszi z-kupa z-jednakum ztalnoztjum jednake muke podnashali jeszu. Vezda zaoztal je josche najmenshi zmed nyih. Kraly stimal je, da vendar ovoga po obechanyu vremeniteh dobrih, na prekorachenye Zakona genul bude; ali mali né gâ poszluhnul, y mati nehotecha szina szvogâ na nevernozt nagovoriti, rekla je: *Moje dete, proszim tê, poglej na nebo.* Nebojsze haharov, nego vchini, kak y tvoji Brati, vumri kak oni, y onda dojdesh k-tvojem bratom, y budesh sze jednoch z-nyimi na vekivechno sivlenye goreztal. Doklam mati josche govorila je, tak rekel je mladenecz kralyu: kaj chakash, ja hochu mojemu Bogu pokoren biti, y ne tebi, ja rad vumrem; neodvlachi szamo z-mukum. Na to bil je on na jeden josche kervolochneshi nachin, nego nyegvi Brati, zkonchan zkupa z-materjum szvojum.

Tuliko, Dragi! vchinilo je ufanye jednoga buduchega sivlenya pri makabeanzki materi y nenyih szedem szinih. Jeli nebi moralo ovo ufanye ravno tuliko, dapache josche vishe, ako to Bog bi potrebuval, pri nami vchiniti? Jeli pri vszakoverztnih nevolyah ovoga szvéta nebi morali y mi na nebo pogledati, y nasz z-blasenem ufanyem ovoga batriveti? Tak je, obter-

sheni Roditelyi! kojem szmert detczu iz naruchaja ztergnula je, poglejte na nebo, tam nyu jednoch videli budete, prez da ovu y kada vishe iz vashe nazochnozti zgubite. Neszrechni Gozpodari! kojem jedna neprevidyena neszrecha vesz imetek vzela je, poglejte na nebo, tam ztoverztno zadobili, y dobra vekivechnoga sitka prijemali budete. Sziromaski beteslyivi kerztcheniki! koje najchutlyiveshe boli vu pozteli vre dugo vrémena privezane dersiju, poglejte na nebo, tam jednoch z-Kriztushem na veke razveszelili sze budete, poklamkam ovde z-nyim vremenito terpeli jezte. Zadnich vi vszi, koji krise, pregone, zametavanye y potrebchinu terpite, poglejte na nebo, tam z-vekivechnum zmosnoztjum vasha kratka traplenya naplatchuvana budû. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesúsh razglashenoj gréshniczi opraztcha gréhe.

Poklamkam Jesush jednoch pri jednem prestimaneshem Farizeushu na goztchenyu bi bil, tak ztupila je jedna sena vu hisu, koja do vezda razvuzdano sivela, ali vezda ovo sivlenye iz szerdcza posaluvala je. Ona taki hiti sze pred nôge Jesusheve, kushuje ove, mochi ove z-szuzami szvojemi, y zbriszava nye z-laszmi glave szvoje. Dapache, kaj vishe je, ona ima poszûdu drage mazti, z-kakvum premoguchi y prestimani Gozti poleg navade mazali sze jeszu, y ovu puztila je ona na noge Jesusha kapati. Vsza ova gledel je Farizeush z-szerditoztjum, y on chudil sze je, da Jesush od jedne takve pershone szamo doteknuti sze dá. O! miszlil szi je on: da bi on znal, kakva ova zlochezta se-

na je, on zajzto ovo nyoj nebi dopuztil. Metemtoga pochel je Jesush szledechega razgovora z-nyim, y rekel nyemu: Shimon, (ovak zval sze je Farizeush,) imam ti nekaj povedati. Mester, odgovoril je Farizeush, ja szêm selyen znati y chùti, povech!

Nekoj poszudbenik, veli Jesush, imal je dva dusnike, jeden bil mû je deszetputi vishe dusen, kak drugi. Obodva pako nyega zplatiti nèszu mogli. Poszudbenik bi bil mogel nye prodati dati y ovak szebe naplatiti; on metemtoga obodvem prikazal je dúga. Koj zmed obodveh, miszlish ti, bude nyemu zahvalneshi, y nyega bolye lyubil? On zaizto, odgovori Farizeush: komu deszetputi vishe prikazal je. Pravo szî szùdil, odgovoril je Jesush, y oberne sze nazad k-seni. Vidish ovu senu Shimon? vidish ti nenyo genyeno, y salozti puno szerdcze? Ja szem kakti gozt k-tebi vu hisu doshel, ali vode nogam mojem nèszi dal, ova pako z-szuzami polevala je noge moje, y z-laszmi szvojemi briszala; ti priatelzkoga kushcza meni nészi dal, ova pako, od kada je doshla, né preztala kushuvati noge moje. Ti glavu moju z-oljem nészi namazal, ona pako izte noge moje mazala je z-dragum maztjum. Nyoj anda pripetcha sze kak y dusniku, koj vishe lyubi, kajti nyemu vishe prikazano je; zato y tebi velim: da sze nyoj vnogi gréhi odpuztchaju, kajti vnogo lyubila je. Odpuztchaju sze tebi gréhi tvoji, rekel je Jesush pokorni greshniczi. Ove rechi videle szû sze Farizeushu y oztalem goztom zpachlyive y kastige vrédne; Jesush pako rekel je josche jedenput seni: *Véra tvoja je tebe zvelichila, hodi vu miru.* (Luc 7.)

Vezda, Dragi! jedno kratko pitanye. Jeli ne Jesush vu ovoj lepi priliki ochitno pokazal, da on oblazt ima gréhe odpuztchati; y jeli né on ovu iztu oblazt szvojem Apostolom dal, kada pri szvojem vu nebo zaztupletnyu nyim rekel je: *Vzemite Dùha szvètoga, kojem*

grêhe odpuztite, nyim odpuztcheni jeszu. (Joann. 20.) Y jeli ne nahadya sze ova oblazt josche zmirom pri Biskupih y Meshnikih, koji nameztniki Apostolov jeszu? — O! vputite sze anda, kak dober y miloszerden Gozpon, Bog nash je, koj neche, da sze gdo zkvari, nego da sze vszi oberneju, y siveju: hvalite nyemu, da on vashoj szlabochi, koja vasz vu tak vnogi gréh porine, na jeden tak lyubleni nachin na pomoch dojti je hotel; y potrebujte ovo nepreczenyeno dobrochinztvo, kulikoputi tak neszrechni jezte, da vu gréh opadnete prez odvlachenya, da morebiti vu gréhu nevumrete, nego da po miloztchi Bosji vu Jesushu Kriztushu zopet opravicheni vekivechno sívlenye zadobite. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Vera vu jedno buduche goreztajanye je moguchi nachin szuprot ztráhu szmèrti.

Nikaj né ztrahoviteshega, nego da mi jednoch z-ovemi iztemi télmi, koja vu sívlenyu imali jeszmo, zopet goreztali budemo. Ova iztina z-najrazlosneshemi y z-najodperteshemi rechmi vu szvètom piszmu zadersava sze. Chujmo szamo kaj Jesush Kriztush vu szvètom Evangeliumu veli: *ztanovito ztanovito velim vam, dojde vura, y vre je vezda, vu kojoj vszi, koji vu grobeh jeszu, chuli budu glasza Szina Bosjega; y pojdeju, koji dobro vchinili jeszu, na goreztajanye sívlenya, koji pako zlo vchinili jeszu, na goreztajanye szúda.* (Joann. 5.) Kaj je odperteshega, kaj je vputlyìveshega, kak ov ízgovor izte vekivechne iztine, koja dapache ovoga z-priszegum podtverdyava: *Ztanovito, ztanovito velim vam.* Doshlo bude anda jedno vréme koje nigdo nezna, jedno vréme, gde szin Bosji,

szvoje Angele razposhilyal bude, da z-glaszom velikem tija vu nuterno zemlye kriche: *Ztanete sze mertvi, y dojdite na szùd.* Doshlo bude jedno vréme, gde nash pepel nazad osivel, nashe kozti zopet zjedinile sze, nasha téla ztala sze, y mi nasz pred szudcza Bosanzkoga poztaviti budemo morali, da íz nyegvih vuzt nepremenlyivi izrechek nashe vekivechne odluke chujemo.

Gde szû vezda oni ztrashlyivczi, koji sze pred szmertjum nerazumno bojiju? Naj bude, da szmert nasz z-szilum iz ovoga sivlenya ztergava, da ona nashe télo zkoncha, da ona nasz na prah y pepel oberne! Batrivozti je dozta za nasz, da zadnich y pak jeden dan doshel bude, vu kojem mi szmerti na szram nashu glavu zopet íz praha podignuli, y jedno novo sívlenye vu kotrigih nashih chutili budemo. Ja znam, tak govoril je vre negda Job na batrivozt dushe szvoje: *Ja znam, da moj Odkupitely sive, y vu zàdnyem dnévu od mertveh goreztanem sze, y znovich budem z-kosum mojum oblechen, y vu mojem telu budem videl Boga mojega.* (Job. 19.) O batrivna miszel! dabi ti szamo vszigdar y nasha bila. Dabi ti oszebito szerdcza oneh napunila, koji vre pri szamem zmishlavanyu szmerti derhtaju, y ztrashiju sze! Dabi ti nyihovu nevalyanu, dapache vnogiput kastige vrednu plashlyivozt pretirala, y vu nye vnogo bolye jednu szvetu selyu, nazkorom raztaviti sze, zaszadila! Ar znati, da nash Odkupitely od mertveh ztal sze je, znati, da ravno ov Kriztush takaj na szudnyi dan nasz od mertveh zopet prebudil bude, znati, da mi onda z-ovem iztem télom obdani, Boga vu szvetlozti nyegve zmosnozti y nyegvoga velichanztva od licza do licza videli, lyubili, y prez koncza vsivali sze budemo! kulika batrivozt, kuliko radoztno vmirenye je ovo za szerdcze nashe! Amen.

(Konecz ztrani I.)

